

Programa școlară
pentru disciplina

Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu
predare în limba maghiară

Clasele IX - XII
Trunchi comun (TC)
pentru filiera **TEORETICĂ**, profilul **REAL**, filiera **TEHNOLOGICĂ**,
filiera **VOCAȚIONALĂ**

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa școlară pentru disciplina *Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară* din ciclul liceal are la bază Planurile-cadru pentru învățământul liceal aprobate prin **Ordinul de ministru nr. 4.350/2025, Anexa 1**, care subliniază ca principii prioritare centrarea pe elev, flexibilitatea curriculară și dezvoltarea competențelor-cheie europene, la fel ca în cazul Limbii și literaturii române ca limbă maternă. Fiind destinată, în mod special, vorbitorilor nonnativi, pentru care limba română constituie o limbă nematernă (RLNM), Programă reprezintă o noutate absolută pentru ciclul liceal. Aceasta introduce o abordare nouă, în spiritul politicilor lingvistice europene, respectând principiile vehiculate, la această oră, în didactica limbilor. Pentru asigurarea coerenței, atât pe orizontală, cât și pe verticală, s-a urmărit racordarea cu principiile din *Cadrul european comun de referință pentru limbi* (CECRL), cel mai important document elaborat de către Departamentul de politici lingvistice din cadrul Consiliului Europei. CECRL constituie o bază de referință comună, la care se raportează toate limbile în procesul de predare-învățare-evaluare, descriind performanțele la care trebuie să ajungă un vorbitor nonnativ în fiecare etapă a parcursului său de învățare.

Prezența programă urmărește standardizarea întregului proces de predare-învățare-evaluare a RLNM, în vederea obținerii unor rezultate cât mai bune în achiziția limbii române de către elevii vorbitori nonnativi, într-un timp cât mai scurt. În acest scop, sunt respectate, îndeaproape, recomandările metodologice ale CECRL, care pun accentul nu doar pe *abordarea comunicativ-funcțională* în predarea limbilor, ci și pe cea *acțională*, aceasta considerând elevul un *actor social* ce are de îndeplinit diferite sarcini (nu doar de natură strict comunicativă), într-o serie de circumstanțe date, într-un *mediu specific*, în cadrul unui *domeniu particular* de activitate. Din acest motiv, programa se axează pe formarea competenței comunicative generale în limba română în context plurilingv și pluricultural, și nu pe transmiterea și memorarea de conținuturi. Astfel, se respectă *criteriul autenticității*, care vizează conceperea unor activități de învățare la clasă cât mai apropiate de cele pe care elevul le desfășoară în viața reală, în diverse contexte. În acest mod, întregul proces educativ este centrat pe elev, ceea ce impune promovarea unui curriculum flexibil, care să permită diversificarea și adaptarea situațiilor de învățare la caracteristicile de vârstă ale elevilor, la nevoile, interesele și aptitudinile acestora, la stilurile lor de învățare, respectându-se diversitatea etnoculturală, lingvistică, religioasă etc.

În egală măsură, designul curricular a avut la bază abordarea numită *backward design* sau proiectarea inversă, în sensul că rezultatele așteptate ale învățării au avut un impact major asupra muncii de proiectare, implementare și evaluare a curriculumului, deoarece, numai în funcție de performanțele așteptate la finalul fiecărei etape, se pot construi parcursuri de învățare diferențiate și se pot implementa demersuri explicite pentru personalizarea traseului didactic, drept garanție a egalității de șanse.

În stabilirea competențelor generale, a competențelor specifice, dar și a activităților de învățare și a conținuturilor, s-a asigurat corelarea cu descriptorii din suplimentul la CECRL, *Companion Volume*, publicat în 2018, care constituie cel mai nou ghid utilizat pe plan internațional în elaborarea curriculumelor pentru predarea unei limbi ca limbă nematernă sau ca limbă a doua. În plus, pentru o adaptare cât mai bună a acestor descriptorii generali, valabili pentru toate limbile, la specificul limbii române, s-a utilizat *Descrierea minimală a limbii române*, elaborată și publicată deja pentru nivelurile A1, A2, B1, B2.

Principala noutate a tabloului rezultat și propus în această programă constă în acordarea unui spațiu de sine stătător *competenței de interacțiune orală și scrisă*, ca și în introducerea *competenței de mediere în context plurilingv și pluricultural*, necesară în contextul specific de predare a RLNM.

De asemenea, s-a acordat o importanță deosebită dezvoltării progresive a nivelurilor de competență lingvistică: în clasa a IX-a, este vizat nivelul B1+, în clasa a X-a, nivelul B2, iar, în clasele a XI-a și a XII-a, nivelurile B2+/C1. Progresia stabilită a urmărit asigurarea continuității față de programa de specialitate pentru clasele V-VIII destinată elevilor maghiari, dar și de la o clasă la alta a nivelului liceal, impunând un traseu pragmatic și aplicativ în desfășurarea demersului didactic.

Valorificând achizițiile din clasa anterioară, programa adaugă, în mod gradat, noi elemente. De exemplu, în cazul *Receptării mesajului oral și scris, în diferite situații de comunicare*, la clasa a X-a s-a adăugat o dimensiune nouă comparativă cu clasa a IX-a: *Realizarea de inferențe sau supoziții pornind de la titlul unui articol de ziar sau de revistă*, abilitate care nu poate fi vizată decât după nivelul *Nivelul prag* (B1), când cititorul nonnativ devine capabil, din punct de vedere cognitiv/lingvistic, să facă inferențe pentru a descifra sensul implicit al textului sau sensul figurat al anumitor cuvinte. De asemenea, în cazul *Producerii mesajului oral și scris, la*

clasa a IX-a, se prevede ca elevii să fie capabili să scrie o cronică sau o recenzie, pentru un film, un program TV sau o carte, utilizând un limbaj relativ simplu, dar, în clasa a X-a, ei trebuie deja să fie capabili să elaboreze o cronică/recenzie detaliată, într-un limbaj clar și fluent.

La ciclul superior, unde se presupune că elevii ating nivelurile B2+/C1, aceștia trebuie să fie capabili să recepteze și să producă texte mai lungi, mai complexe și mai abstracte decât la nivelurile anterioare, după cum demonstrează teoriile cognitiviste valorificate în didactica limbilor. Aici crește semnificativ viteza și capacitatea de procesare a informației dintr-o gamă mai largă de texte orale sau scrise, elevul fiind capabil să realizeze și diferite tipuri de inferențe pentru a identifica sensurile implicite dintr-un text, inclusiv sensul metaforic al cuvintelor și al expresiilor idiomatice, dar și să recunoască și să exprime nuanțe mai fine de sens sau să identifice o gamă variată de atitudini, emoții (ironie, umor, ezitare etc.).

Cu toate acestea, noile competențe introduse la clasele a XI-a și a XII-a, precum *Identifică trăsăturile specifice diferitelor tipuri de discurs*, nu vizează memorarea și reproducerea unor definiții și conținuturi teoretice, ci lărgirea și aprofundarea perspectivei de înțelegere a textelor, cu ajutorul unor informații despre specificul diferitelor tipuri discursive (nativ, liric sau dramatic), care le vor permite elevilor: să coreleze mesajul textului literar cu experiențele sau cunoștințele lor anterioare despre lume și viață; să compare diferitele texte literare/nonliterare în ceea ce privește teme/subiectele abordate și tiparele discursive utilizate; să recunoască relațiile dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta; să reutilizeze aceste cunoștințe pentru a fi capabili să producă, la rândul lor, texte orale și scrise din ce în ce mai complexe și mai bine documentate, adaptate diferitelor situații de comunicare.

Prin urmare, comparativ cu ciclul inferior, în cel superior, pe lângă textele nonliterare – păstrate pentru a putea introduce elevul într-o nouă temă-cupolă și a-l ajuta să aibă o trecere lină, din punct de vedere lingvistic, de la nivelul B2 la B2+/C1 –, se poate intensifica lucrul cu textul literar. Dar, selecția textelor de acest tip trebuie făcută cu mare atenție, astfel încât, în clasa a XI-a, nivelul de dificultate al textelor selectate să fie mai scăzut în raport cu cele propuse în clasa a XII-a, iar activitățile de învățare să fie modelate în funcție de competențele specifice formulate, gradat, în programă, de la o clasă la cealaltă.

Textul literar ocupă un spațiu mai generos în ciclul superior, pentru că limba nu poate fi predată separat de cultură. Perspectiva lexiculturală relevă faptul că încărcătura culturală este mai evidentă în sectorul vocabularului. Ținând cont că, la nivelul C1, se lucrează în special pe palierul expresiilor idiomatice, este evident că aici implicul cultural poate fi vizat mult mai ușor. Componenta culturală transpare însă și la nivelul convențiilor și al comportamentelor pe care le implică fiecare situație de comunicare, în funcție de context și de statutul interlocutorului. Din acest motiv, predarea limbii și a literaturii române trebuie să aibă în vedere și formarea competenței sociolingvistice și pluriculturale.

Tot în ciclul superior, se pot valorifica și celelalte domenii culturale, complementare literaturii (cinematografie, teatru, arte plastice, muzică etc.), atât pentru a se asigura introducerea într-o nouă arie tematică, cât și pentru a transfera experiențele de lectură asupra altor arii culturale sau a propriilor experiențe de viață ale elevului. Astfel, se asigură o predare integrată a limbii și a culturii, căci literatura, ca artă a cuvântului, reprezintă o formă de cultură privilegiată care poate fi exploatată cu succes în predarea unei limbi.

Dincolo de toate acestea, trebuie să urmărim însă și realizarea unui scop educațional general-uman: formarea competenței culturale, în cel mai complex sens al cuvântului. Mai exact, vizăm formarea unei ființe umane educate, capabilă: să recunoască și să respecte diferențele culturale (dimensiunea multiculturală); să descrie și să prezinte specificul acestor culturi (dimensiunea metaculturală); să recunoască rolul interacțiunii, al schimbului de idei și de valori cu o altă cultură în îmbogățirea propriei viziuni despre lume (dimensiunea interculturală); să identifice valori general-umane prezente în diferite culturi, din diferite epoci (dimensiunea transculturală); să gestioneze adecvat, ca un veritabil mediator, orice posibile neînțelegeri apărute pe fondul interacțiunilor interculturale (medierea culturală).

Conținuturile din programă sunt organizate tematic. La ciclul inferior, la fiecare clasă sunt propuse cinci teme, dintre care trei teme sunt obligatorii, iar una la alegere, atât în clasa a IX-a, cât și în clasa a X-a. La ciclul superior sunt propuse trei teme-cupolă obligatorii, în clasa a XI-a și a XII-a. Aceste teme permit integrarea interdisciplinară și stimulează reflecția elevilor asupra relației dintre experiența personală și contextul cultural. La ciclul superior, vor fi abordate trei teme-cupolă care au caracter integrativ și un grad sporit de generalitate, favorizând perspective didactice prin care fenomenul literar/cultural poate fi analizat în moduri dintre cele mai diverse. Organizarea tematică a procesului de predare-învățare poate asigura mutarea accentului de pe livrarea unor conținuturi (autori/opere/cunoștințe de teorie literară etc.) pe formarea unei competențe comunicative

generale în limba română care integrează competența culturală, în toate componentele sale.

Selecția textelor literare și nonliterare constituie o prerogativă a profesorului, și se realizează în funcție de particularitățile grupului de elevi și de obiectivele de învățare vizate. La clasa a IX-a, alegerea tipului și a numărului de texte literare și/sau nonliterare ține de autonomia metodologică a cadrului didactic. La clasa a X-a, se recomandă ca, pe lângă textul nonliterar, ales ca modalitate de „intrare” într-o nouă temă, să se selecteze minimum un text literar. Pe lângă acestea, profesorul are deplina libertate de a alege texte aparținând altor autori din literatura română sau din literatura universală, având ca repere adaptarea la prioritățile didactice proprii, nivelul de competență lingvistică al elevilor și, mai ales, interesul lor pentru un anumit autor/o anumită operă (sugestii în acest sens se regăsesc în secțiunea *Conținuturi*, respectiv în *Lista orientativă de opere/texte recomandate*, ca și în *Anexa* de la *Sugestiile metodologice*, unde se propune, cu titlu de exemplificare, inclusiv o posibilă formulă de combinare a textelor sub cupola aceleiași teme, în clasele a XI-a și a XII-a.

O garanție a maximei deschideri a acestei propuneri curriculare o constituie posibilitatea de a lucra în continuare cu diverse tipuri de texte nonliterare și la ciclul superior, dar și listele extinse de autori – având un caracter pur orientativ –, de unde, ținând cont de toate variabilele menționate, profesorii pot alege cele mai potrivite texte pentru elevii lor, astfel încât lectura să devină o cale de îmbogățire spirituală a elevului, de largire a orizontului său de cunoaștere, dar, mai cu seamă, o activitate plăcută, care să le dezvolte dragostea pentru carte și pentru cuvântul scris, în general, și nu doar o activitate școlară obligatorie. Rămâne însă esențial ca, și la acest nivel, în abordarea textelor literare, să se păstreze cei trei pași specifici activităților de receptare orală și scrisă, meniți să simplifice accesul elevului la sens: *preascultarea/prelectura*, *ascultarea/lectura propriu-zisă* și *postascultarea/postlectura*.

COMPETENȚE GENERALE (CG)

CG1	Înțelege mesaje orale și scrise în diverse contexte, activând strategii de receptare adaptate scopului comunicativ.
CG2	Produce mesaje orale și scrise adecvate contextelor de comunicare, pentru a exprima idei, atitudini și opinii personale.
CG3	Interacționează eficient, oral și în scris, pentru a schimba informații, a susține puncte de vedere și a coopera în diverse contexte de comunicare.
CG4	Mediază concepte, texte și perspective culturale pentru a facilita înțelegerea reciprocă și dialogul în contexte plurilingve și pluriculturale.

CG 1 – Înțelege mesaje orale și scrise în diverse contexte, activând strategii de receptare adaptate scopului comunicativ.

Clasa a IX-a
CS 1.1. Înțelege global mesajul oral sau scris, formulat într-un limbaj standard, pe teme familiare
<ul style="list-style-type: none">- identificarea contextului în care are loc comunicarea în mesajul audiat/citit- selectarea informațiilor necesare pentru formarea imaginii de ansamblu asupra textului- stabilirea unor relații între mesajul textului și experiența sau cunoștințele anterioare ale receptorului- înțelegerea ideilor principale dintr-un mesaj formulat într-un limbaj standard, pe teme familiare- diferențierea informațiilor generale de cele specifice- ierarhizarea informațiilor dintr-un text, în funcție de relevanța acestora
CS 1.2. Identifică informațiilor de detaliu dintr-un mesaj oral sau scris
<ul style="list-style-type: none">- recunoașterea și interpretarea unităților fonologice, lexicale sau sintactice- selectarea cuvintelor dintr-un text audiat sau scris, care se referă la aceeași arie tematică (de exemplu: familie, sănătate, tehnologie etc.)- identificarea unor informații de detaliu, de exemplu, cu privire la locul, timpul sau la cauzele desfășurării unor evenimente- parcurgerea rapidă a unui text pentru localizarea unor informații de care are absolută nevoie- evidențierea elementelor cu ajutorul cărora se asigură coeziunea și coerența discursului (de exemplu, conectorii pentru exprimarea ipotezei, a concluziei, a punctului de referință, a excepției etc.)
CS 1.3. Sesizează atitudinea și opinia vorbitorului față de mesajul oral sau scris
<ul style="list-style-type: none">- înțelegerea mesajelor pe teme familiare, identificând atitudinea vorbitorului pe baza limbajului para- și nonverbal (intonație, ritmul vorbirii, registrul vocii, registrul lingvistic utilizat, limbajul mimico-gestual etc.)- recunoașterea surselor umorului, ale ironiei etc., într-un discurs pe teme cotidiene- identificarea structurilor discursive de diferențiere între cauză și efect, pro și contra etc.
CS 1.4. Recunoaște registrul în care este formulat mesajul oral sau scris
<ul style="list-style-type: none">- identificarea elementelor specifice registrului lingvistic în care este formulat mesajul oral sau scris (formal/informal; politicos/nepolitic; colocvial/cult, popular)- recunoașterea unităților fonologice, lexicale, morfologice sau sintactice
CS 1.5. Realizează lectura ca activitate autonomă/independentă
<ul style="list-style-type: none">- adaptarea modului de lectură la diferite tipuri de text literar/nonliterar- parcurgerea rapidă a unor texte factuale clare din reviste, broșuri sau de pe Internet, pentru a sesiza care este subiectul tratat și pentru a decide dacă informațiile îi sunt utile sau nu- înțelegerea punctelor esențiale din texte cu un fir narativ clar, scrise într-un limbaj direct, neelaborat- dobândirea unui anumit grad de autonomie în lectură, cu folosirea adecvată a dicționarului și a altor elemente de sprijin

CG 2 – Produce mesaje orale și scrise adecvate contextelor de comunicare, pentru a exprima idei, atitudini și opinii personale.

Clasa a IX-a
CS 2.1. Susține un monolog: descrierea experiențelor, oferirea de informații, argumentarea unui punct de vedere, pe o temă familiară.
<ul style="list-style-type: none">- descrierea experiențelor:<ul style="list-style-type: none">• prezentarea clară, detaliată, a unor subiecte variate, legate de domeniul propriu de interes, prin evidențierea semnificației personale a evenimentului sau a experienței descrise• exprimarea și explicarea clară a sentimentelor și a reacțiilor provocate de diferite evenimente și experiențe• relatarea, în ordine cronologică, a unor întâmplări simple (reale sau fictive)- oferirea de informații:<ul style="list-style-type: none">• transmiterea unor informații clare/detaliatăe, pe teme familiare; explicarea unor proceduri• formularea unor instrucțiuni detaliate- argumentarea unui punct de vedere:<ul style="list-style-type: none">• formularea de argumente, contraargumente și explicații scurte, referitoare la diferite: acțiuni personale, planuri, opinii, subiecte cotidiene etc., folosind un limbaj relativ simplu• formularea unor argumente clare, cu o structură logică, pertinentă, susținând ideile prin exemple relevante
CS 2.2. Susține un discurs public, pe o temă familiară: anunțul și expunerea adresate unui auditoriu.
<ul style="list-style-type: none">- formularea de anunțuri clare, fluente și spontane, pe teme/ despre evenimente cotidiene- susținerea unei prezentări simple, pregătite în prealabil, pe o temă familiară, subliniind asemănările și diferențele (de exemplu, între: planuri de viață/viitor, produse, țări, regiuni etc.)- susținerea unei expuneri clare, pregătite în prealabil, formulând argumente în sprijinul sau împotriva unui anumit punct de vedere, marcând avantajele și dezavantajele diferitelor opțiuni- formularea de răspunsuri la întrebările adresate, cu posibilitatea de a solicita lămuriri
CS 2.3. Produce diverse tipuri de texte scrise: scrierea creativă (relatarea unor experiențe) și redactarea de eseuri sau rapoarte pe teme familiare.
<ul style="list-style-type: none">- redactarea unor descrieri clare și detaliate, pe teme variate, din domenii familiare sau legate de experiențele de lectură- marcarea precisă a secvențelor cronologice dintr-un text narativ- scrierea unei cronici/recenzii simple pentru un film, un program TV sau o carte, cu utilizarea unui limbaj relativ simplu- scrierea unui eseu pe o temă actuală, de interes personal sau legată de experiențele de lectură, utilizând un limbaj simplu- scrierea unor eseuri/rapoarte scurte, pe teme familiare sau legate de experiențele de lectură- sintetizarea unor informații și a unor argumente, provenite din diferite surse, în vederea redactării de eseuri/rapoarte
CS 2.4. Utilizează strategii de producere a mesajelor orale și scrise
<ul style="list-style-type: none">- planificarea mesajului oral sau scris, în acord cu scopul și cu contextul comunicării- utilizarea strategiilor compensatorii în diferite situații de comunicare- monitorizarea atentă în vederea remedierii propriului mesaj

CG 3 – Interacționează eficient, oral și în scris, pentru a schimba informații, a susține puncte de vedere și a coopera în diverse contexte de comunicare.

Clasa a IX-a
CS 3.1. Participă la interacțiuni orale, în situații cotidiene de viață sau pornind de la textele citite.
<ul style="list-style-type: none">- participarea la conversații informale și formale, în diferite situații de comunicare- cooperarea centrată pe obiective precise, în diverse contexte- obținerea de bunuri și servicii, în cele mai frecvente situații de comunicare cotidiană- implicarea într-un schimb de informații, cu diferite tipuri de interlocutori, pe teme dintre cele mai uzuale- acordarea/luarea unui interviu, pe diverse teme din sfera de interes personal și/sau educațional- utilizarea sistemului de telecomunicații pentru o comunicare eficientă în domeniul personal și educațional
CS 3.2. Participă la interacțiuni scrise, în situații cotidiene de viață sau pornind de la textele citite.
<ul style="list-style-type: none">-elaborarea unor note și mesaje, completarea de formulare necesare în diferite situații de comunicare cotidiană-redactarea corespondenței tradiționale și on-line, pe teme de interes personal sau din domeniul educațional-realizarea interacțiunii scrise în mediul virtual/on-line, respectându-se registrul adecvat și etica redactării
CS 3.3. Utilizează strategii de interacțiune orală și scrisă.
<ul style="list-style-type: none">- solicitarea și preluarea cuvântului într-o conversație în perechi sau în grup- utilizarea strategiilor de cooperare în diverse situații de comunicare- clarificarea mesajului, în funcție de sesizarea neînțelegerii/a înțelegerii greșite a mesajului sau la solicitarea interlocutorului

CG 4 – Mediază concepte, texte și perspective culturale pentru a facilita înțelegerea reciprocă și dialogul în contexte plurilingve și pluriculturale.

Clasa a IX-a
CS 4.1. Facilitează înțelegerea mesajului global și a unor informații cu caracter general, legate de situații concrete de viață sau desprinse din textele citite/audiate, prin realizarea unor prezentări orale/scrise.
<ul style="list-style-type: none"> - formularea/reformularea ideii centrale dintr-un text audiat sau scris pentru înlesnirea înțelegerii mesajului global; - prezentarea contextului în care are loc comunicarea în textul audiat sau scris pentru favorizarea înțelegerii mesajului global - transformarea unui text complex într-un text simplu, pentru facilitarea înțelegerii lui de către alți vorbitori, de exemplu rezumarea unei text narativ, a unei discuții, a unui documentar TV, a unui interviu - reformularea simplificată a unor informații generale legate de timp, spațiu, direcții de deplasare, instrucțiuni de utilizare a unor obiecte, prospecte - explicitarea pașilor de urmat în realizarea unui experiment, a unui proiect școlar sau în organizarea unui eveniment - verbalizarea unor scheme, grafice, hărți conceptuale etc. în vederea asigurării accesului la sens
CS 4.2. Prezintă, în scris sau oral, informații esențiale, explicite sau implicite, identificate într-un text oral sau scris, transpunând informațiile dintr-un tip de comunicare în altul.
<ul style="list-style-type: none"> - redarea în scris a informațiilor esențiale, de detaliu, dintr-un discurs, prelegere etc. - prezentarea orală a informațiilor dintr-un text scris, de exemplu, din CV-uri, scrisori, e-mailuri, jurnale, opere epice/dramatice etc. - elaborarea, în scris sau oral, a unor mărturii proprii cu privire la un eveniment sau a celor făcute de alți martori
CS 4.3. Formulează, în scris sau oral, un răspuns personal și/sau critic față de texte literare și nonliterare, în scopul comparării cu punctele de vedere ale colegilor și a revizuirii propriului răspuns.
<ul style="list-style-type: none"> - formularea unei atitudini critice față de diferite situații, în vederea clarificării unor valori și atitudini - explicarea interesului și a reacțiilor personale pentru anumite pasaje/ întâmplări dintr-o operă literară/text de graniță, în vederea suscitării interesului altor vorbitori - prezentarea episoadelor relevante dintr-o operă literară, film artistic/documentar sau spectacol de teatru la care a participat sau despre care a auzit, pentru a determina ascultătorii/cititorii să le citească/vizioneze - prezentarea reacțiilor, emoțiilor și a sentimentelor generate de un anumit personaj, pentru a asigura legătura afectivă a ascultătorilor/cititorilor cu opera - exprimarea emoțiilor generate de lectura unei opere literare/ viziunea unui film artistic/ a unui spectacol de teatru etc.
CS 4.4. Stabilește legături între experiența de lectură și experiența de viață, pentru clarificarea propriilor principii și valori.
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea, în operele citite, vizionate sau audiate, a unor experiențe, sentimente, valori și atitudini comune cu cele personale - corelarea unor valori transmise de personaje din filme artistice/ spectacole de teatru etc. cu valori importante pentru elev și/sau cu cele universal-umane - verbalizarea unei reacții de empatie față de sentimentele sau stările unei persoane/unui personaj
CS 4.5. Valorifică valențele cultural-identitare ale limbii în diverse contexte.
<ul style="list-style-type: none"> - interpretarea unor texte literare/nonliterare sau a unor materiale audiovideo sugestive cu scopul sublinierii aspectelor identitare (apartenența la o anumită clasă de vârstă/regiune/etnie/cultură etc.) - identificarea aspectelor culturale care explică o anumită expresie în limba română și găsirea unor valori/ expresii corespondente în limba maternă - selectarea valorilor comune identificate în texte epistolare aparținând culturii române, maghiare, universale - exprimarea unei opinii personale față de texte, din literatura română, maghiară sau universală, definitorii pentru construirea identității, bazate pe toleranță și respect, atât la nivelul conținutului, cât și al limbajului - elaborarea de documente pentru portofoliul lingvistic personal, relevante pentru conceptul de identitate culturală, în dimensiunea sa lingvistică
CS 4.6. Facilitează comunicarea în contexte care actualizează puncte de vedere divergente, urmărindu-se asigurarea consensului.
<ul style="list-style-type: none"> - exprimarea adecvată a propriului punct de vedere într-o situație de divergență, în vederea obținerii unui compromis/a unui acord - formularea unor argumente convingătoare, pe un ton corespunzător, în dialoguri derulate în diferite spații publice: magazine, restaurante, cinema, teatru etc. - rezolvarea unor dezacorduri apărute în interacțiuni cotidiene (la școală, în familie, în cercul de prieteni etc.).

CS 4.7. Manifestă sensibilitate, toleranță și respect față de diversitatea culturală.

- realizarea unor studii de caz, pornind de la exemple de bună practică, legate de acceptarea diversității lingvistice și culturale și de cultivarea ideii de toleranță și respect reciproc
- organizarea de dezbateri/mese rotunde pe teme care actualizează ideea de toleranță din mai multe perspective (toleranța etnică, toleranța religioasă etc.)
- elaborarea unui raport de documentare pentru un proiect pe teme culturale, care valorifică ideea de diversitate culturală.

CG 1 – Înțelege mesaje orale și scrise în diverse contexte, activând strategii de receptare adaptate scopului comunicativ.

Clasa a X-a
CS 1.1. Înțelege global mesajul oral sau scris, formulat într-un limbaj standard sau colocvial, întâlnit în mod normal în viața personală, socială sau profesională.
<ul style="list-style-type: none"> - deducerea contextului în care au loc diferitele tipuri de comunicare în mesajul audiat/citit - compararea informațiilor care formează imaginea de ansamblu a textului - sintetizarea diferitelor relații dintre mesajul textului și experiența sau cunoștințele anterioare ale receptorului - înțelegerea ideilor principale dintr-un mesaj formulat într-un limbaj colocvial, pe teme familiare sau de interes personal - diferențierea temei generale a unui mesaj oral sau scris de elementele specifice (de exemplu idei, cuvinte-cheie) - utilizarea unor strategii variate pentru înțelegerea globală a mesajului dintr-un text audiat/citit
CS 1.2. Identifică informații esențiale dintr-un discurs oral sau scris extins, pe teme de interes personal sau profesional.
<ul style="list-style-type: none"> - recunoașterea și interpretarea unităților fonologice, lexicale sau sintactice dintr-un discurs oral sau scris - deducerea din context a înțelesului unor elemente necunoscute dintr-un mesaj oral sau scris - identificarea unor informații esențiale și de detaliu din diferite tipuri de texte - înțelegerea unor idei și opinii exprimate în texte orale sau scrise, pe teme de interes personal sau profesional - recunoașterea organizării logice a unui text literar sau nonliterar - identificarea temei dintr-un text audiat sau scris - evidențierea elementelor cu ajutorul cărora se asigură coeziunea și coerența discursului (de exemplu, conectorii pentru exprimarea ipotezei, a concluziei, a punctului de referință, a excepției etc.)
CS 1.3. Sesizează deosebirea dintre ambiguitate și claritate într-un mesaj oral sau scris.
<ul style="list-style-type: none"> - recunoașterea procedeelelor de ambiguitate, cu scopul de a deduce și de a înțelege mesajul textului oral sau scris - identificarea componentei principale a atitudinii vorbitorului față de mesajul receptat (enunț real, optativ, dubitativ, imperativ) - recunoașterea situației de comunicare și a procedeelelor lingvistice, cum ar fi intonația și intensitatea accentuării, cu implicarea unor mijloace extralingvistice, precum limbajul mimico-gestual - recunoașterea și rezolvarea ambiguității sintactice, în vederea receptării corecte a mesajului oral sau scris - identificarea surselor umorului, ale ironiei etc., dintr-un discurs pe teme cotidiene - identificarea structurilor discursive prin care se diferențiază cauza de efect, opiniile pro și contra etc.
CS 1.4. Recunoaște diferitele structuri discursive dintr-un mesaj oral sau scris.
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea specificului structurilor discursive (descriptiv/narativ/argumentativ/explicativ), pentru înțelegerea adecvată a mesajului textului oral sau scris - compararea unor texte redactate în varii registre lingvistice, în vederea diferențierii acestora - sesizarea caracterului funcțional al structurilor discursive
CS 1.5. Realizează lectura unor texte literare/nonliterare pe teme actuale, ca activitate independentă.
<ul style="list-style-type: none"> - realizarea de inferențe sau de supoziții, pornind de la titlul unui articol de ziar sau de revistă - înțelegerea unui text scris, în versuri sau proză, într-un limbaj clar, neelaborat - dobândirea independenței în lectură, cu folosirea adecvată a dicționarului și a altor elemente de sprijin

CG 2 – Produce mesaje orale și scrise adecvate contextelor de comunicare, pentru a exprima idei, atitudini și opinii personale.

Clasa a X-a
CS 2.1. Susține un monolog: descrierea experiențelor, oferirea de informații, argumentarea unui punct de vedere, pe teme diverse.
<ul style="list-style-type: none"> - descrierea experiențelor: <ul style="list-style-type: none"> • prezentarea clară, detaliată, a unor subiecte variate, legate de domeniul propriu de interes, prin evidențierea semnificației personale a evenimentului sau a experienței descrise • exprimarea și explicarea clară, detaliată, a sentimentelor și a reacțiilor provocate de diferite evenimente și experiențe • relatarea detaliată, în ordine cronologică, a unor întâmplări complexe (reale sau fictive) - oferirea de informații: <ul style="list-style-type: none"> • transmiterea unor informații detaliate, a unor sfaturi complexe pe teme diverse; explicarea unor proceduri complexe • prezentarea clară și detaliată a unor instrucțiuni - argumentarea unui punct de vedere: <ul style="list-style-type: none"> • formularea de argumente, contraargumente și explicații clare, referitoare la diferite: acțiuni personale, planuri, opinii, subiecte cotidiene etc., folosind un limbaj fluent • susținerea unor argumente/contraargumente, prin punerea în evidență a aspectelor principale și a detaliilor relevante • construirea unei serii de argumente justificate, prin compararea avantajelor și a dezavantajelor diferitelor opțiuni
CS 2.2. Susține un discurs public, pe teme diverse: anunțul și expunerea adresate unui auditoriu.
<ul style="list-style-type: none"> - formularea de anunțuri clare, fluente și spontane, pe teme diverse/despre diferite evenimente - susținerea unei prezentări detaliate, pregătite în prealabil, pe teme diverse, subliniind asemănările și diferențele, punctele-cheie și detaliile semnificative - susținerea unei expuneri clare, spontane, nepregătite în prealabil, formulând argumente în sprijinul sau împotriva unui anumit punct de vedere, comparând avantajele și dezavantajele diferitelor opțiuni - formularea de răspunsuri spontane și fluente la întrebările adresate
CS 2.3. Produce diverse tipuri de texte scrise: scrierea creativă (relatarea unor experiențe) și redactarea de eseuri sau rapoarte pe teme diverse*.
<ul style="list-style-type: none"> - redactarea unor texte clare și detaliate, pe teme variate, din domeniul propriu de interes sau legate de experiențele de lectură - prezentarea scrisă a unor evenimente reale sau imaginare, prin sintetizarea informațiilor și a argumentelor provenite din diverse surse - scrierea unei cronică/recenzii detaliate pentru un film, un program TV sau o carte, cu utilizarea unui limbaj clar și fluent - scrierea unui eseu pe o temă actuală, de interes personal sau legată de experiențele de lectură, utilizând un limbaj clar și fluent - scrierea unor eseuri sau rapoarte detaliate, pe teme diverse, legate de domeniul propriu de interes sau de experiențele de lectură, sintetizând avantajele și dezavantajele diferitelor opțiuni
CS 2.4. Utilizează eficient strategiile de producere a mesajelor orale și scrise.
<ul style="list-style-type: none"> - planificarea mesajului oral sau scris, în acord cu scopul și cu contextul comunicării, având în vedere posibilitatea apariției unor situații/reacții neașteptate - utilizarea strategiilor compensatorii în diferite situații de comunicare, apelând la expresii/sintagme noi - monitorizarea atentă a erorilor în vederea remedierii propriului mesaj

* **Notă:** Competența de producere a unui text scris: scrierea creativă are ca domeniu de aplicabilitate noul nivel lingvistic, fiind esențială acestui context de învățare.

CG 3 – Interacționează eficient, oral și în scris, pentru a schimba informații, a susține puncte de vedere și a coopera în diverse contexte de comunicare.

Clasa a X-a
CS 3.1. Participă la interacțiuni orale, în varii situații de viață sau pornind de la textele citite.
<ul style="list-style-type: none">- participarea la conversații informale și formale, în diverse situații de comunicare, utilizând un limbaj adecvat, fluent și corect din punct de vedere gramatical- participarea la discuții informale și formale, în diverse situații de comunicare, prin compararea diferitelor informații și opțiuni- comentarea spontană a opiniilor interlocutorului, în diverse situații de comunicare, formulând întrebări spontane, explicații/argumente clare- cooperarea centrată pe obiective precise, în diverse contexte, prin explicarea clară a unei probleme/cauze/consecințe- obținerea de bunuri și servicii, în diverse situații de comunicare cotidiană, comparând mai multe opțiuni posibile- implicarea într-un schimb de informații detaliate, cu diferite tipuri de interlocutori, pe teme concrete și abstracte- acordarea/luarea unui interviu spontan, pe diverse teme din sfera de interes personal și/sau educațional- utilizarea spontană a sistemului de telecomunicații pentru o comunicare eficientă, în diverse situații de comunicare
CS 3.2. Participă la interacțiuni scrise, în diverse situații de viață sau pornind de la textele citite.
<ul style="list-style-type: none">- elaborarea unor note și mesaje detaliate, completarea de formulare necesare în diverse situații de comunicare- redactarea corespondenței tradiționale și on-line, pe teme concrete și abstracte sau din domeniul educațional, prin utilizarea expresiilor colocviale/a formulelor de adresare formală/a structurilor convenționale: scrisori personale/educaționale și email-uri- utilizarea fluentă și eficientă a limbii în corespondența personală: descrierea detaliată a experiențelor personale, formularea întrebărilor sugestive- realizarea interacțiunii scrise în mediul virtual/on-line, valorificând diferențele implicații culturale și respectându-se registrul adecvat și etica redactării
CS 3.3. Utilizează eficient strategiile de interacțiune orală și scrisă.
<ul style="list-style-type: none">- solicitarea și preluarea spontană a cuvântului într-o conversație în pereche sau în grup;- utilizarea strategiilor de cooperare în diverse situații de comunicare- oferirea de feedback spontan și fluent, pentru a facilita menținerea interacțiunii orale și scrise- rezumarea și evaluarea ideilor-cheie dintr-un anumit stadiu al interacțiunii orale/scrise și propunerea de soluții pentru etapele următoare- clarificarea spontană a mesajului, în funcție de sesizarea neînțelegerii/a înțelegerii greșite a mesajului sau la solicitarea interlocutorului- solicitarea unor explicații sau clarificări detaliate și spontane, într-o interacțiune scrisă/orală

CG 4 – Mediază concepte, texte și perspective culturale pentru a facilita înțelegerea reciprocă și dialogul în contexte plurilingve și pluriculturale.

Clasa a X-a
CS 4.1. Facilitează înțelegerea raportului dintre mesajul global și informațiile detaliate, legate de situații concrete de viață sau desprinse din texte literare/nonliterare, prin realizarea unor prezentări orale/scrise.
<ul style="list-style-type: none"> - prezentarea unor puncte de vedere similare, identificate în diverse texte - explicarea relației dintre părțile unui discurs argumentativ - transmiterea unor informații detaliate din diverse tipuri de scrisori/pasaje din texte complexe, în funcție de mesajul global - rezumarea unor texte scrise și orale pe subiecte generale - relatarea unor fapte la care a asistat nemijlocit, prin accentuarea detaliilor
CS 4.2. Prezintă oral sau scris raportul dintre informațiile explicite și implicite identificate într-un text literar/nonliterar, transpunând informațiile dintr-un tip de comunicare în altul.
<ul style="list-style-type: none"> - redarea în scris a relației dintre informațiile explicite și implicite identificate într-un discurs, dezbateri, jurnal TV, știri de radio etc. - prezentarea orală a informațiilor din texte multimodale - sintetizarea în scris a punctelor de vedere identificate într-o dezbateri, pe parcursul unui schimb de idei etc.
CS 4.3. Formulează argumentat asemănările și deosebirile dintre mesajele unor texte literare și nonliterare, în vederea comparării propriului punct de vedere cu cel al colegilor.
<ul style="list-style-type: none"> -interpretarea ideilor desprinse în urma comparării mesajelor unor texte literare/ nonliterare, filme artistice/documentare sau spectacole de teatru - motivarea reacțiilor, a emoțiilor și a sentimentelor generate de un anumit personaj, susținute cu exemple și argumente din textul literar - argumentarea interesului și a reacțiilor personale pentru anumite pasaje/ întâmplări dintr-un text literar/nonliterar, în vederea confruntării cu opiniile colegilor
CS 4.4. Stabilește legături între experiența de lectură și experiența de viață, pentru compararea propriilor principii și valori cu principiile și valorile celuilalt.
<ul style="list-style-type: none"> - compararea unor situații specifice dintr-un text literar/nonliterar cu situații asemănătoare din experiența de viață - reformularea perspectivei personale, bazată pe ceea ce a fost citit în mai multe surse (texte literare/nonliterare) - revizuirea principiilor și a valorilor proprii după activitatea de interpretare a unor texte literare/ nonliterare, filme artistice/spectacole de teatru etc.
CS 4.5. Stimulează dialogul intercultural, prin exprimarea înțelegerii și a aprecierii față de sentimentele și opiniile celuilalt.
<ul style="list-style-type: none"> - interpretarea unor texte literare/nonliterare sau a unor materiale audiovideo sugestive, cu scopul identificării aspectelor identitare (apartenența la o anumită etnie/cultură etc) și a stabilirii asemănărilor și a deosebirilor de viziune - identificarea în textele literare/nonliterare a aspectelor care fac posibilă comunicarea dintre culturi, în vederea exprimării empatiei și a toleranței - prezentarea reperelor identitare comune, identificate în texte literare/nonliterare aparținând culturii române, maghiare sau universale, prin argumentarea cu citate și/sau situații din textele citite - elaborarea de documente pentru portofoliul personal, relevante pentru conceptul de identitate culturală, în dimensiunea sa pluriculturală
CS 4.6. Facilitează comunicarea, prin formularea unor întrebări deschise și neutre, pentru a minimaliza efectele neînțelegerilor dintre participanții la interacțiunea verbală.
<ul style="list-style-type: none"> - reformularea propriului punct de vedere, prin acceptarea unei părți din argumentația oponentilor; - formularea de idei noi, după analiza critică a surselor de informație - formularea de întrebări, pentru evidențierea unor diferențe relevante dintre punctele de vedere ale opozanților
CS 4.7. Manifestă sensibilitate, toleranță și respect față de alteritate, în scopul acceptării și al valorizării diversității culturale.
<ul style="list-style-type: none"> - realizarea unor studii de caz prin care se exprimă aprecierea pentru oportunitatea de a avea experiența dialogului cu alte culturi - elaborarea unor liste cu opere literare/filme artistice etc. prin care se ilustrează valori, obiceiuri și comportamente culturale diferite

CG 1 – Înțelege mesaje orale și scrise în diverse contexte, activând strategii de receptare adaptate scopului comunicativ.

Clasa a XI-a
CS 1.1. Înțelege global mesajul oral sau scris, pe subiecte abstracte și complexe, din diverse sfere de interes.
<ul style="list-style-type: none">- de ducerea contextului în care au loc diferite tipuri complexe de comunicare în mesajul audiat/citit- sesizarea diferențelor dintre elementele care formează imaginea de ansamblu a textului literar sau nonliterar- înțelegerea ideilor principale dintr-un discurs extins, pe subiecte abstracte, complexe sau nefamiliare, din diverse sfere de interes (texte literare, prelegeri, discuții, dezbateri, interacțiuni complexe între alte persoane)
CS 1.2. Identifică informații esențiale dintr-un discurs oral sau scris extins, pe teme abstracte și complexe, din diverse sfere de interes.
<ul style="list-style-type: none">- identificarea unor informații esențiale și de detaliu din diferite tipuri de texte lungi și complexe, care pot apărea în sfera socială, academică sau profesională, identificând detalii subtile, inclusiv atitudini și opinii implicite sau direct exprimate- evidențierea elementelor cu ajutorul cărora se asigură coeziunea și coerența discursului- deducerea din context a înțelesului unor cuvinte și expresii colocviale/argotice/idiomatice dintr-un mesaj oral sau scris- recunoașterea organizării logice a unui text literar sau nonliterar lung și complex
CS 1.3. Sesizează deosebirea dintre ambiguitate și claritate într-un mesaj oral sau scris, pe subiecte abstracte și complexe, din diverse sfere de interes.
<ul style="list-style-type: none">- identificarea surselor umorului, ale ironiei etc., dintr-un discurs pe teme abstracte și complexe- extragerea unor informații specifice din anunțuri publice de o slabă calitate a înregistrării sau distorsionate (audio și/sau vizual), de exemplu dintr-o stație, pe un stadion sau dintr-o înregistrare veche- identificarea atitudinii fiecărui vorbitor, într-o discuție animată, articulată într-un ritm natural și caracterizată prin întreruperi, digresiuni și exprimări colocviale, într-un stil familiar (ironie, ezitare, nesiguranță etc.)- înțelegerea unei game largi de materiale înregistrate sau transmise în direct, inclusiv într-un limbaj nonstandard și identificarea unor detalii subtile, de exemplu atitudini sau relații interpersonale
CS 1.4. Identifică trăsăturile specifice diferitelor tipuri de discurs.
<ul style="list-style-type: none">- stabilirea unor corelații între mesajul textului literar și experiențele sau cunoștințele anterioare ale receptorului- sesizarea diferențelor dintre teme/subiectele abordate în diverse texte literare, prin lectura comparată a acestora- identificarea specificului discursului narativ, liric, dramatic, pentru înțelegerea adecvată a mesajului unui text oral sau scris- recunoașterea relațiilor dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta
CS 1.5. Realizează lectura unor texte literare/nonliterare pe teme abstracte, ca activitate independentă
<ul style="list-style-type: none">- realizarea de inferențe sau de supoziții, pornind de la titlul textelor literare și nonliterare- recunoașterea unor varietăți de texte literare și nonficționale contemporane, prin identificarea sensurilor și a ideilor implicite- lectura integrală a unor opere reprezentative/semnificative pentru diferite tipare textuale/tipuri discursive

CG 2 – Produce mesaje orale și scrise adecvate contextelor de comunicare, pentru a exprima idei, atitudini și opinii personale.

Clasa a XI-a
CS 2.1. Susține un monolog: descrierea experiențelor, oferirea de informații, argumentarea unui punct de vedere pe subiecte abstracte și complexe, pornind de la texte nonliterare și literare
<ul style="list-style-type: none"> - descrierea experiențelor: <ul style="list-style-type: none"> • descrierea clară și detaliată a unor experiențe variate și complexe, integrând diverse subteme, exemple relevante, comentarii și concluzii adecvate • exprimarea și explicarea clară, detaliată, a sentimentelor și a reacțiilor provocate de diferite evenimente și experiențe sau legate de lectura unor texte nonliterare și literare • relatarea detaliată, clară, în ordine cronologică, a unor întâmplări complexe întâlnite în texte nonliterare și literare - oferirea de informații: <ul style="list-style-type: none"> • transmiterea unor informații detaliate, a unor sfaturi complexe pe teme din diferite domenii de interes • explicarea unor proceduri complexe • prezentarea clară și detaliată a unor instrucțiuni complexe - argumentarea unui punct de vedere: <ul style="list-style-type: none"> • construirea sistematică a unor argumente, contraargumente și explicații clare, referitoare la diferite teme cu un grad înalt de complexitate • susținerea unor argumente/contraargumente, evidențiind exemplele relevante și formulând o concluzie adecvată, legate de lectura unor texte nonliterare și literare • construirea unei serii de argumente justificate, luând în considerare perspectiva interlocutorului
CS 2.2. Susține un discurs public, pe subiecte abstracte și complexe, din diverse sfere de interes: anunțul și expunerea adresate unui auditoriu.
<ul style="list-style-type: none"> - susținerea unei prezentări detaliate, pregătite în prealabil, pe teme complexe și variate, pornind de la texte nonliterare și literare, comparând și evaluând diverse propuneri și argumente alternative - susținerea constantă a unei expuneri spontane, fluente și clare, referitoare la o temă întâlnită în textele nonliterare și literare - gestionarea cu spontaneitate și cu efort minim a obiecțiilor și a întrebărilor adresate de către auditoriu
CS 2.3. Produce diverse tipuri de texte scrise: scrierea creativă (relatarea unor experiențe) și redactarea de eseuri sau rapoarte din diverse sfere de interes sau pornind de la texte literare și nonliterare.
<ul style="list-style-type: none"> - redactarea unor texte clare, detaliate, bine structurate, într-un stil bine definit, personal, pe teme complexe, din diverse sfere de interes, sau bazate pe experiențele de lectură - prezentarea scrisă a unor evenimente reale sau imaginare, într-un stil bine definit, personal, prin sintetizarea informațiilor și a argumentelor provenite din diverse surse - scrierea unui eseu structurat pe o temă complexă, din diverse sfere de interes sau legată de texte nonliterare și literare, prin expunerea și susținerea punctului de vedere personal, argumentând și aducând exemple relevante
CS 2.4. Prezintă oral sau scris semnificațiile explicite și implicite ale textului nonliterar/literar, transpunând informațiile dintr-un tip de comunicare în altul.
<ul style="list-style-type: none"> - transpunerea mesajului unui text oral într-o relatare/prezentare scrisă -dramatizarea unui text narativ
CS 2.5. Utilizează eficient și adecvat strategiile de producere a mesajelor orale și scrise.
<ul style="list-style-type: none"> - planificarea mesajului oral sau scris, pe teme complexe, în acord cu scopul și cu contextul comunicării, având în vedere posibilitatea apariției unor situații/reacții neașteptate - utilizarea strategiilor compensatorii în diferite situații de comunicare, apelând la expresii/sintagme colocviale sau la termeni de specialitate - monitorizarea conștientă a erorilor, în vederea asigurării acurateții propriului mesaj

CG 3 – Interacționează eficient, oral și în scris, pentru a schimba informații, a susține puncte de vedere și a coopera în diverse contexte de comunicare.

Clasa a XI-a
CS 3.1. Participă la interacțiuni orale, pe subiecte din diverse sfere de interes sau pornind de la texte literare și nonliterare pe teme abstracte.
<ul style="list-style-type: none"> - participarea la conversații informale și formale complexe, utilizând un limbaj fluent, spontan, prin compararea diferitelor informații/opinii și opțiuni - comentarea spontană a opiniilor interlocutorului, în situații nefamiliare de comunicare, formulând întrebări spontane, explicații și argumente clare - acordarea/luarea unui interviu cu naturalețe, pe teme complexe din sfera socioculturală și profesională
CS 3.2. Participă la interacțiuni scrise, în probleme complexe și abstracte sau pornind de la texte literare și nonliterare.
<ul style="list-style-type: none"> - redactarea corespondenței tradiționale și online, pe teme complexe și abstracte sau din domeniul cultural, prin utilizarea expresiilor colocviale/a formulelor de adresare formală/a structurilor convenționale: scrisori, adrese și e-mailuri pe teme culturale - utilizarea clară și precisă a limbii în corespondența personală: descrierea detaliată a experiențelor legate de diferite evenimente culturale, solicitarea cu precizie a unor clarificări suplimentare - realizarea unei interacțiuni scrise complexe în mediul virtual, valorificând diverse elemente culturale, exprimând diferite nuanțe de sens și respectând registrul lingvistic adecvat și etica redactării
CS 3.3. Utilizează eficient și adecvat strategiile de interacțiune orală și scrisă.
<ul style="list-style-type: none"> - solicitarea și preluarea spontană a cuvântului, folosind mijloace de exprimare potrivite, într-o conversație în pereche sau în grup - utilizarea strategiilor de cooperare în situații de comunicare pe teme complexe - evaluarea și sintetizarea conceptelor-cheie și a ideilor fundamentale dintr-un anumit stadiu al interacțiunii orale/scrise și propunerea de soluții pentru etapele următoare - solicitarea unor explicații sau clarificări suplimentare pentru situațiile echivoce dintr-o interacțiune scrisă/orală

CG 4 – Mediază concepte, texte și perspective culturale pentru a facilita înțelegerea reciprocă și dialogul în contexte plurilingve și pluriculturale.

Clasa a XI-a
CS 4.1. Facilitează adecvarea strategiilor de lectură la specificul textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și a interpretării personalizate a discursului narativ, dramatic și liric.
<ul style="list-style-type: none"> - dezbaterea textelor studiate cu privire la modul în care se reflectă o idee/temă sau un motiv literar în mai multe opere literare aparținând discursului epic, liric și/sau dramatic - interpretarea aceluiași text în funcție de mai multe chei de lectură (titlu, incipit, simbol central, personaje etc.)
CS 4.2. Facilitează identificarea relațiilor dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta, în scopul valorificării valențelor cultural-identitare ale literaturii române, prin referire la curente literare/culturale.
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea particularităților unor texte literare aparținând aceluiași curent literar/context cultural - dezbaterea textelor studiate cu privire la modul în care se reflectă o idee/temă sau un motiv literar în mai multe opere literare aparținând unor epoci sau spații culturale diferite
CS 4.3. Facilitează comunicarea în contexte care actualizează diverse puncte de vedere în interpretarea textelor literare.
<ul style="list-style-type: none"> - interpretarea aceluiași text în funcție de mai multe perspective de lectură (tematică, structurală, contextuală, personală)
CS 4.4. Identifică referințele socioculturale și sociolingvistice la care face trimitere un text literar/nonliterar, în scopul medierii neînțelegerilor și al eliminării ambiguităților.
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea resurselor care pot fi utilizate în vederea clarificării sau a îmbogățirii cunoștințelor referitoare la diverse noțiuni de istorie, teorie și critică literară sau de retorică și stilistică
CS 4.5. Manifestă sensibilitate și respect față de alteritate, în scopul recunoașterii diversității culturale prin valorificarea textelor literare și nonliterare din cultura română, în raport cu cele din alte spații culturale.
<ul style="list-style-type: none"> - realizarea unui portofoliu cu tema „Modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare din spații culturale diferite”

CG 1 – Înțelege mesaje orale și scrise în diverse contexte, activând strategii de receptare adaptate scopului comunicativ.

Clasa a XII-a
CS 1.1. Înțelege global mesajul oral sau scris, în texte literare și nonliterare abstracte.
<ul style="list-style-type: none">- deducerea contextului în care au loc diferitele tipuri complexe de comunicare în mesajul audiat/citit- compararea informațiilor care formează imaginea de ansamblu a textului literar și nonliterar abstract- înțelegerea ideilor principale din texte literare și nonliterare abstracte, cu o structură complexă și cu un număr mare de expresii și exprimări colocviale- înțelegerea unei game largi de texte lungi și complexe și recunoașterea variațiilor subtile de stil, precum și a sensurilor implicite și explicite
CS 1.2. Identifică informații esențiale dintr-un discurs oral sau scris extins, pe teme abstracte și complexe.
<ul style="list-style-type: none">- deducerea din context a înțelesului unor elemente necunoscute dintr-un mesaj oral sau scris- identificarea unor detalii de finețe și a sensurilor implicite/exprimate metaforic din diferite tipuri de texte literare și nonliterare abstracte- evidențierea elementelor cu ajutorul cărora se asigură coeziunea și coerența- recunoașterea organizării logice a unui text literar sau nonliterar abstract, inclusiv a celor cu un grad înalt de metaforizare
CS 1.3. Sesizează deosebirea dintre ambiguitate și claritate într-un mesaj oral sau scris, în texte literare și nonliterare abstracte.
<ul style="list-style-type: none">- înțelegerea glumelor și a aluziilor, dintr-un discurs pe teme abstracte și complexe- extragerea unor informații specifice din orice tip de discurs transmis direct sau înregistrat, articulat într-un ritm natural- identificarea implicațiilor socioculturale din majoritatea conversațiilor colocviale, articulate într-un ritm natural- înțelegerea prelegerilor și a prezentărilor în care se utilizează diferite tipuri de limbaje: specializat, colocvial, regional sau a corespondenței formale specializate, pe o temă complexă
CS 1.4. Analizează trăsăturile specifice diferitelor tipare textuale/tipuri de discurs.
<ul style="list-style-type: none">- stabilirea unor corelații între mesajul textului literar și experiențele sau cunoștințele anterioare ale receptorului- analiza și compararea unor texte literare, privind temele/subiectele abordate, precum și mesajul transmis- prezentarea specificului discursului narativ/liric/dramatic și a speciilor literare aferente, pentru interpretarea adecvată a mesajului textului oral sau scris- prezentarea trăsăturilor specifice ale principalelor curente literare, în vederea interpretării aprofundate a relațiilor dintre opera studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta
CS 1.5. Realizarea lecturii unor texte literare/nonliterare abstracte și complexe, ca activitate independentă.
<ul style="list-style-type: none">- realizarea de inferențe sau de supoziții, pornind de la titlul textelor literare și nonliterare abstracte;- înțelegerea oricărui tip de text, inclusiv a textelor nonliterare colocviale și a celor literare clasice, aparținând unor genuri literare diferite, și recunoașterea variațiilor subtile de stil, precum și a sensurilor implicite și explicite- lectura integrală a unor opere reprezentative/semnificative pentru diferite tipuri de discurs/specii/curente literare

CG 2 – Produce mesaje orale și scrise adecvate contextelor de comunicare, pentru a exprima idei, atitudini și opinii personale.

Clasa a XII-a
CS 2.1. Susține un monolog: descrierea experiențelor, oferirea de informații, argumentarea unui punct de vedere pe subiecte complexe, pornind de la texte literare și nonliterare abstracte.
<ul style="list-style-type: none"> - descrierea experiențelor: <ul style="list-style-type: none"> • prezentarea fluentă, coerentă, elaborată și, adesea, memorabilă a unei descrieri sau a unei relatări, pe subiecte complexe • descrierea fluentă, coerentă, elaborată și, adesea, memorabilă, a unor experiențe variate și complexe, integrând diverse subteme, exemple relevante, comentarii și concluzii adecvate • relatarea clară, coerentă, elaborată, în ordine cronologică, a unor întâmplări complexe, întâlnite în texte nonliterare și literare - oferirea de informații: <ul style="list-style-type: none"> • transmiterea unor informații clare, detaliate, a unor sfaturi pe teme complexe și abstracte, din diverse sfere de interes • explicarea unor proceduri academice sau profesionale complexe • prezentarea clară și detaliată a unor instrucțiuni cu un grad înalt de complexitate - argumentarea unui punct de vedere: <ul style="list-style-type: none"> • dezvoltarea sistematică a unor argumente, contraargumente și explicații clare, referitoare la diferite teme complexe și abstracte • susținerea unor argumente/contraargumente, legate de o problemă complexă, prin punerea în evidență a exemplelor relevante și a unei concluzii adecvate, legate de texte nonliterare și literare • construirea precisă a unor serii de argumente justificate, prin utilizarea eficientă și cu naturalețe a expresiilor idiomatice și colocviale
CS 2.2. Susține un discurs public, pornind de la texte nonliterare și literare abstracte: anunțul și expunerea adresate unui auditoriu.
<ul style="list-style-type: none"> - formularea de anunțuri clare, fluente și spontane, aproape fără efort, pentru a transmite nuanțele fine de sens pe teme complexe/despre diferite evenimente: lansare de carte, premiere cinematografice/teatrale, concerte, expoziții de pictură/sculptură - susținerea unei prezentări detaliate, pregătite în prealabil, pe teme complexe, pornind de la texte nonliterare și literare, prin adaptarea cu finețe a expunerii la tipul de auditoriu - susținerea constantă a unei expuneri clare, spontane, utilizând intonația și accentul potrivite, pentru a transmite nuanțe fine de sens, referitor la o temă întâlnită în texte nonliterare și literare - formularea de răspunsuri spontane și fluente la întrebări dificile, chiar ostile, într-o manieră diplomatică, utilizând un limbaj persuasiv
CS 2.3. Produce diverse tipuri de texte scrise: scrierea creativă (relatarea unor experiențe) și redactarea de eseuri sau rapoarte din diverse sfere de interes sau pornind de la textele literare și nonliterare abstracte.
<ul style="list-style-type: none"> - prezentarea scrisă a unor evenimente reale sau imaginare, într-un stil adecvat tiparului textual/tipului de discurs adoptat, prin sintetizarea informațiilor și a argumentelor provenite din diverse surse - scrierea unei cronici/a unei recenzii critice detaliate a evenimentelor culturale: lansare de carte, premiere cinematografice/teatrale, concerte, expoziții de pictură/sculptură, într-un limbaj clar, fluent, utilizând expresii idiomatice și exprimând nuanțe fine de umor și de ironie - scrierea unui eseu structurat pe o temă complexă, din diverse sfere de interes, legată de texte nonliterare și literare abstracte, într-un limbaj clar, fluent, utilizând expresii idiomatice și exprimând nuanțe fine de umor și de ironie - scrierea unor eseuri complexe/a unor rapoarte detaliate, clare și coerente, care prezintă un caz sau o apreciere critică a unei opere literare, prin expunerea unor perspective multiple asupra subiectelor academice sau profesionale complexe, distingând clar propriile idei de cele exprimate în diverse surse - propunerea unui plan logic (hărți mentale, scheme, organizatoare grafice etc.), care ajută cititorul să identifice cu mai multă ușurință punctele importante
CS 2.4. Utilizează responsabil și creativ strategiile de producere a mesajelor orale și scrise.
<ul style="list-style-type: none"> - planificarea mesajului oral sau scris, pe teme abstracte, în acord cu scopul și cu contextul comunicării, având în vedere posibilitatea apariției unor situații/a unor reacții neașteptate - utilizarea strategiilor compensatorii în diferite situații de comunicare, apelând la expresii idiomatice, perifraze etc., pentru clarificarea mesajului și exprimarea unor nuanțe și subtilități semantice - monitorizarea conștientă și eficientă a erorilor, în vederea asigurării acurateței propriului mesaj

CG 3 – Interacționează eficient, oral și în scris, pentru a schimba informații, a susține puncte de vedere și a coopera în diverse contexte de comunicare.

Clasa a XII-a
CS 3.1. Participă la interacțiuni orale, pe subiecte abstracte și complexe, din diverse sfere de interes sau pornind de la texte literare și nonliterare
<ul style="list-style-type: none">- participarea la conversații informale și formale pe teme complexe și abstracte, utilizând cu naturalețe expresii idiomatice și colocviale- participarea la discuții informale și formale abstracte, prin compararea diferitelor informații și opțiuni- reformularea spontană și aproape insesizabilă în cazul unor dificultăți apărute în exprimare- comentarea spontană a opiniilor interlocutorului, în situații nefamiliare de comunicare, formulând întrebări/explicații/argumente clare, exacte și exprimând diferite nuanțe de sens- corelarea discursului cu cel al interlocutorului în cadrul unui schimb de opinii pe teme abstracte și complexe- acordarea/luarea unui interviu spontan, pe teme din sfera socioculturală, educațională și profesională, într-un mod fluent
CS 3.2. Participă la interacțiuni scrise, în probleme complexe, abstracte, sau pornind de la texte literare și nonliterare pe teme abstracte.
<ul style="list-style-type: none">- elaborarea unor texte complexe, completarea de formulare, adaptând limbajul și registrul stilistic într-o manieră flexibilă și eficientă, exprimând diferite nuanțe de sens- redactarea corespondenței tradiționale și online, pe teme complexe și abstracte sau din domeniul cultural, prin utilizarea expresiilor colocviale/a formulelor de adresare formală/a structurilor convenționale: scrisori personale/culturale și email-uri- utilizarea clară și precisă a limbii în corespondența personală: descrierea detaliată a experiențelor personale/culturale, formularea cu precizie a întrebărilor- realizarea interacțiunii scrise în mediul virtual/online, valorificând diferitele implicații culturale și respectându-se registrul adecvat și etica redactării- anticiparea și rezolvarea posibilelor neînțelegeri, probleme de comunicare sau reacții de ordin emoțional, adaptarea limbajului și a tonului la situația de comunicare
CS 3.3. Utilizează eficient și creativ strategiile de interacțiune orală și scrisă.
<ul style="list-style-type: none">- solicitarea și preluarea spontană a cuvântului, folosind mijloace de exprimare potrivite, într-o conversație în pereche sau în grup- utilizarea strategiilor de cooperare în situații de comunicare pe teme abstracte- oferirea de feedback spontan, fluent și eficient, pentru a facilita menținerea interacțiunii orale și scrise- evaluarea și sintetizarea conceptelor-cheie și a ideilor fundamentale dintr-un anumit stadiu al interacțiunii orale/scrise și propunerea de soluții eficiente pentru etapele următoare- clarificarea spontană a mesajului, în funcție de sesizarea neînțelegerii/a înțelegerii greșite a mesajului sau la solicitarea interlocutorului- solicitarea unor explicații sau clarificări pentru situațiile echivoce, într-o interacțiune scrisă/orală

CG 4 – Mediază concepte, texte și perspective culturale pentru a facilita înțelegerea reciprocă și dialogul în contexte plurilingve și pluriculturale.

Clasa a XII-a
CS 4.1. Facilitează lectura critică în vederea evaluării modului în care sunt valorificate într-o operă literară structura, limbajul și diversele procedee retorice.
<ul style="list-style-type: none">- diferențierea componentelor structurale și expresive specifice operelor studiate înrudite tematic- dezbateră textelor studiate cu privire la modul în care sunt valorificate într-o operă literară structura, limbajul și diversele procedee retorice
CS 4.2. Facilitează interpretarea personalizată a relațiilor dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta, în scopul valorificării valențelor cultural-identitare ale literaturii române, prin referire la curente literare/contexte culturale.
<ul style="list-style-type: none">- investigarea relațiilor dintre o operă literară și contextul cultural în care a fost creată- prezentarea opțiunii personale în confruntarea cu puncte de vedere diferite formulate pe marginea unui anumit curent literar/context cultural
CS 4.3. Facilitează comunicarea în compararea unor puncte divergente de interpretare a textelor literare.
<ul style="list-style-type: none">- argumentarea opțiunii personale rezultate în urma comparării unor puncte de vedere diferite asupra unui text literar
CS 4.4. Explică referințele socioculturale și sociolingvistice la care face trimitere un text literar/nonliterar, în scopul negocierii într-o manieră diplomatică a diverselor abordări, orientând discuția spre o concluzie unică.
<ul style="list-style-type: none">- masă rotundă cu tema: „Text și context: referințe socioculturale/sociolingvistice în înțelegerea textului”
CS 4.5. Manifestă sensibilitate și respect față de alteritate, în scopul promovării diversității culturale prin valorificarea textelor literare și nonliterare din spații culturale diferite.
<ul style="list-style-type: none">- realizarea unui proiect cu tema: „Diversitatea culturală – o formă de îmbogățire a propriei identități”- realizarea unei dezbateri cu tema: „Ipostaze ale alterității în texte literare și nonliterare”

CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

Pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a sunt propuse cinci teme, dintre care trei teme obligatorii și două facultative. La TC se vor aborda patru teme (cele trei obligatorii și una la alegere) atât în clasa a IX-a, cât și în clasa a X-a.

Teme:

Clasa a IX-a

Teme obligatorii

- Stil de viață sănătos
- Tehnologiile în viața noastră
- Adolescenți printre cărți

Teme facultative

- Călătoriile
- Școala și educația

Clasa a X-a

Teme obligatorii

- Imaginea de sine în adolescență (natura umană, lumea sentimentelor, personalitatea)
- Orientarea în carieră
- Mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale)

Teme facultative

- Comportamente sociale (voluntariat, justiție și in justiție)
- Dialoguri interculturale

Clasele a XI-a și a XII-a

I.Experiențe fundamentale ale existenței

II.Subiect și alteritate

III.Tradiție și modernitate

Clasa a IX-a

Domenii de conținut	Conținuturi
1. RECEPTAREA ORALĂ ȘI SCRISĂ	<p>Teme obligatorii:</p> <p>Tema 1. Stil de viață sănătos (sănătatea, alimentația, sportul etc.)</p> <p>Tema 2. Tehnologiile în viața noastră</p> <p>Tema 3. Adolescenți printre cărți</p> <p>Notă: Exemplele oferite mai jos nu trebuie parcurse integral. Profesorul va selecta conținuturile în funcție de specificul clasei și de contextul de predare.</p> <p>1.1. Identificarea informațiilor de ansamblu în:</p> <p>Tema 1: reportaje/interviuri/rapoarte/texte informative/multimodale despre stilul de viață sănătos/nesănătos/despre diferite probleme medicale/despre sport și sportivi/despre alimentație;</p> <p>Tema 2: emisiuni TV/bloguri/pagini web etc. despre tehnologie/mass-media/rețele de socializare;</p> <p>Tema 3: eseuri/interviuri cu scriitori/recenzii de carte/cronici de filme/spectacole de teatru despre adolescență/despre lectură.</p> <p>1.2. Înțelegerea ideilor principale din:</p> <p>Tema 1: prezentări cu caracter publicitar, reclame, regulamente, emisiuni radio/tv, articole, podcasturi, având ca temă stilul de viață sănătos, problemele medicale/sportul, sportivii/alimentația;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 2: articole, podcasturi, interviuri, bloguri, vloguri, conversații, anunțuri, având ca temă tehnologiile; instrucțiuni pentru utilizarea gadgeturi-lor, a aplicațiilor și a platformelor, a rețelelor de socializare;</p> <p>Tema 3: postări pe site-uri, platforme dedicate adolescenților, teste de personalitate, emisiuni radio-tv, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative, având ca temă adolescența și/sau lectura.</p> <p>1.3. Selectarea informațiilor esențiale din:</p> <p>Tema 1: regulamente, instrucțiuni, știri, articole, etichete, rețete, prospecte, documente medicale (scrisori medicale, scutiri, scheme de tratament, buletine de analize medicale, recomandări etc.);</p> <p>Tema 2: pagini web, site-uri, aplicații și platforme, articole în mass-media și pe rețelele de socializare;</p> <p>Tema 3: bloguri, vloguri, e-book-uri pentru adolescenți, articole, interviuri cu scriitori, romane grafice.</p> <p>1.4. Identificarea ariilor semantice din:</p> <p>Tema 1: reclame, broșuri, articole, podcasturi, interviuri, având ca temă un stil de viață sănătos;</p> <p>Tema 2: emisiuni radio/tv, bloguri, vloguri, articole, având ca temă tehnologiile/mass-media/rețelele de socializare;</p> <p>Tema 3: articole, prezentări, discursuri publice, interviuri, cărți, reportaje, reviste, având ca temă adolescența și/sau lectura.</p> <p>1.5 Identificarea unor informații de detaliu în:</p> <p>Tema 1: prezentări cu caracter publicitar, reclame, regulamente, emisiuni, articole, podcasturi, având ca temă stilul de viață sănătos/problemele medicale/sportul, sportivii/alimentația;</p> <p>Tema 2: articole, podcasturi, interviuri, bloguri, vloguri, conversații, anunțuri, având ca temă tehnologiile, instrucțiuni pentru utilizarea gadgeturi-lor, a aplicațiilor și a platformelor;</p> <p>Tema 3: postări pe site-uri, platforme dedicate adolescenților, teste de personalitate, emisiuni radio-tv, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/multimodale, având ca temă adolescența și/sau lectura.</p> <p>1.6. Localizarea unor informații absolut necesare în:</p> <p>Tema 1: articole, note, mesaje, anunțuri, reclame, broșuri, ghiduri, pliante pe tema stilului de viață sănătos/a sportului/a problemelor medicale/a alimentației;</p> <p>Tema 2: opinii și comentarii online, anunțuri, reclame, broșuri, pliante, emisiuni radio-tv pe tema tehnologiilor;</p> <p>Tema 3: conversații informale și formale, recenzii de carte, opinii, interviuri, articole, reportaje, comentarii, opinii online, corespondență (informală și formală/tradițională și electronică) pe tema adolescenței și/sau a lecturii.</p> <p>1.7. Identificarea atitudinii vorbitorului, pe baza limbajului para- și nonverbal în:</p> <p>Tema 1: texte narative, argumentative, opinii, articole, recenzii, interviuri, având ca temă stilul de viață sănătos/nesănătos/problemele medicale/sportul și sportivii/alimentația;</p> <p>Tema 2: reportaje, interviuri, opinii, recomandări, descrieri, texte publicitare, mesaje de pe rețele de socializare, având ca temă tehnologiile/mass-media/rețelele de socializare;</p> <p>Tema 3 emisiuni radio-tv, discursuri motivaționale, interviuri, corespondență, având ca temă adolescența și/sau lectura.</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>1.8. Recunoașterea surselor umorului, ale ironiei etc. în:</p> <p>Tema 1: emisiuni de divertisment, comedii, texte umoristice, glume, texte pentru stand-up comedy pe tema stilului de viață sănătos/nesănătos/a problemelor medicale/a sportului/a alimentației;</p> <p>Tema 2: reclame, postări online, bloguri, texte pentru rețele de socializare, având ca temă tehnologiile/mass-media/rețelele de socializare;</p> <p>Tema 3: texte narative, articole, emisiuni radio-tv, interviuri, bancuri, glume, emisiuni de divertisment, texte umoristice, pamflete, descrieri, portrete caricaturale, bloguri, având ca temă adolescența și/sau lectura.</p> <p>1.9. Identificarea registrului lingvistic în care este formulat mesajul (formal/informal; politicos/nepolitic; colocvial/cult, popular) în:</p> <p>Tema 1: cronici, recenzii, puncte de vedere, emisiuni, articole, bloguri, vloguri, podcasturi, reclame, ghiduri, corespondență și conversații formale/informale, având ca temă stilul de viață sănătos/nesănătos/problemele medicale/ sportul și sportivii/alimentația;</p> <p>Tema 2: puncte de vedere, interviuri, emisiuni radio-tv, articole, comentarii, ghiduri, oferte, anunțuri, având ca temă tehnologiile/mass-media/rețelele de socializare;</p> <p>Tema 3: biografii, interviuri, emisiuni radio-tv, reviste, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/multimodale, opinii, comentarii online pe tema adolescenței și/sau a lecturii.</p> <p>1.10. Recunoașterea unităților fonologice, lexicale, morfologice sau sintactice specifice unui anumit registru, din texte având ca temă:</p> <p>Tema 1: stilul de viață sănătos/nesănătos/ problemele medicale/sportul și sportivii/alimentația;</p> <p>Tema 2: tehnologiile/mass-media/rețelele de socializare;</p> <p>Tema 3: adolescența și/sau lectura.</p> <p>1.11. Adaptarea modului de lectură la diferite tipuri de text literar/nonliterar:</p> <p>Tema 1: prospecte, programe, bloguri, texte informative, ghiduri, având ca temă stilul de viață sănătos/nesănătos/ problemele medicale/sportul și sportivii/alimentația;</p> <p>Tema 2: instrucțiuni, bloguri, texte preluate din mass-media, interviuri, oferte, reclame, având ca temă tehnologiile;</p> <p>Tema 3: texte literare/nonliterare, narative/descriptive/ argumentative/multimodale, rapoarte, eseuri, interviuri, articole, opinii, e-mail-uri, biografii, având ca temă adolescența și/sau lectura.</p> <p>1.12. Lectura autonomă cu folosirea adecvată a dicționarului și a altor elemente de sprijin a unor:</p> <p>Tema 1: articole, ghiduri, sondaje de opinie, interviuri, reportaje, broșuri, având ca temă stilul de viață sănătos/nesănătos/problemele medicale/sportul și sportivii/alimentația;</p> <p>Tema 2: texte publicitare/broșuri, texte expozitive și descriptive, narative, argumentative simple, sondaje de opinie, broșuri, instrucțiuni, interviuri, comentarii online, având ca temă tehnologiile/mass-media/rețelele de socializare;</p> <p>Tema 3: articole, recenzii, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/multimodale, conversații, interviuri, blog-uri, e-book-uri, având ca temă adolescența și/sau lectura.</p>
<p>2. PRODUCEREA MESAJULUI ORAL ȘI SCRIS</p>	<p>2.1. Descrierea experiențelor</p> <p>Tema 1: prezentarea unor probleme medicale/stări fizice (simptome/dureri etc.)/a sportului/sportivului preferat/a unei competiții sportive/a unei experiențe culinare;</p> <p>Tema 2: prezentarea unui gadget, a unei pagini web, a unui site, a unei experiențe dobândite prin utilizarea diferitelor aplicații/platfome/rețele de socializare etc.;</p> <p>descrierea unor personalități din lumea tehnologiilor, a mass-mediei etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea unor persoane/evenimente importante din viața adolescenților etc.</p> <p>2.2. Descrierea orală a unor activități, obiceiuri cotidiene</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 1: descrierea unor obiceiuri culinare sănătoase/nesănătoase; prezentarea programului sportiv zilnic etc.;</p> <p>Tema 2: prezentarea activităților desfășurate pe diferite platforme și rețele de socializare etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea programului zilnic al unui adolescent/a activităților preferate/evitate de adolescenți/a obiceiurilor legate de lectură etc.</p> <p>2.3. Narațiune orală</p> <p>Tema 1: relatarea unui eveniment sportiv/culinar, a unei întâmplări petrecute pe terenul de sport/la medic/într-un restaurant/pe parcursul unei activități de timp liber etc.;</p> <p>Tema 2: relatarea unei întâmplări petrecute în timpul achiziționării unui gadget/în timpul utilizării unor platforme/aplicații sau al folosirii rețelelor de socializare etc.;</p> <p>Tema 3: redarea unor întâmplări reale sau fictive din perioada adolescenței/a unor evenimente/întâmplări dintr-un text narativ etc._</p> <p>2.4. Explicarea unor proceduri, a unor instrucțiuni</p> <p>Tema 1: oferirea unor explicații legate de regulamentul unei săli de sport, al unui concurs, al unui proiect/rețete culinare/recomandări pentru diferite diete etc.;</p> <p>Tema 2: explicarea modului de utilizare a unor gadgeturi: smartphone, mini-boxă bluetooth portabilă, încărcătorul auto dual USB, becurile smart cu conectivitate wireless, telecomandă universală, ceas Smart, căști bluetooth, dronă, GPS; oferirea unor sfaturi/instrucțiuni pentru a descărca o aplicație/a deschide un cont/a deconstrui mesajele/a bloca persoanele nedorite/a utiliza setările de confidențialitate etc.;</p> <p>Tema 3: oferirea unor sfaturi/instrucțiuni pentru părinți/bunici/prieteni etc., cu privire la procedura de a comanda o carte online/a ambala o carte- cadou etc.</p> <p>2.5. Argumentare orală</p> <p>Tema 1: prezentarea beneficiilor practicării unui sport, a avantajelor/a dezavantajelor consumului de hrană sănătoasă/fast-food; argumentarea necesității de a merge regulat la medic (la stomatolog/dermatolog etc.);</p> <p>Tema 2: prezentarea avantajelor și a dezavantajelor socializării față în față sau online/ale E-book-ului sau ale cărții tipărite/ale tehnologiei/ale mass-mediei/ale rețelelor de socializare etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea avantajelor și a dezavantajelor vârstei adolescenței/a beneficiilor lecturii în această perioadă etc.</p> <p>2.6. Formulare de anunțuri</p> <p>Tema 1: formularea anunțurilor pentru evenimente sportive/prezentări la medic/evenimente culinare etc.;</p> <p>Tema 2: formularea anunțurilor pentru lansarea unei aplicații noi/organizarea unor evenimente promovate prin mass-media sau prin intermediul rețelelor de socializare etc.;</p> <p>Tema 3: formularea anunțurilor pentru evenimente agreate de adolescenți/voluntariat/part-time job pentru adolescenți/lansări de carte etc.</p> <p>2.7. Susținerea unei prezentări simple despre</p> <p>Tema 1: modalitățile de a avea un stil de viață sănătos, despre produse alimentare/sporturi extreme etc.;</p> <p>Tema 2: rolul și modalitatea de utilizare a unor aplicații sau platforme/ scopul reclamelor din mass-media/comportamentul responsabil și etic pe rețelele de socializare/avantajele și dezavantajele expunerii vieții private în mediul virtual/despre blog vs. vlog etc.;</p> <p>Tema 3: atitudinea adolescentului față de lectură/perioada copilăriei în comparație cu perioada adolescenței/ adolescenții de ieri și de azi.</p> <p>2.8. Formulare de răspunsuri pentru întrebări cu privire la</p> <p>Tema 1: planuri de viață/produse alimentare/ sporturi extreme etc.;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 2: modul în care se utilizează o platformă/un serviciu online etc.;</p> <p>Tema 3: sfaturi de viață pentru adolescenți/planuri de lectură etc.</p> <p>2.9. Descrierea unor experiențe pozitive/negative legate de</p> <p>Tema 1: activități sportive/vizite medicale/experiențe culinare etc.;</p> <p>Tema 2: socializarea cu necunoscuți în mediul virtual/influența vedetelor de pe internet/din media etc.;</p> <p>Tema 3: primele iubiri/adolescență/lectură etc.</p> <p>2.10. Nararea unor întâmplări reale sau fictive</p> <p>Tema 1: povestirea unei întâlniri cu sportivul preferat/a unui accident suferit/a unei vizite la un restaurant etc.;</p> <p>Tema 2: dintr-o zi fără internet/din perioada școlii online/alte experiențe din online sau legate de bullying etc.;</p> <p>Tema 3: petrecute cu prietenii/cu familia/din timpul lecturării unei cărți etc.</p> <p>2.11. Redactarea unei cronici/a unei recenzii simple despre</p> <p>Tema 1: emisiuni culinare/sportive/filme biografice/scrieri biografice – de exemplu, despre Nadia Comăneci etc.;</p> <p>Tema 2: aplicații, platforme din lumea tehnologiei, a mass-mediei etc.;</p> <p>Tema 3: emisiuni de tineret/filme/cărți destinate adolescenților etc.</p> <p>2.12. Redactarea unor eseuri/rapoarte scurte despre organizarea</p> <p>Tema 1: unei competiții sportive/succesul unei diete; redactarea unui eseu despre valorile transmise de o anumită personalitate sportivă/ culturală/științifică etc.;</p> <p>Tema 2: unui eveniment online, despre influența reclamelor, consumerism etc.;</p> <p>Tema 3: unui eveniment destinat adolescenților; redactarea unui eseu despre valorile transmise de un anumit personaj/lecțiile de viață/valorile desprinse din lectura unui text literar sau nonliterar etc.</p> <p>APLICATIV (se aplică în cazul fiecărei arii tematice)</p> <p><i>Planificarea</i> – pregătirea mesajului: actualizarea elementelor lexicale achiziționate sau însușirea unora noi, adecvate noilor contexte, stabilirea ideilor mesajului (activități de pre-lectură/pre-ascultare) etc.;</p> <p><i>Compensarea</i> – descrierea caracteristicilor unui obiect concret, în cazul în care nu se cunoaște denumirea potrivită (<i>de exemplu</i>, „obiectul cu care lovim mingea de tenis”= raketă);</p> <p>Exprimarea sensului unui termen, prin substituirea cu un altul, care are sens asemănător (<i>de exemplu</i>, „vapor”= barcă)</p> <p>Utilizarea parafrazei pentru a masca golurile lexicale și structurale (<i>de exemplu</i>, „metoda prin care oamenii încearcă să slăbească”= dietă);</p> <p>Utilizarea unui cuvânt din limba maternă, solicitând validare sau corectare (<i>de exemplu</i>, „Cum se spune la...?”)</p> <p><i>Monitorizarea și remedierea:</i></p> <p>Monitorizarea conștientă a propriului discurs, în scopul identificării și al corectării celor mai frecvente greșeli (<i>de exemplu</i>, notarea sistematică a celor mai frecvente greșeli);</p> <p>Autocorectarea confuziilor în utilizarea cuvintelor/expresiilor care pot provoca neînțelegeri/înțelegerea greșită (<i>de exemplu</i>, confuzia între <i>martie</i> și <i>marți</i>);</p> <p>Solicitarea confirmării privind corectitudinea unei forme folosite (<i>de exemplu</i>, solicitarea unui feedback din partea interlocutorului: „Cum este corect? Să vină sau să vine?”).</p>
3. INTERACȚIUNEA ORALĂ ȘI SCRISĂ	<p>3.1. Dialoguri informale și formale</p> <p>Tema 1: participarea la dialoguri informale/formale pe teme ca: la medic/restaurant/un eveniment sportiv etc.;</p> <p>Tema 2: participarea la dialoguri informale/formale cu prietenii/familia, pentru comenzi și cumpărături online etc.;</p> <p>Tema 3: participarea la dialoguri informale/formale cu prietenii/familia/profesorii/biblioteca etc.</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>3.2. Conversații (<i>Cooperare centrată pe obiective precise</i>)</p> <p>Tema 1: realizarea unor conversații pentru clarificarea regulamentelor sportive/programare la medic/organizarea unui eveniment gastronomic etc.;</p> <p>Tema 2: participarea la unele conversații pentru recuperarea contului de Instagram/renunțarea la un serviciu de telefonie mobile sau de internet/solicitarea de informații prin chat etc.;</p> <p>Tema 3: realizarea unor conversații pentru identificarea sursei conflictului în familie/între adolescenți, în viața unui personaj etc.</p> <p>3.3. Obținere de bunuri și servicii (<i>Utilizarea achizițiilor lingvistice în situații de viață cotidiene</i>)</p> <p>Tema 1: participarea la un dialog pentru cumpărarea unui bilet la un eveniment sportiv, pentru a realiza o comandă la un restaurant sau cumpărarea unor medicamente etc.;</p> <p>Tema 2: realizarea unor conversații pentru achiziționarea unui bilet/abonament online etc.;</p> <p>Tema 3: participarea la un dialog pentru cumpărarea unui bilet la un festival/concert pentru adolescenți, pentru achiziția unei cărți într-o librărie sau pentru împrumutarea unei cărți de la bibliotecă etc.</p> <p>3.4. Exprimarea opiniei (<i>Schimb de informații</i>)</p> <p>Tema 1: prezentarea opiniei în legătură cu un articol despre sănătate/stilul de viață sau cu un reportaj despre evenimente sportive etc.;</p> <p>Tema 2: susținerea opiniei în legătură cu un articol/reportaj despre servicii de difuzare online – Netflix, HBO/ influența programelor TV/regulamentul de utilizare a unei platforme/ aplicații etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea opiniei în legătură cu un articol/reportaj despre adolescenți sau privind un eveniment adresat adolescenților/o recenzie de carte etc.</p> <p>3.5. Realizarea unui interviu, real sau fictiv</p> <p>Tema 1: realizarea unui interviu cu un antrenor/sportiv/dietetician/ cofetar/bucătar etc.;</p> <p>Tema 2: realizarea unui interviu cu fondatorul platformei Facebook/un jurnalist/un fotograf de succes/ un blogger/vlogger/influencer etc.;</p> <p>Tema 3: realizarea unui interviu cu un prieten-adolescent/părinții unui adolescent/un profesor/scriitor etc.</p> <p>3.6. Conversație telefonică ocazională (<i>Utilizarea sistemului de telecomunicații</i>)</p> <p>Tema 1: participarea la o conversație telefonică pentru o reprogramare la medic/o comandă telefonică de la un restaurant sau solicitarea unor informații cu privire la prețul abonamentului de antrenament etc.;</p> <p>Tema 2: participarea la o conversație telefonică pentru remedierea unor probleme de conexiune la internet/solicitarea unor informații cu privire la prețul abonamentului etc.;</p> <p>Tema 3: formularea telefonică a unei invitații la o întâlnire, acceptarea/refuzul invitației, anunțarea oricărui tip de întârziere; prelungirea telefonică perioadei de împrumut a unei cărți la bibliotecă sau comandarea unor cărți etc.</p> <p>3.7. Redactarea unor mesaje (<i>utilizând formule convenționale</i>)</p> <p>Tema 1: de felicitare/mulțumire/încurajare sau a unor urări de sănătate etc.;</p> <p>Tema 2: pentru abonare/dezabonare de la un furnizor de internet/ completarea unui formular/chestionar în format electronic/SMS/chat etc.;</p> <p>Tema 3: de felicitare/mulțumire/încurajare pentru părinți/profesori/ scriitori/personaje literare etc.</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>3.8. Corespondențe informale/formale: scrisori personale, e-mailuri personale/oficiale, scrisori de invitație, mulțumiri, cereri, reclamații, chestionare etc.</p> <p>Temele 1, 2, 3: redactarea unor scrisori și e-mailuri personale/oficiale/de mulțumire/invitație/cerere etc., adaptate ariei tematice;</p> <p>3.9. Postări pe rețele de socializare, comentarii online, reclame, anunțuri, texte multimodale – realizarea unui afiș pentru</p> <p>Tema 1: un eveniment sportiv/a unui scurt film despre o personalitate/a unei reclame pentru un restaurant etc.;</p> <p>Tema 2: un site de socializare/a unui scurt film despre o aplicație/personalitate din domeniul IT/a unei postări pe rețele de socializare etc.;</p> <p>Tema 3: un concert/festival/lansarea unei cărți etc.</p> <p>APLICATIV (se aplică în cazul fiecărei arii tematice)</p> <p>Solicitarea și preluarea cuvântului: intervenția într-o discuție pe teme familiare, utilizând expresii potrivite pentru a prelua cuvântul: de exemplu, „Îmi permiteți să intervin și eu...”, „Îmi dați voie să intervin.” etc.)</p> <p>Cooperarea și clarificarea în interacțiunea orală/scrisă: formularea unor întrebări de clarificare/sprijin: de exemplu, „Vă referiți la. ?.”, „Mi-ați puteți explica? Îmi puteți trimite, vă rog, un e-mail/un mesaj de lămurire?” etc.</p>
<p>4. MEDIEREA CULTURALĂ ÎN CONTEXT PLURILINGV ȘI PLURICULTURAL</p>	<p>4.1. Explicarea informațiilor</p> <p>Tema 1: prezentarea modului în care își petrec timpul liber oamenii în comunitatea de proveniență, prin raportare la specificul geografic/ climateric/social/cultural/sportul specific zonei;</p> <p>Tema 2: verbalizarea unui grafic/a unei diagrame pe tema tehnologiei moderne, prin facilitarea înțelegerii tendinței crescătoare/ descrescătoare;</p> <p>Tema 3: susținerea unor prelegeri despre istoria școlii în care învață elevul/școli cu tradiție pentru comunitatea de proveniență.</p> <p>4.2. Mediere comunicatională</p> <p>Tema 1: reproducerea orală a conținutului unui text nonliterar pe tema stilului de viață sănătos/a unei emisiuni TV pe tema alimentației sănătoase etc.;</p> <p>Tema 2: negocierea unui punct de vedere comun în ceea ce privește opiniile diferite legate de utilitatea folosirii unui anumit aparat/a unui anumit utilaj/a unei anumite tehnologii;</p> <p>Tema 3: realizarea unui studiu de caz privind personalitatea unui scriitor din comunitatea/regiunea de proveniență/din literatura universală a cărei operă este bilingvă; de exemplu, română și germană/maghiară și română etc.</p> <p>4.3. Oferirea accesului la informații esențiale prin trecerea de la un tip de comunicare la altul</p> <p>Tema 1: oferirea de informații despre conținutul alimentelor; verificarea unei informații despre sănătate, parvenite din surse media;</p> <p>Tema 2: transmiterea către un grup a unor informații despre un webinar; explicarea conținutului unui panel/prezentare web etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea avantajelor e-book-urilor, pe baza unor studii recente; explicarea unor statistici despre situația lecturii în ziua de azi</p> <p>4.4. Facilitarea cooperării în vederea schimbului de opinii</p> <p>Tema 1: dezbateri/masă rotundă despre efectele nocive ale diferitelor substanțe sau despre domeniul public și privat, în contextul globalizării;</p> <p>Tema 2: consultare publică pe tema adicției la virtual/reportaje despre manipularea prin media;</p> <p>Tema 3: dezbateri online pe tema lecturii, azi; prezentarea unui festival de lectură.</p> <p>4.5. Prezentarea modului în care experiența de lectură contribuie la îmbogățirea experienței de viață</p> <p>Tema 1: prezentarea unor cărți din sfera problematicii unui stil de viață sănătos (intelectual și fizic), contribuind la o mai bună înțelegere a acestei teme;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 2: realizarea unor materiale multimedia, pe baza textelor citite/audiate, reflectând noi puncte de vedere asupra unor teme de interes; Tema 3: masă rotundă cu referire la textele relevante pentru valorile în care se regăsesc.</p> <p>4.6. Descrierea felului în care experiența de viață modelează receptarea textului literar/de graniță</p> <p>Tema 1: diseminarea planificării activităților de lectură; Tema 2: prezentarea comparativă a interpretărilor pentru diferitele straturi de semnificație (istorice, psihologice și sociale) ale unui text; Tema 3: discuții informale referitoare la patrimoniul literar, în scopul consolidării relației cu ceilalți.</p> <p>4.7. Indicarea, într-o manieră simplă, a problemelor etice și morale dintr-un text</p> <p>Tema 1: dezbateri pe tema efectelor negative ale adoptării unei atitudini radicale în privința stilului de viață sănătos; Tema 2: prezentare de carte pe tema distopiei legată de revoluția tehnologică; Tema 3: realizarea unei hărți conceptuale centrate pe indicarea problemelor etice și/sau morale ale adolescenților identificate într-un text literar/nonliterar.</p> <p>4.8. Facilitarea cooperării în vederea realizării schimburilor culturale</p> <p>Tema 1: prezentarea unor obiceiuri gastronomice, specifice comunității în care trăiește elevul, prin actualizarea unui vocabular propriu domeniului, cu scopul realizării unui mini-ghid culinar/a unei expoziții care să ilustreze diversitatea culturală; Tema 2: realizarea unui blog pe tema unor obiceiuri/tradiții specifice diferitelor etnii care conviețuiesc în localitatea/regiunea de origine a elevilor; Tema 3: popularizarea biografiei unei personalități culturale importante pentru istoria/existența comunității din care provine elevul.</p> <p>4.9. Explicarea propriului punct de vedere în scopul rezolvării situațiilor divergente</p> <p>Tema 1: discuții informale de negociere în timpul organizării unei competiții sportive; Tema 2: dezbateri pe tema utilizării telefoanelor la orele de curs; Tema 3: masă rotundă referitoare la preferințele de lectură ale adolescenților.</p> <p>4.10. Rezumarea declarațiilor celor două părți aflate în situații conflictuale, subliniind punctele comune și aspectele divergente</p> <p>Tema 1: joc de rol pentru exemplificarea pozițiilor divergente referitoare la stilul de viață sănătos; Tema 2: realizarea unui poster, în format electronic, pe tema atitudinilor contrare vizavi de noile tehnologii; Tema 3: prezentarea problematicii conflictului dintre generații pe baza comparării a două-trei texte literare/nonliterare.</p> <p>4.11. Indicarea, într-o manieră pozitivă, a aspectelor relevante și a viziunii asupra lumii specifice altor culturi</p> <p>Tema 1: compararea viziunii asupra unui stil de viață sănătos, în culturi diferite/epoci diferite; Tema 2: prezentarea istoricului mijloacelor de comunicare la distanță, subliniind impactul acestora; Tema 3: indicarea elementelor definitorii lumii adolescenților, în spații culturale diferite.</p> <p>4.12. Inițierea unor conversații/unei corespondențe prin care se demonstrează interesul și empatia față de persoane aparținând altor spații culturale</p> <p>Tema 1: prezentarea unui dialog în contextul unui târg gastronomic pluricultural; Tema 2: exprimarea aprecierii pentru oportunitatea de a avea acces la experiența tehnologică a altor culturi;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	Tema 3: joc de rol pe tema manifestării interesului pentru credințele, valorile, tradițiile și viziunile asupra lumii, proprii altor persoane, valorificând experiența de lectură.
5. FUNCȚII COMUNICATIVE	<p>5.1. a descrie diverse experiențe cotidiene;</p> <p>5.2. a solicita/oferi informații despre diverse evenimente;</p> <p>5.3. a exprima o dorință/ necesitate;</p> <p>5.4. a exprima preferințe;</p> <p>5.5. a exprima intenția;</p> <p>5.6. a solicita și a oferi informații generale;</p> <p>5.7. a oferi și a solicita informații de ordin personal;</p> <p>5.8. a oferi și a solicita informații privind locul de unde vin diverse persoane;</p> <p>5.9. a solicita informații despre ce fac diverse persoane (în prezent, în trecut);</p> <p>5.10. a oferi informații despre vreme;</p> <p>5.11. a oferi și a solicita informații despre prețuri, alimente etc.;</p> <p>5.12. a descrie persoane, locuri, evenimente;</p> <p>5.13. a cere și a oferi informații de orientare în spațiu;</p> <p>5.14. a-și exprima acordul/ dezacordul;</p> <p>5.15. a exprima și a solicita o opinie;</p> <p>5.16. a exprima motive;</p> <p>5.17. a trage concluzii;</p> <p>5.18. a exprima puncte de vedere personale;</p> <p>5.19. a face prezentări;</p> <p>5.20. a oferi un obiect în mod politicos;</p> <p>5.21. a face urări cu o anumită ocazie;</p> <p>5.22. a exprima condiționări;</p> <p>5.23. a cere și a oferi un sfat/o sugestie;</p> <p>5.24. a folosi stilul formal/ informal;</p>
6. VOCABULAR/SFERE LEXICALE	<p>6.1. <i>Stil de viață sănătos:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - părțile corpului și organele interne; - probleme de sănătate și tratamente/acte medicale; - investigații medicale; - intervenții de urgență/prim- ajutor; - feluri de mâncare; - condimente; - alimentație sănătoasă; - cantități, ambalaje; - sport (persoane, obiecte și locuri); - sporturi extreme; - activități pentru timpul liber. <p>6.2 <i>Tehnologiile în viața noastră:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - gadget-uri; - mijloace de comunicare; - Internet; - rețele de socializare; - mass-media. - inteligență artificială - robotică - realitate virtuală - automatizare - a accesa informații - a comunica la distanță - a partaja conținut <p>6.3 <i>Adolescenți printre cărți:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -adolescenți: trăsături fizice și de personalitate, îmbrăcăminte, încălțăminte, accesorii; -dezvoltarea personală; -autocunoaștere; -comportament adolescentin; -tipuri de relații; -sentimente, emoții; -lectura; -genuri și specii literare.

Domenii de conținut	Conținuturi
7. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	<p>Notă: Pentru denumirea claselor și a categoriilor gramaticale enumerate în acest capitol, s-a utilizat metalimbajul, dar terminologia specifică elementelor de construcție a comunicării nu va face obiectul unei învățări explicite. În cadrul activităților didactice, nu se va apela, pe cât posibil, la descrierea teoretică a structurilor lingvistice exersate în diverse contexte de comunicare. Structurile gramaticale de mai mare dificultate, dar necesare pentru realizarea unor funcții comunicative, nu vor fi tratate izolat, ci vor fi abordate integrat și contextualizat. Elementele de gramatică se vor doza progresiv, conform dificultății lor și nevoilor impuse de aria tematică de comunicare, fără a se urmări epuizarea tuturor realizărilor lingvistice ale categoriilor gramaticale enumerate. Prezentăm mai jos elementele care trebuie exersate la clasa a IX-a, conform Descrierii minimale a limbii române:</p> <p>7.1. Substantivul (cazul vocativ)</p> <p>7.2. Articolul</p> <p>7.2.1. posesiv-genitival al, a, ai, ale (doar în întrebări și în prezența verbului „a fi”)</p> <p>7.2.2. demonstrativ (nominativ, acuzativ)</p> <p>7.3. Adjectivul</p> <p>7.3.1. comparația adjectivelor</p> <p>7.3.2. superlativ absolut: extraordinar de..., grozav de..., extrem de... .</p> <p>7.3.3. adjective fără grade de comparație: superior, perfect etc.</p> <p>7.3.4. pronominal nehotărât (nominativ, acuzativ): alt, altă, alți, alte.</p> <p>7.3.5. pronominal nehotărât (forme compuse, nominativ, acuzativ): orice, oricare.</p> <p>7.3.6. pronominal interogativ (acuzativ): pe care, cu care, la care etc.</p> <p>7.3.7. pronominal relativ (acuzativ): pe care, cu care, la care, despre care etc.</p> <p>7.4. Pronumele</p> <p>7.4.1. personal cazul acuzativ, formele scurte: mă, te, îl, o, ne, vă, îi, le, m-, -mă, te-, -te, l-, -l, -o, ne-, -ne, v-, -vă, i-, -i, le-, -le (cu verbe la imperfect, imperativ, condițional și gerunziu).</p> <p>7.4.2. cazul dativ: îmi, îți, îi, ne, vă, le, mi-, -mi, ți-, -ți, i-, -i, ne-, -ne, v-, -vă, le-, -le (cu verbe la imperfect, imperativ, condițional și gerunziu).</p> <p>7.4.3. reflexiv-acuzativ: mă, te, se, ne, vă, se, -mă, m-, -te, t-, -se, s-, -ne, ne-, -vă, v-, -se, s- (cu verbe la imperfect, imperativ, condițional și gerunziu).</p> <p>7.4.4. reflexiv-dativ: îmi, îți, își, ne, vă, își, mi-, -mi, ți-, -ți, și-, -și, ne-, -ne, v-, -vă, și-, -și, cu verbe la indicativ (cu verbe la prezent, perfect compus, imperfect, viitor, conjunctiv, imperativ, condițional și gerunziu).</p> <p>7.4.5. posesiv: al meu, al tău, al său, al nostru etc.</p> <p>7.4.6. nehotărât (forme compuse, nominativ, acuzativ): cineva, altcineva, altceva, oricine, orice, oricare.</p> <p>negativ: niciunul, niciuna.</p> <p>7.4.8. relativ (acuzativ): pe cine, pe ce, despre cine, despre ce, pe care, cu care, la care, despre care etc.</p> <p>7.5. Verbul</p> <p>7.5.1. timpul imperfect (activ și reflexiv)</p> <p>7.5.2. diateza pasivă (prezent, perfect compus, viitor, imperfect, conjunctiv, gerunziu)</p> <p>7.5.3. modul condițional prezent (activ și reflexiv)</p> <p>7.5.4. modul imperativ singular (activ și reflexiv)</p> <p>7.5.5. modul gerunziu (activ și reflexiv)</p> <p>7.5.6. modul supin</p> <p>7.6. Adverbe și locuțiuni adverbiale</p> <p>7.6.1. de loc: undeva, oriunde, înăuntru, alături, dincolo, nicăieri, în urmă.</p> <p>7.6.2. de timp: demult, cândva, oricând, după aceea, ulterior, iar, iarăși, din când în când, ceas de ceas, zi de zi, an de an, tocmai, prima dată, pe urmă, frecvent, mereu.</p> <p>7.6.3. de mod: vreo, circa, altfel, oricum, într-adevăr, cu siguranță, cu atenție, pas cu pas, treptat, în totalitate, în majoritate, în special, adică etc.</p> <p>7.7. Prepoziții și locuțiuni prepoziționale</p> <p>7.7.1. de loc: de pe, de sub, printre, în urma, înapoia, înaintea.</p> <p>7.7.2. de timp: înaintea, în cursul.</p> <p>7.7.3. de mod: contra, împotriva, în jur de, în comparație cu.</p> <p>7.7.4. pentru exprimarea opoziției: în loc de.</p> <p>7.7.5. pentru exprimarea excepției: în afara, în afară de, fără.</p> <p>7.7.6. de scop: în scopul, pentru.</p> <p>7.7.7. pentru exprimarea instrumentului: cu ajutorul.</p> <p>7.7.8. pentru exprimarea relației: referitor la, în legătură cu, în raport cu.</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>7.7.9. pentru exprimarea cumulului: pe lângă.</p> <p>7.8. Conjunctii și locuțiuni conjuncționale</p> <p>7.8.1. coordonatoare: în concluzie, în consecință, așa că.</p> <p>7.8.2. subordinatoare:</p> <p>7.8.2.1. de timp: în timp ce, până când, până ce, înainte să;</p> <p>7.8.2.2. de mod: fără să;</p> <p>7.8.2.3. cauzale: fiindcă, deoarece;</p> <p>7.8.2.4. condiționale: cu condiția să, în caz că;</p> <p>7.8.2.5. concesive: deși, chiar dacă, cu toate că;</p> <p>7.8.2.6. de scop: (ca) să;</p> <p>7.8.2.7. consecutive: încât;</p> <p>7.8.2.8. de opoziție: în timp ce, în vreme ce, în loc să;</p> <p>7.8.2.9. corelative: atât..., încât, așa cum, deși..., totuși/tot.</p> <p>7.9. Exprimarea circumstanțelor</p> <p>7.9.1. Timp</p> <p>7.9.1.1. situație în timp: oricând, cândva, demult.</p> <p>7.9.1.2. anterioritate: înaintea, înainte să, prima dată.</p> <p>7.9.1.3. simultaneitate: tocmai, în timp ce, în vreme ce, în același timp (cu), în timpul acesta.</p> <p>7.9.1.4. posterioritate: chiar după (ce/aceea), pe urmă.</p> <p>7.9.1.5. frecvență/iterație: din când în când, zi de zi, frecvent, iar, iarăși.</p> <p>7.9.1.6. durată: toată ziua/săptămâna, tot anul, cât timp, pentru.</p> <p>7.9.2. Loc: de pe, de sub, de sus, de jos, dincolo, undeva, oriunde, printre, nicăieri, înaintea.</p> <p>7.9.3. Mod: în acest fel, altfel, oricum, într-adevăr, cu atenție/răbdare/pasiune, cu siguranță, fără să, fără a, adică.</p> <p>7.9.4. Cantitate: în cantitate mare/mică, în totalitate, în majoritate.</p> <p>7.9.5. Excepția: în afara, în afară de.</p> <p>Aproximarea: vreo, aproape (Am mai stat vreo cinci minute, apoi am plecat.).</p>

Clasa a X-a

Domenii de conținut	Conținuturi
1. RECEPTAREA ORALĂ ȘI SCRISĂ	<p>Teme obligatorii:</p> <p>Tema 1. Imaginea de sine în adolescență (natura umană, lumea sentimentelor, personalitatea)</p> <p>Tema 2. Orientarea în carieră</p> <p>Tema 3. Mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale)</p> <p>Notă: Exemplele oferite mai jos nu trebuie parcurse integral. Profesorul va selecta conținuturile în funcție de specificul clasei și de contextul de predare.</p> <p>1.1. Identificarea mesajului global din diferite tipuri de texte și a particularităților comunicării orale și scrise:</p> <p>Tema 1: interviuri, texte informative/multimodale, bloguri, dezbateri, texte narative, eseuri despre adolescență/sentimente/felul uman de a fi;</p> <p>Tema 2: emisiuni radio-TV, pliante, anunțuri, dezbateri, prezentări audiovideo, pagini web, texte informative, broșuri, ghiduri despre hobbyuri/carieră/evoluție profesională;</p> <p>Tema 3: documentare, texte argumentative, articole, prezentări audiovideo, regulamente, dezbateri, materiale media despre mediul înconjurător.</p> <p>1.2. Înțelegerea relației dintre experiența personală și mesajul comunicat în:</p> <p>Tema 1: articole media, platforme dedicate adolescenților, teste de personalitate, emisiuni radio-tv, podcasturi, bloguri despre dezvoltare personală, rețele de socializare;</p> <p>Tema 2: documentare, interviuri, bloguri, vloguri, platforme specializate, conversații, anunțuri, având ca temă dezvoltarea profesională;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 3: dezbateri, regulamente, corespondență formală, instrucțiuni privind comportamentul în situații de calamități/dezastre naturale, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative, având ca temă mediul înconjurător.</p> <p>1.3. Selectarea strategiilor adecvate pentru lucrul cu diferite tipuri de texte audiate/citite:</p> <p>Tema 1: sondaje, cercetări, comentarii de pe pagini de socializare, știri, articole, jurnale; Tema 2: documente personale, corespondență formală, pagini web, site-uri de specialitate, aplicații și platforme, articole în mass-media și pe rețelele de socializare, audio-ghiduri, recomandări, curriculum vitae; Tema 3: prospecte, îndrumări, regulamente, rapoarte, reportaje, pagini media specializate, documentare, texte literare și nonliterare, bloguri, vloguri.</p> <p>1.4. Selectarea informațiilor esențiale din:</p> <p>Tema 1: bloguri, vloguri, interviuri, articole în mass-media și pe rețelele de socializare, sondaje de opinie; Tema 2: broșuri, ghiduri, pagini web, site-uri, aplicații și platforme, articole în mass-media și pe rețelele de socializare; Tema 3: bloguri, vloguri, articole, podcasturi, interviuri, emisiuni radio-tv.</p> <p>1.5 Identificarea ariilor semantice din:</p> <p>Tema 1: texte expositive/descriptive/narative/argumentative, sondaje de opinie, interviuri, podcasturi; Tema 2: articole, prezentări, discursuri publice, interviuri, cărți, reportaje, emisiuni radio-tv; Tema 3: discursuri publice, interviuri, reportaje, rapoarte, texte informative și multimodale.</p> <p>1.6. Localizarea unor informații de detaliu din:</p> <p>Tema 1: postări pe site-uri, platforme dedicate adolescenților, emisiuni radio-tv, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative, podcasturi; Tema 2: articole, podcasturi, interviuri, bloguri, vloguri, conversații, anunțuri, aplicații, platforme legate de cariera profesională; Tema 3: postări pe site-uri, bloguri, vloguri, articole, podcasturi, interviuri, emisiuni radio-tv pe teme de mediu.</p> <p>1.7. Identificarea punctelor de vedere, a atitudinilor și a sentimentelor exprimate în:</p> <p>Tema 1: conversații informale și formale, recenzii de carte, interviuri, articole, reportaje, comentarii, opinii online, corespondență (informală și formală/tradițională și electronică), bloguri, vloguri, podcasturi; Tema 2: bloguri, vloguri, podcasturi, interviuri, articole, reportaje, anunțuri, reclame; Tema 3: emisiuni radio-tv, podcasturi, conversații informale și formale, interviuri, articole, reportaje, comentarii, opinii online</p> <p>1.8. Recunoașterea procedeelelor de ambiguizare (polisemie, omonimie, metonimie, metaforă), cu scopul de a deduce și de a înțelege mesajul unui text oral sau scris:</p> <p>Tema 1: texte literare, texte narative, scrisori; interviuri pe teme variate; prezentări, discuții și dezbateri, având ca temă imaginea de sine în adolescență (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană); Tema 2: recomandări, descrieri, mesaje complexe, interviuri pe teme variate; sondaje de opinie, având ca temă orientarea în carieră; Tema 3 emisiuni radio-tv, reclame detaliate, audio-ghiduri, texte explicative, texte informative, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.9. Identificarea componente principale a atitudinii vorbitorului față de mesajul receptat (enunț real, optativ, dubitativ, imperativ);</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 1: texte literare, texte narative, emisiuni de divertisment, glume, texte pentru stand-up comedy pe tema imaginii de sine în adolescență (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: reclame, postări online, texte pentru rețele de socializare, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: texte narative, audio-ghiduri, emisiuni radio-tv, bancuri, glume, emisiuni de divertisment, bloguri, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.10. Recunoașterea situației de comunicare și a procedeele lingvistice (prozodice), cum ar fi intonația și intensitatea accentuării, cu implicarea unor mijloace extralingvistice, precum limbajul mimico-gestual;</p> <p>Tema 1: texte literare, texte narative, interviuri pe teme variate; prezentări, discuții și dezbateri, având ca temă imaginea de sine în adolescență (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: recomandări, reclame detaliate, descrieri, mesaje complexe, interviuri pe teme variate; sondaje de opinie, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3 emisiuni radio-tv, reclame detaliate, audio-ghiduri, texte explicative, texte informative, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.11. Recunoașterea și rezolvarea ambiguității sintactice, în vederea receptării corecte a mesajului oral sau scris; Se referă la toate cele trei teme de TC, pe toate tipurile de texte-suport.</p> <p>1.12. Identificarea surselor umorului, ale ironiei etc., dintr-un discurs pe teme cotidiene;</p> <p>Tema 1: texte literare, texte narative, emisiuni de divertisment, glume, texte pentru stand-up comedy pe tema imaginii de sine în adolescență (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: reclame, postări online, texte pentru rețele de socializare, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: texte informative, articole, emisiuni radio-tv, bancuri, glume, emisiuni de divertisment, bloguri, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.13. Identificarea structurilor discursive prin care se diferențiază cauza de efect, opiniile pro și contra etc.</p> <p>Tema 1: texte narative, argumentative, discuții și dezbateri pe tema imaginii de sine în adolescență (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: puncte de vedere, postări online, texte preluate din mass-media, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: texte informative, articole, emisiuni radio-tv, texte argumentative simple, bloguri, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.14. Identificarea specificului structurilor discursive (descriptiv/narativ/argumentativ/explicativ) pentru înțelegerea adecvată a mesajului textului oral sau scris în:</p> <p>Tema 1: texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/explicative/multimodale, conversații formale/informale, având ca temă imaginea de sine în adolescență (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: puncte de vedere, emisiuni radio-tv, articole, ghiduri, oferte, anunțuri, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: emisiuni radio-tv, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/explicative/multimodale, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.15. Compararea unor texte redactate în varii registre lingvistice, în vederea diferențierii acestora;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 1: puncte de vedere, emisiuni, articole, mesaje complexe, reclame, ghiduri, conversații formale/informale, având ca temă imaginea de sine în adolescență (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: puncte de vedere, emisiuni radio-tv, articole, texte informative/explicative, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: emisiuni radio-tv, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/multimodale, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.16. Sesizarea caracterului funcțional al structurilor discursive;</p> <p>Tema 1: emisiuni radio-tv, texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/multimodale, având ca temă imaginea de sine în adolescență (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: puncte de vedere, emisiuni radio-tv, articole, interviuri pe teme specifice vârstei, oferte, anunțuri, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: reportaje, emisiuni, articole, bloguri, vloguri, reclame, ghiduri, conversații formale/informale, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.17. Realizarea de inferențe sau de supoziții, pornind de la titlul unui articol de ziar sau de revistă;</p> <p>Tema 1: bloguri, texte informative, articole de ziar/revistă, având ca temă adolescența (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: bloguri, texte preluate din mass-media, interviuri, reclame, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/multimodale, eseuri, interviuri, articole, biografii, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.18. Înțelegerea unui text scris în versuri sau proză, într-un limbaj clar, neelaborat din:</p> <p>Tema 1: articole, reportaje, texte literare (proză scurtă, poezie contemporană,) având ca temă adolescența (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: prezentări, texte expositive și descriptive, narative, argumentative, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/ multimodale, e-book-uri, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p> <p>1.19. Dobândirea independenței în lectură, cu folosirea adecvată a dicționarului și a altor elemente de sprijin:</p> <p>Tema 1: texte literare/nonliterare, narative/descriptive/argumentative/multimodale, e-book-uri, având ca temă adolescența (lumea sentimentelor, personalitatea, natura umană);</p> <p>Tema 2: corespondență formală/informală, prezentări, texte expositive și descriptive, narative, argumentative, având ca temă orientarea în carieră;</p> <p>Tema 3: articole, ghiduri, sondaje de opinie, interviuri, reportaje, broșuri, având ca temă mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale).</p>
<p>2. PRODUCEREA MESAJULUI ORAL ȘI SCRIS</p>	<p>2.1. Descrierea detaliată a experiențelor</p> <p>Tema 1: prezentarea detaliată a unor emoții, sentimente, reacții/a unor persoane/evenimente importante din viața adolescenților/a unei experiențe legate de perioada adolescenței;</p> <p>Tema 2: prezentarea detaliată a unor profesii și cariere, a unei experiențe dobândite prin muncă fizică, voluntariat etc.; descrierea unor personalități cu o carieră deosebită/interesantă/neobișnuită etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea detaliată a unor dezastre naturale/a unor evenimente majore din mediul înconjurător;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>2.2. Descrierea orală clară și fluentă a unor activități, obiceiuri cotidiene</p> <p>Tema 1: descrierea clară și fluentă a unor activități care influențează imaginea de sine, emoțiile etc.;</p> <p>Tema 2: prezentarea clară și fluentă a unor activități specifice diferitelor profesii/a programului zilnic aferent etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea clară și fluentă a unor activități/obiceiuri prin care se reduce consumul de energie/care distrug mediul înconjurător etc.</p> <p>2.3. Narațiuni orale detaliate</p> <p>Tema 1: redarea detaliată a unor întâmplări reale sau fictive din perioada adolescenței etc.;</p> <p>Tema 2: relatarea detaliată a unei întâmplări reale sau fictive petrecute în timpul exersării/experimentării unor profesii etc.;</p> <p>Tema 3: relatarea detaliată a unor evenimente/întâmplări din mediul înconjurător etc.</p> <p>2.4. Explicarea clară și amănunțită a unor proceduri, a unor instrucțiuni</p> <p>Tema 1: oferirea unor explicații clare legate de trăsăturile de personalitate; oferirea unor recomandări legate de managementul sentimentelor, al reacțiilor negative etc.;</p> <p>Tema 2: explicarea clară a responsabilităților legate de diverse profesii; oferirea unor sfaturi/instrucțiuni complexe pentru a completa un Curriculum Vitae etc.;</p> <p>Tema 3: oferirea unor sfaturi/instrucțiuni complexe pentru protejarea mediului înconjurător/reducerea consumului de energie; explicarea comportamentului adecvat în timpul diferitelor dezastre naturale etc.</p> <p>2.5. Argumentare orală clară și fluentă</p> <p>Tema 1: prezentarea clară și fluentă a beneficiilor vârstei adolescenței/a diferitelor temperamente/trăsături de personalitate, a avantajelor/a dezavantajelor diverselor comportamente/reacții adolescente;</p> <p>Tema 2: prezentarea clară și fluentă a avantajelor și a dezavantajelor alegerii unor profesii/cariere etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea clară și fluentă a avantajelor și a dezavantajelor diferitelor surse de energie etc.</p> <p>2.6. Formulare de anunțuri clare, fluente și spontane</p> <p>Tema 1: formularea unor anunțuri pentru evenimente agreate de adolescenți/pentru organizarea unor ateliere de psihologie etc.;</p> <p>Tema 2: formularea unor anunțuri pentru ocuparea unui post vacant/ pentru organizarea unor evenimente informative privind diferite profesii/part-time jobs etc.;</p> <p>Tema 3: formularea anunțurilor pentru evenimente legate de cunoașterea mediului înconjurător/ pentru lansarea unei aplicații SmartCity/Greenpeace etc.</p> <p>2.7. Susținerea unei prezentări detaliate despre</p> <p>Tema 1: diferite sentimente/ tipuri de personalitate/natura umană etc.;</p> <p>Tema 2: diferite profesii/ formarea unei cariere;</p> <p>Tema 3: mediul înconjurător/dezastre naturale/surse de energie etc.</p> <p>2.8. Formulare de răspunsuri spontane pentru întrebări cu privire la</p> <p>Tema 1: sentimente și reacții/comportamente problematice/natura umană etc.;</p> <p>Tema 2: modul în care se lucrează în cadrul diferitelor profesii etc.;</p> <p>Tema 3: modul în care se poate elimina consumul excesiv al resurselor din mediul înconjurător etc.</p> <p>2.9. Nararea detaliată a unor întâmplări reale sau fictive</p> <p>Tema 1: povestirea unei întâlniri cu un idol/cu un prieten etc.;</p> <p>Tema 2: povestirea unei întâlniri cu reprezentanții unor profesii/unei vizite la zilele deschise ale unei firme etc.;</p> <p>Tema 3: cauzate de dezastre naturale/din timpul unei întâlniri pe tema surselor de energie etc.</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>2.10. Redactarea unei cronici/a unei recenzii detaliate și clare despre</p> <p>Tema 1: emisiuni de tineret legate de imaginea de sine/filme/cărți privind lumea sentimentelor/ legate de natura umană etc.;</p> <p>Tema 2: emisiuni/ filme/cărți legate de orientarea în carieră etc.;</p> <p>Tema 3: emisiuni/filme/cărți legate de mediul înconjurător.</p> <p>2.11. Redactarea unor eseuri/rapoarte detaliate și clare despre organizarea</p> <p>Tema 1: unui webinar despre imaginea de sine/despre natura umană etc.;</p> <p>Tema 2: unui workshop destinat prezentării diferitelor profesii etc.;</p> <p>Tema 3: unei mișcări sociale de responsabilizare; redactarea unui eseu despre valorile din mediul înconjurător etc.</p> <p>APLICATIV (se aplică în cazul fiecărei arii tematice)</p> <p>Planificarea – pregătirea mesajului: actualizarea elementelor lexicale achiziționate sau însușirea unor noi, adecvate noilor contexte, stabilirea ideilor mesajului (activități de prelectură/preascultare) etc.;</p> <p>Compensarea – descrierea caracteristicilor unui obiect concret, în cazul în care nu se cunoaște denumirea potrivită (de exemplu, „persoană care nu comunică mult” = introvertit);</p> <p>Exprimarea sensului unui termen, prin substituirea cu un altul, care are sens asemănător (de exemplu, „trist”= melancolic)</p> <p>Utilizarea parafrizei pentru a masca golurile lexicale și structurale (de exemplu, „situația în care totul este acoperit de apă”= inundație);</p> <p>Utilizarea unui cuvânt din limba maternă, solicitând validare sau corectare (de exemplu, ”Cum se spune la...?”)</p> <p>Monitorizarea și remedierea:</p> <p>Monitorizarea conștientă a propriului discurs, în scopul identificării și al corectării celor mai frecvente greșeli (de exemplu, notarea sistematică a celor mai frecvente greșeli);</p> <p>Autocorectarea confuziilor în utilizarea cuvintelor/expresiilor care pot provoca neînțelegeri/înțelegerea greșită (de exemplu, confuzia dintre cooperant și cooperat);</p> <p>Solicitarea confirmării privind corectitudinea unei forme folosite (de exemplu, solicitarea unui feedback din partea interlocutorului: „Cum este corect? Spală mașina lui. sau Își spală mașina?”)</p>
<p>3. INTERACȚIUNEA ORALĂ ȘI SCRISĂ</p>	<p>3.1. Dialoguri informale și formale</p> <p>Tema 1: participarea la dialoguri informale/formale pe teme ca imaginea de sine/schimbările fizice, psihice prin care trece un adolescent etc.;</p> <p>Tema 2: participarea la dialoguri informale/formale cu reprezentanții unor profesii etc.;</p> <p>Tema 3: participarea la dialoguri informale/formale pe tema mediului înconjurător etc.</p> <p>3.2. Conversații fluente (<i>Cooperare centrată pe obiective precise</i>)</p> <p>Tema 1: realizarea unor conversații pentru clarificarea unor reacții umane/sentimente/neînțelegeri/programare la un psiholog etc.;</p> <p>Tema 2: participarea la unele conversații pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă; solicitarea de informații privind programul de lucru etc.;</p> <p>Tema 3: realizarea unor conversații pentru identificarea problemelor din mediul înconjurător etc.</p> <p>3.3. Obținere de bunuri și servicii (utilizarea achizițiilor lingvistice în situații de viață cotidiene)</p> <p>Tema 1: participarea la un dialog pentru înscrierea la o conferință/un workshop pentru adolescenți pe tema imaginii de sine etc.;</p> <p>Tema 2: realizarea unor conversații pentru achiziționarea unor servicii prestate de reprezentanții anumitor profesii etc.;</p> <p>Tema 3: participarea la un dialog pentru plătirea unei asigurări pentru dezastre naturale/pentru instalarea unor surse de energii moderne etc.</p> <p>3.4. Exprimarea fluentă a opiniei (Schimb de informații)</p> <p>Tema 1: prezentarea opiniei în legătură cu un articol despre adolescenți/lumea sentimentelor/imaginea de sine sau cu un reportaj despre natura umană etc.;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 2: susținerea opiniei în legătură cu un articol/reportaj despre diferite profesii/cariere etc.;</p> <p>Tema 3: prezentarea opiniei în legătură cu un articol/reportaj despre sursele de energie etc.</p> <p>3.5. Realizarea unui interviu, real sau fictiv</p> <p>Tema 1: realizarea unui interviu fictiv cu un adolescent/psiholog/sociolog etc.;</p> <p>Tema 2: realizarea unui interviu cu reprezentanții diferitelor profesii etc.;</p> <p>Tema 3: realizarea unui interviu cu un activist de mediu/cu reprezentantul unei asociații pentru protejarea mediului etc.</p> <p>3.6. Conversație telefonică spontană (utilizarea sistemului de telecomunicații)</p> <p>Tema 1: formularea telefonică a unei invitații la o întâlnire, acceptarea/refuzul invitației, anunțarea oricărui tip de întârziere etc.;</p> <p>Tema 2: participarea la o conversație telefonică cu reprezentantul unui anumite profesii/solicitarea unor informații cu privire la prețul unor servicii profesionale etc.;</p> <p>Tema 3: participarea la o conversație telefonică pentru a anunța autoritățile cu privire la apariția unui dezastru natural/fenomen natural neașteptat etc.</p> <p>3.7. Redactarea unor mesaje clare și spontane (utilizând formule convenționale)</p> <p>Tema 1: de felicitare/mulțumire/încurajare din partea unui adolescent/și pentru un adolescent/personalitate etc.;</p> <p>Tema 2: pentru reprezentanții diverselor profesii etc.;</p> <p>Tema 3: de înștiințare în cazul unui dezastru natural etc.</p> <p>3.8. Corespondențe informale/formale: scrisori personale, e-mailuri personale/oficiale, scrisori de invitație, mulțumiri, cereri, reclamații, chestionare etc.</p> <p>Temele 1, 2, 3: redactarea unor scrisori și e-mailuri personale/oficiale/de mulțumire/invitație/cerere etc., adaptate ariei tematice;</p> <p>3.9. Postări spontane pe rețele de socializare, comentarii online, reclame, anunțuri, texte multimodale – realizarea unui afiș pentru</p> <p>Tema 1: un eveniment de informare destinat adolescenților etc.;</p> <p>Tema 2: un site cu anunțuri de locuri de muncă/un scurt film despre profesii etc.;</p> <p>Tema 3: un eveniment de sensibilizare a opiniei publice privind mediul înconjurător etc.</p> <p>APLICATIV (se aplică în cazul fiecărei arii tematice)</p> <p><i>Solicitarea și preluarea cuvântului:</i> intervenția într-o discuție pe teme familiare, utilizând expresii potrivite pentru a prelua cuvântul: de exemplu: <i>Aș dori să intervin și eu...; Dacă s-ar putea, aș vrea să intervin și eu... etc.</i></p> <p><i>Cooperarea și clarificarea în interacțiunea orală/scrisă:</i> formularea unor întrebări de clarificare/sprijin: de exemplu, <i>„Vă referiți la...?”</i>, <i>„Mi-ați putea explica...? Mi-ați putea trimite, vă rog, un e-mail/un mesaj de lămurire?”</i> etc.</p>
4. MEDIEREA CULTURALĂ ÎN CONTEXT PLURILINGV ȘI PLURICULTURAL	<p>4.1. Identificarea raportului dintre mesajul global și informațiile detaliate</p> <p>Tema 1: prezentarea unui punct de vedere legat de imaginea despre sine și despre celălalt, prin prisma propriei culturi;</p> <p>Tema 2: transmiterea unor informații detaliate, pe tema căutării unui loc de muncă, dintr-un portofoliu de carieră/CV/scrisoare de intenție/ scrisoare de recomandare/aplicație pentru burse;</p> <p>Tema 3: argumentarea necesității de a menține echilibrul natural, prin intervenția rațională a omului asupra mediului ambiant.</p> <p>4.2. Explicarea raportului dintre mesajul global și informațiile detaliate, în vederea medierii comunicaționale</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 1: rezumarea orală sau scrisă a conținutului unui text literar pe tema adolescenței/a unei emisiuni TV legată de sentimentele trăite la vârsta adolescenței etc.;</p> <p>Tema 2: negocierea unui punct de vedere comun în ceea ce privește opiniile diferite în legătură cu o anumită meserie/un anumit job;</p> <p>Tema 3: rezumarea unui text literar pe tema naturii, aparținând unui scriitor din comunitatea/ regiunea de proveniență/din literatura universală a cărei operă este bilingvă; de exemplu, română și germană/maghiară și română etc.</p> <p>4.3. Prezentarea raportului dintre informațiile explicite și implicite, trecând de la un tip de comunicare la altul (de la oral la scris și de la scris la oral)</p> <p>Tema 1: realizarea unei hărți conceptuale, pornind de la un text audiat pe tema autocunoașterii în adolescență;</p> <p>Tema 2: realizarea unui joc de rol cu tema „Bursa locurilor de muncă”/ „Bursa programelor de studii”, prelucrând informații de pe site-uri specializate;</p> <p>Tema 3: prezentarea în scris a beneficiilor surselor de energie regenerabilă, în urma vizionării unor filme documentare;</p> <p>4.4. Prezentarea comparativă a mesajelor unor texte literare/nonliterare, punctând asemănările și deosebirile</p> <p>Tema 1: compararea viziunii despre relația dintre adolescentului cu lumea adulților într-un text literar și unul nonliterar;</p> <p>Tema 2: realizarea cu colegii de clasă a unor jocuri de rol pe tema interviului de angajare;</p> <p>Tema 3: realizarea și prezentarea unui portofoliu pe tema unor dezastre naturale care au schimbat lumea, surprinse în texte literare și/sau nonliterare.</p> <p>4.5. Schimbarea perspectivei personale, pe baza experienței de lectură</p> <p>Tema 1: transformarea textelor literare pe tema naturii umane în texte nonliterare;</p> <p>Tema 2: realizarea unui material multimedia privind noțiunea de „networking social”, pe baza textelor citite/audiate;</p> <p>Tema 3: concurs de afișe pe tema „Siguranța personală în contextul unor problemele ecologice”.</p> <p>4.6. Compararea informațiilor desprinse din texte/situații de viață privind diferite aspecte culturale, psihologice și sociale cu perspectiva personală</p> <p>Tema 1: prezentarea comparativă a învățăturilor textelor literare/nonliterare privind diferite aspecte culturale, psihologice și sociale;</p> <p>Tema 2: analiza unor texte/filme care reflectă modele/ posibilități de realizare personală;</p> <p>Tema 3: dezbateri privind comportamentele adecvate în diverse situații de risc ecologic.</p> <p>4.7. Motivarea aprecierii față de valorile alterității</p> <p>Tema 1: analiza comparativă a motivului trecerii de la copilărie la adolescență și/sau de la adolescență la maturitate în culturi diferite;</p> <p>Tema 2: masă rotundă pe tema profesiilor celor mai îndrăgite de tinerii absolvenți din medii culturale diferite;</p> <p>Tema 3: prezentarea orală și/sau scrisă a imaginii unui dezastru natural în texte literare și producții artistice din cultura proprie și din alte culturi.</p> <p>4.8. Prezentarea obiectivelor unei activități colaborative, aflate în impas, în vederea reorientării discuției</p> <p>Tema 1: elaborarea, pe baza unor modele din operele literare, a unei liste cu strategii eficiente de depășire a situațiilor cu impact emoțional puternic;</p> <p>Tema 2: realizarea unui joc de rol privind înțelegerea, toleranța și respectul pentru opiniile celorlalți;</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Tema 3: formularea unor argumente privitoare la necesitatea de a promova sursele de energie alternativă.</p> <p>4.9. Explicarea originii divergențelor, reamintind argumentele ambelor părți și punctele comune ale poziției lor inițiale</p> <p>Tema 1: masă rotundă privind relația dintre convingeri, valori, priorități și corectitudinea deciziilor; Tema 2: rezolvarea divergențelor din cadrul unei activități pe grupe, cu tema „Proiectul de carieră”; Tema 3: dezbateri pe tema încălzirii globale, opinii pro și contra.</p> <p>4.10. Exprimarea propriei identități, prin conștientizarea apartenenței la comunitatea culturală/lingvistică din perspectiva individului bilingv</p> <p>Tema 1: analiza socioculturală a unui text literar; Tema 2: autoanaliza din perspectiva manifestărilor maturității și ale imaturității în ceea ce privește alegerea profesiei; Tema 3: elaborarea de pliante cu tema „Protejarea mediului înconjurător, în spații culturale diferite”.</p> <p>4.11. Explicarea impactului stereotipurilor și al prejudecăților asupra comportamentului și a relațiilor interpersonale.</p> <p>Tema 1: comentarea unor articole din mass-media care prezintă cazuri concrete referitoare la manipulare și la stereotipii/prejudecăți; Tema 2: compararea percepțiilor despre tradițional și modern privind orientarea în cariera profesională; Tema 3: joc de rol pe tema manifestării/a vehiculării stereotipurilor și a prejudecăților în legătură cu dezastrele naturale.</p>
5. FUNCȚII COMUNICATIVE	<p>5.1. a se adresa cuiva direct 5.2. a iniția/a menține o conversație (expresii fixe) 5.3. a se adresa cuiva la telefon 5.4. a se adresa cuiva în corespondență 5.5. a descrie diverse experiențe/evenimente 5.6. a cere/a oferi informații asupra unui fapt 5.7. a cere/a oferi informații asupra unui act mental 5.8. a cere/a răspunde la cererea de informații asupra unei capacități/abilități 5.9. a exprima o dorință/ necesitate a exprima intenția/lipsa intenției 5.11. a solicita și a oferi informații generale 5.12. a solicita/a oferi instrucțiuni/ajutor 5.13. a descrie persoane, locuri, evenimente 5.14. a-și exprima acordul/ dezacordul 5.15. a exprima și a solicita o opinie 5.16. a exprima motive/explicații 5.17. a trage concluzii 5.18. a face prezentări 5.19. a exprima condiționări 5.20. a folosi stilul formal/informal 5.21. a exprima: 5.21.1. plăcerea/dezgustul/surpriza/ stările fiziologice 5.21.2. nevoia/preferința/dorința/bucuria și mulțumirea/ 5.21.3. tristețea și nemulțumirea/interesul/dezinteresul/ 5.21.4. preocuparea/îngrijorarea/ 5.21.5. speranța/iubirea/simpatia/antipatia/admirația/mândria/ 5.21.6. încrederea/neîncrederea/compasiunea/iritarea/durerea/ vinovăția/nevinovăția/nerăbdarea/resemnarea</p>
6. VOCABULAR/SFERE LEXICALE	<p>6.1. Imaginea de sine în adolescență - trăsături fizice - trăsături de personalitate - emoții și sentimente</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<ul style="list-style-type: none"> - aspecte generale - haine - încălțăminte - accesorii 6.2. Orientarea în carieră - profesii - sfera profesională - beneficii salariale - calitățile angajatului - sfera companiei 6.3. Mediul înconjurător - surse de energie - sfera consumului - materiale de construcții - relief și formațiuni naturale - ecologie - dezastre naturale/calamități
7. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	<p>Notă: Pentru denumirea claselor și a categoriilor gramaticale enumerate în acest capitol, s-a utilizat metalimbajul, dar terminologia specifică elementelor de construcție a comunicării nu va face obiectul unei învățări explicite. În cadrul activităților didactice, nu se va apela, pe cât posibil, la descrierea teoretică a structurilor lingvistice exersate în diverse contexte de comunicare. Structurile gramaticale de mai mare dificultate, dar necesare pentru realizarea unor funcții comunicative, nu vor fi tratate izolat, ci vor fi abordate integrat și contextualizat. Elementele de gramatică se vor doza progresiv, conform dificultății lor și nevoilor impuse de aria tematică de comunicare, fără a se urmări epuizarea tuturor realizărilor lingvistice ale categoriilor gramaticale enumerate. Prezentăm mai jos elementele care trebuie exersate la clasa a X-a, aferente nivelului lingvistic B2, conform Descrierii minimele a limbii române:</p> <p>7.1. Substantivul (substantive compuse și locuțiuni substantive)</p> <p>7.2. Articolul</p> <p>7.2.1. posesiv-genitival al, a, ai, ale (în toate situațiile de utilizare)</p> <p>7.2.2. demonstrativ (genitiv, dativ)</p> <p>7.3. Adjectivul</p> <p>7.3.1. pronominal demonstrativ (genitiv, dativ):</p> <p>7.3.1.1. de apropiere: acestui, acestei, acestor</p> <p>7.3.1.2. de depărtare: aceluia, aceleia, acelor</p> <p>7.3.2. pronominal nehotărât (nominativ, acuzativ): vreun, vreo, oricât, oricâtă, câtva, oricare</p> <p>7.3.3. pronominal nehotărât (genitiv, dativ): altui, altei, altor, tuturor, oricărui, oricărei, oricăror, fiecărui, vreunui, vreunei, vreunor, multor, atâtor etc.</p> <p>7.3.4. pronominal interogativ (genitiv, dativ): cărui, cărei, căror etc.</p> <p>pronominal relativ (genitiv, dativ): al cărui, al cărei, al căror, căruia, căreia, căror etc.</p> <p>7.4. Pronumele</p> <p>7.4.1. personal reflexiv (dativ, cu sens posesiv): îmi, îți, își, ne, vă, își, mi-, -mi, ți-, -ți, și-, -și, ne-, -ne, v-, -vă, și-, -și, cu verbe la indicativ (prezent, perfect compus, imperfect, mai mult ca perfect, viitor), conjunctiv, imperativ, condițional și gerunziu</p> <p>7.4.2. posesiv (genitiv, dativ): alor mei, alor tăi, alor săi etc.</p> <p>7.4.3. demonstrativ (genitiv, dativ):</p> <p>7.4.3.1. apropiere: acestuia, acesteia, acestora</p> <p>7.4.3.2. depărtare: aceluia, aceleia, acelor</p> <p>7.4.4. nehotărât (inclusiv cele compuse, genitiv, dativ): unuia, uneia, unora, altuia, alteia, altora, multora, tuturor, fiecărui, altcuiva, oricărui, vreunui, câtorva</p> <p>7.4.5. negativ (genitiv, dativ): nimănui, niciunui, niciuneia, niciunora</p> <p>7.4.6. relativ (genitiv, dativ): al căruia, al căreia, al căror, căruia, căreia, căror</p> <p>7.4.7. interogativ (genitiv, dativ): al căruia, al căreia, al căror, căruia, căreia, căror?</p> <p>7.5. Verbul</p> <p>7.5.1. modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect (activ, reflexiv, pasiv): cântasem, putusem, mersesem, venisem, mă plimbasem, îmi amintisem etc.</p> <p>7.5.2. modul indicativ, timpul perfect simplu (activ, reflexiv, pasiv): așteptai, putui, mersei, venii</p> <p>7.5.3. modul condițional-optativ, timpul perfect (activ, reflexiv, pasiv): aș fi ascultat, aș fi putut, aș fi mers, aș fi venit, m-aș fi dus, te-ai fi dus, s-ar fi dus, ți-aș fi spus, mi-</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>ar fi spus etc.</p> <p>7.5.4. modul supin: la cules, pentru citit, pentru curățat</p> <p>7.5.5. modul infinitiv, forma cu „a”</p> <p>7.6. Adverbe și locuțiuni adverbiale</p> <p>7.6.1. de loc: niciunde, încoace, încolo, de jur împrejur, din loc în loc, la margine</p> <p>7.6.2. de timp: altădată, vreodată, nicicând, anterior, ulterior, zi după zi, ceas de ceas, lună de lună etc.</p> <p>7.6.3. de mod: degeaba, pe neașteptate, fără îndoială, bineînțeles, întocmai, măcar, tocmai, nicidecum, în niciun caz, dintr-odată, cât de cât, așa cum, circa, în jur de, anume etc.</p> <p>7.7. Prepoziții și locuțiuni prepoziționale</p> <p>7.7.1. loc: dinspre, înspre, de-a lungul, de-a latul, în susul, în josul, împrejurul, la marginea</p> <p>7.7.2. timp: cu prilejul, în decursul, odată cu, deodată cu etc.</p> <p>7.7.3. mod: potrivit, conform, contrar, în conformitate cu, în jur de, în loc de, în stare de, în cantitate de, în procent de, parțial, integral, asemenea, față de, spre deosebire de, pe deasupra, în proporție de etc.</p> <p>7.7.4. opoziție: în locul</p> <p>7.7.5. scop: în scopul, în vederea</p> <p>7.7.6. cauză/instrument: din pricina, prin intermediul, datorită, mulțumită, grație</p> <p>7.7.7. condiție: în caz de</p> <p>7.7.8. consecință: ca urmare a, ca efect al</p> <p>7.7.9. concesie: cu tot/toată, în ciuda, indiferent de</p> <p>7.7.10. relație: asupra, legat de, cât despre, în privința, cu privire la, privitor la, în ceea ce privește, cu referire la, raportat la, în legătură cu, în raport cu, din punctul de vedere (al), în funcție de</p> <p>7.7.11. cumul: în afară de, pe deasupra</p> <p>7.7.12. asociere: la un loc cu, laolaltă cu</p> <p>7.8. Conjunții și locuțiuni conjuncționale</p> <p>7.8.1. concluzive: așadar, prin urmare</p> <p>7.8.2. subordonatoare:</p> <p>7.8.3. temporale: pe când, chiar când, cât timp, până să, până ce, imediat ce, de îndată ce, (ori) de câte ori, de fiecare dată când, întotdeauna când etc.</p> <p>7.8.4. comparative: ca și când, ca și cum, pe măsură ce, fără să, de parcă</p> <p>7.8.5. cauzale: căci, pe motiv că, sub pretext că, întrucât, din moment ce, de vreme ce, având în vedere că, din pricină că, dat fiind că condiționale: în ipoteza că</p> <p>7.8.6. concesive: în ciuda faptului că, indiferent de, chiar și, fără să, și dacă etc.</p> <p>7.8.7. consecutive: de</p> <p>7.8.8. opoziționale: în timp ce, în vreme ce, pe când, în loc să</p> <p>cumulative: pe lângă (faptul) că</p>

Clasele a XI-a și a XII-a

Domenii de conținut	Conținuturi
1. LITERATURĂ	<p>Teme - cupolă obligatorii:</p> <p>Tema 1. Experiențe fundamentale ale existenței Tema 2. Subiect și alteritate Tema 3. Tradiție și modernitate</p> <p>1.1. Discurs narativ 1.1.1. fir narativ; plan narativ; personaj; particularități de construcție a personajului; mijloace de caracterizare a personajului; conflict; indici spațio-temporali; perspectiva narativă; narator 1.1.2. stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber 1.1.3. semnificațiile discursului narativ 1.2. Discurs dramatic 1.2.1. didascalii; limbajul dramatic; act, scenă, replică; autorul/personajul ca enunțiator real/fictiv; particularități de construcție a personajului; mijloace de caracterizare a personajului; conflict; 1.2.2. semnificațiile discursului dramatic 1.3. Discurs liric 1.3.1. tipul de lirism; autor/eu liric/ipostaze lirice; elemente de versificație; limbaj artistic (imagini artistice; procedee artistice); 1.3.2. semnificațiile discursului liric. 1.3.3. lirismul obiectiv și lirismul subiectiv; 1.4. Titlu, incipit, simbol central, temă și motiv literar, viziune despre lume; 1.5. Specii literare 1.6. Discursul critic</p>
2. CONTEXTE	<p>2.1. Curente culturale/literare și orientări tematice; 2.2. Contexte istorice și socioculturale 2.3. Dinamica fenomenului literar/cultural în diferite epoci</p>

Patrimoniul cultural școlar (autori canonici)	Listă orientativă (lista deschisă cuprinzând scriitorii români)
<ul style="list-style-type: none"> - Mihai Eminescu - Ion Luca Caragiale - Ioan Slavici - Ion Creangă - George Bacovia - Lucian Blaga - Tudor Arghezi - Liviu Rebreanu - Camil Petrescu - George Călinescu - Mihail Sadoveanu - Marin Preda - Marin Sorescu - Nichita Stănescu 	<ul style="list-style-type: none"> - Alexandru Macedonski - St. O. Iosif - Dimitrie Anghel (<i>de ex., corespondența</i>) - Garabet Ibrăileanu - Mircea Eliade - Mircea Cărtărescu - Octavian Paler - Alina Pavelescu - Ion Pillat - Nicolae Labiș - Vasile Voiculescu - Doina Ruști - Ioana Pârvulescu - Simona Popescu - Mihail Sebastian - Max Blecher - Anton Holban - Ștefan Augustin Doinaș - Nicolae Steinhardt - Dan Lungu - Radu Paraschivescu - Adina Popescu - Marius Chivu

Clasele a IX-a și a X-a

I. INTRODUCERE

În ultimele două decenii, în didactica limbilor, s-a impus *perspectiva acțională*, care este mai largă decât cea *comunicativ-funcțională*, incluzând-o. După cum s-a văzut în *Nota de prezentare*, aceasta consideră elevul ca fiind un actor social, care are de îndeplinit diferite *sarcini*, într-un context social bine delimitat și în cadrul unui *domeniu particular* de activitate. Dacă obiectivul principal al unei sarcini pe care noi o formulăm în context didactic, nu este limba în sine, atunci care este scopul nostru fundamental? După cum lesne ne putem imagina, acesta este obținerea unui alt „produs”, a unui alt rezultat, care doar valorifică competența comunicativă generală. De exemplu, realizarea unui afiș pentru organizarea unui eveniment, crearea unui blog, planificarea unei vacanțe, împreună cu prietenii, organizarea unei campanii de curățare a mediului etc. Așadar, tratându-ne elevii ca pe niște actori sociali, îi implicăm activ în procesul de învățare și recunoaștem natura socioculturală a învățării și a utilizării unei limbi.

Din acest motiv, *competența comunicativă generală* nu poate fi redusă la *competența lingvistică propriu-zisă* (fonologică, ortografică, ortoepică, gramaticală, lexicală), ci include și *competența sociolingvistică* (recunoașterea markerilor lingvistici ai relațiilor sociale, ai convențiilor de politețe, ai diferențelor de registru, ai graiurilor etc.), dar și *competența pragmatică* (realizarea funcțiilor comunicative, pe baza unor scheme sau descriptori ai schimburilor interacționale, construirea adecvată a discursului, asigurarea coeziunii și a coerenței lui, respectarea tipurilor și a genurilor de texte solicitate, identificarea efectelor de ironie și de parodie în textele receptate/produse etc. În aceste două ultime competențe se vede, și mai clar, impactul major al interacțiunilor sociale și al mediilor culturale asupra comunicării.

Pentru a asigura formarea acestei competențe comunicative generale în limba română a elevilor maghiari, vom organiza la clasă niște *activități de comunicare lingvistică* fundamentale, care vizează dezvoltarea unor abilități specifice: *receptarea mesajului oral/scriș, producerea mesajului oral/scriș, interacțiunea orală și scrișă și medierea*.

În proiectarea întregului demersului didactic, dezvoltarea acestor abilități constituie firul director. Nu trebuie să uităm însă că acest proces se desfășoară într-un *mediu plurilingv și pluricultural*. Acest lucru prezintă și numeroase avantaje, fiindcă elevul poate: face uz de cunoștințele pe care le are în mai multe limbi, pentru a înțelege sensul unui text; utiliza întreg aparatul lingvistic de care dispune, pentru a experimenta diferite forme de exprimare a mesajului; să se exprime într-o anumită limbă, înțelegând mesajul transmis de o persoană într-o altă limbă; media între indivizi care nu au nicio limbă (sau varietate de limbă/dialect) în comun; exploata paralingvisticul, respectiv, limbajul nonverbal și paraverbal (mimica, gestică în scopul asigurării înțelegerii) etc.

De asemenea, elevii noștri sunt și niște *subiecți pluriculturalli*, în sensul că sunt/trebuie să devină *competenți în cel puțin două culturi*. *Pluriculturalismul* presupune atât a se identifica cu anumite valori, credințe și/sau practici specifice mai multor culturi, cât și dezvoltarea unor competențe necesare pentru a participa activ la viața acestor culturi. Ca actori sociali, care operează în minimum două culturi, ei dispun de cunoștințe, abilități lingvistice și comportamentale necesare în asemenea situații. De aceea pluriculturalismul nu poate fi separat de plurilingvism. *Educația pluriculturală* constituie un proiect de formare a unor ființe umane capabile „să inițieze și să-și controleze acțiunile și formele de expresie în acord cu contextul, arătând că sunt capabile să conștientizeze diferențele culturale și să facă ajustări subtile pentru a preveni/repara neînțelegerile și incidentele de ordin cultural” (*Companion Volume* 2018: 145).

Nu trebuie să uităm nicio clipă că scopul întregului proces educațional, prin urmare și al disciplinei *limba și literatură română*, este acela de a contribui la formarea unui subiect uman complex, purtător singular al mai multor limbi și culturi (declinate, la rândul lor, în diverse subculturi: naționale/regionale, lingvistice, profesionale, etnice, sociale, politice, generaționale etc.), pregătit să sintetizeze și să actualizeze toate aceste varietăți într-o manieră personală și complementară.

Temele obligatorii pentru clasele a IX-a și a X-a sunt:

1. Stil de viață sănătos
2. Tehnologiile în viața noastră
3. Adolescenți printre cărți
4. Imaginea de sine în adolescență (natura umană, lumea sentimentelor, personalitatea)
5. Orientarea în carieră
6. Mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale)

Pe lângă aceste teme profesorul va alege încă o temă dintre cele pentru fiecare an de studiu, în funcție de preferințele sau nevoile de comunicare ale elevilor.

a. Clasa a IX-a

II. PROIECTAREA DEMERSULUI DIDACTIC

Principiul fundamental care trebuie să ghideze proiectarea întregului demers didactic este acela de a integra formarea competenței lingvistice unui scop mai larg, *comunicativ-funcțional și acțional*, așa cum este specificat și în *Nota de prezentare*. Deși, pe parcursul procesului didactic, se va rezerva un spațiu semnificativ și problemelor gramaticale sau exercițiilor lexicale aferente nivelului B1+ sau, acolo unde este cazul, nivelului B2, acestea vor fi *subordonate, întotdeauna, scopului comunicativ*. Trebuie să fie cât mai limpede, pentru toți profesorii, că *urmărim dezvoltarea competenței comunicative în limba română, și nu achiziția unor cunoștințe teoretice despre limbă*.

Așadar, *gramatica și vocabularul* reprezintă doar niște *mijloace lingvistice* pentru obținerea unor performanțe cât mai bune în comunicarea orală sau scrisă. De aceea, în explicarea noțiunilor gramaticale, metalimbajul va fi redus la maximum, pentru fixarea structurilor gramaticale utilizându-se, de preferință, exerciții *structurale* (pe bază de model) sau *funcționale* (scrierea formei corecte a unor cuvinte, pe baza contextului în care acestea sunt integrate). Având în vedere că scopul urmărit este însușirea unei limbi funcționale, și predarea literaturii va avea în vedere, pe lângă formarea unei culturi literare de bază și pe lângă dezvoltarea plăcerii de a citi, și valorificarea textelor literare în scopul îmbunătățirii competenței comunicative generale.

Enumerăm, în continuare, principiile elementare care ar trebui respectate în conceperea oricărui demers didactic, astfel încât însușirea limbii române să se realizeze cu cât mai eficient.

1. *Impunerea limbii române ca limbă unică de contact în timpul lecțiilor. Apelând, cu predilecție, la metoda directă de predare, și nu la cea contrastivă, limităm semnificativ utilizarea limbii materne.* În acest mod, timpul fizic avut la dispoziție va fi valorificat, la maximum pentru expunerea elevilor într-un grad cât mai mare la limba română, dar și pentru ca aceștia să producă discurs în limba-țintă.

2. *Folosirea microlimbii atât în pregătirea inputurilor, cât și în conversația cu clasa. Microlimba reprezintă un sistem simplificat în comparație cu sistemul limbii naturale, care este adaptat nivelului de competență lingvistică la care se află elevii (interlimba).* Pentru a înțelege cum se gradează profilul microlimbii, a se vedea, mai jos, textele ilustrative aferente nivelurilor A1-B2, dar și *Descrierea minimală a limbii române*, în lista bibliografică.

3. *Dezvoltarea integrată a competențelor.* Activitățile de învățare vor fi astfel planificate, încât să se asigure dezvoltarea cât mai echilibrată a tuturor competențelor generale – *receptarea orală și scrisă, producerea și interacțiunea orală și scrisă, medierea*, fără să excludem gramatica și vocabularul. În acest sens, exercițiile și activitățile aferente fiecărei competențe trebuie alternate, pentru a nu o defavoriza pe niciuna dintre ele, și pentru a nu suprasolicita elevii.

4. *Respectarea celor trei pași în proiectarea activităților de receptare orală și scrisă: preascultarea, ascultarea propriu-zisă și postascultarea (respectiv, prelectura, lectura propriu-zisă și postlectura).* Aceste etape urmăresc să pregătească înțelegerea textului input, prin exerciții lexicale, gramaticale sau de comunicare orală/scrisă, dar și să stimuleze elevul să producă discurs oral sau scris, pornind de la aceste texte (a se vedea exemplele de exerciții propuse pentru fiecare etapă, mai jos, la competențele receptive). Activitățile destinate medierii vor fi organizate, de regulă, în etapa a treia de postascultare/postlectură, când vor fi asigurate condițiile lingvistice necesare îndeplinirii sarcinilor specifice acestei competențe.

5. *Formularea unor sarcini de lucru cât mai autentice, adică a unora care să semene cât mai mult posibil cu ceea ce fac vorbitorii, în mod obișnuit, în viața reală.*

6. *Utilizarea unor suporturi audiovizuale cât mai atractive, atât pentru introducerea elementelor lexicale, cât și pentru activitățile comunicative, astfel încât acestea să faciliteze înțelegerea mesajului, iar elevii să lucreze cu plăcere.*

7. *Introducerea directă a lexicului, apelându-se la traducerea în limba maternă doar în ultimă instanță, după ce au fost epuizate toate celelalte metode: utilizarea unor imagini sugestive, exploatarea relațiilor de sinonimie și de antonimie dintre cuvinte, utilizarea perifrazelor, a unor rebusuri sau jocuri specifice, a limbajului mimico-gestual etc.*

8. *Descentrarea activităților, astfel încât vocea profesorului să se audă mai puțin decât vocea elevilor.* Profesorul nu trebuie să mai ocupe locul central în desfășurarea activităților, străduindu-se să joace rolul unui moderator, al unui mediator. Activitățile trebuie organizate în beneficiul elevilor, creându-li-se condițiile optime pentru a produce cât mai mult discurs în limba română, în sala de clasă. În acest scop, se vor utiliza formule alternative de management al clasei: pe lângă munca frontală, se va utiliza, în mod regulat, lucrul în perechi sau în grup.

Dacă vom respecta, cu toții, aceste reguli simple, este imposibil ca elevii noștri să nu obțină rezultate foarte bune la sfârșitul parcursului de învățare a limbii și a literaturii române.

Texte ilustrative pentru nivelurile aferente CECRL

Un weekend la cabana lonel

Nivelul A1

În weekend, mergem la cabana „lonel”. Cabana este la munte, aproape de Cluj. Acolo sunt trei clădiri. Fiecare clădire are douăzeci de locuri. Există și o bucătărie mare. În bucătărie putem găti, pentru că avem aragaz, farfurii, frigider. La cabană lucrează lonel și soția lui. Ei sunt foarte amabili și simpatici. Va fi foarte bine în acest loc special. Ziua vom face o plimbare pe munte, vom juca fotbal sau volei. Seara vom discuta pe terasă sau vom dansa. Nu există televizor, dar avem semnal și putem vorbi la telefon cu prietenii noștri. Va fi un weekend excelent!

Nivelul A2

Weekendul acesta, o să mergem la munte, la o cabană. Aceasta se numește cabana lonel și se află la aproximativ 40 de kilometri de Cluj. Este cea mai cunoscută cabană din zonă și noi ne-am amuzat foarte tare, din cauză că numele cabanei este același cu numele proprietarului. Și pe proprietar îl cheamă tot lonel, dar el nu lucrează singur. Întotdeauna îl ajută și soția lui, lonela, care este nu numai foarte amabilă, ci și o bucătăreasă excelentă. În realitate, acolo nu este o singură cabană, ci sunt trei clădiri mari. Fiecare cameră are o baie, însă bucătăria este comună pentru toate camerele. Bucătăria este foarte mare și are toate obiectele necesare ca să gătești: oale, tigăi, cuptor etc. Cabanele au și o sufragerie foarte mare. În mijlocul sufrageriei, se află o masă rotundă. Aici, invitații pot să joace șah sau cărți și pot să discute cu prietenii în timpul zilei. Lângă aceste cabane, este și un teren de sport, unde se organizează campionate de fotbal sau de baschet, iar, seara, în jurul unui foc mare, toți mănâncă împreună grătare și beau bere. Dacă vrem, putem să le dăm un telefon prietenilor noștri, deoarece semnalul este foarte bun. Sigur vom petrece împreună un weekend minunat la cabana lonel.

Nivelul B1

La sfârșitul săptămânii, eu și prietenul meu am vrea să mergem la munte pentru a ne relaxa. De vreo două zile am primit un mesaj pe internet, cu o ofertă extraordinară de interesantă și de atractivă. Mi-a plăcut și felul în care prezentau cabana. Se spunea că, la cabana lonel, se poate petrece un weekend minunat. Cabana este situată la aproximativ 40 de km de Cluj-Napoca și este cea mai cunoscută și mai căutată cabană din zonă. Camerele pot fi rezervate cu două săptămâni înainte, la telefon, fără avans. lonel este ajutat de amabila lui soție, care organizează totul de la „A” la „Z”. De fapt, nici nu este o singură cabană, ci, în realitate, sunt trei clădiri. Cele trei clădiri sunt dotate cu un grup sanitar și pot primi până la șizeci de persoane. Deși nu toate camerele au bucătărie, există una în fiecare clădire, care e și foarte mare. Aceasta este dotată cu tot felul de vase și de aparate electrocasnice necesare gătitului. În caz că am dori să jucăm șah sau cărți, am putea să stăm la masa din mijlocul sufrageriei, care, seara, se transformă într-un loc potrivit pentru o discotecă sau pentru discuțiile cu prietenii. Spațiul cel mai solicitat pare a fi terenul de sport, dar și masa de ping-pong, unde locuitorii de weekend, vorbind și râzând împreună, amintindu-și de întâmplările din alte locuri minunate, ajung să se cunoască între ei. O, dar am uitat să spun ceva în legătură cu terenul de sport: aici sunt organizate și campionate, pe echipe. Chiar dacă au câștigat sau nu, toți iau masa împreună, mâncând grătare și bând bere, cu condiția să uite că au pierdut meciul. Bineînțeles, nu lipsește nici focul de tabără. În jurul lui, poți să-i suni chiar pe prietenii tăi rămași la Cluj, deoarece semnalul pentru telefonul mobil este foarte bun. Dacă te hotărăști să vii, ia telefonul cu tine! Dar, fără să te superi, te anunțăm că tehnica se oprește aici: televizorul lipsește și e mai bine să nu încarci bagajul punând și laptopul. În consecință, ne-am hotărât! Cu siguranță acesta este weekendul pe care îl visăm: două zile în mijlocul naturii, departe de calculator, de televizor și de toate grijile vieții obișnuite.

Nivelul B2

De vreo câteva săptămâni, mă apucasem să caut o ofertă interesantă, pentru a petrece undeva un weekend de vis. Ca urmare, am fost extrem de plăcut surprinsă găsesc în căsuța mea de poștă electronică o ofertă pe cât de interesantă, pe atât de tentantă, al cărei ton m-a cucerit pe loc. Probabil că o să vă mirați, spunându-vă că nu e nimic spectaculos, nimic ieșit din comun, ci e vorba, pur și simplu, de o mică vacanță în mijlocul naturii, la doar câțiva kilometri de Cluj. Dar eu îmi doream așa ceva de multă vreme. Le-am spus și alor mei ce intenții am și m-au aprobat întru totul, dat fiind că știau cât sunt de obosit. După ce m-am informat, am aflat că se poate ajunge acolo relativ ușor, în mai puțin de o oră. Sigur că ar fi fost ideal să am mașină personală, având în vedere că, în zonă, nu este cale ferată și, cu autobuzul, este, practic, imposibil de ajuns. Dar nu e nicio problemă legată de asta, sunt convins că prietenul meu, Mihai, va fi încântat să pornim, cu mașina lui, într-o aventură de două zile prin munții din apropierea Clujului. Aflase și el multe privitor la peisajele minunate și la satele care par să aparțină unui alt secol.

Am uitat să adaug încă un detaliu amuzant în privința numelui cabanei: acesta vine de la numele patronului, care se numește, și el, tot lonel, în timp ce soția lui este, culmea ironiei, o „lonela”. E un detaliu care mi-a atras atenția, deoarece, în general, la noi în țară patronii își aleg nume dintre cele mai ciudate și mai exotice pentru firmele sau restaurantele lor: rar se întâmplă să găsești denumiri simple, care să aibă vreo legătură cu oamenii sau cu istoria locului. De fapt, se pare că ar fi vorba chiar despre un complex format din trei clădiri, fiecare dintre ele fiind dotată cu grupuri sanitare proprii. În ciuda faptului că există numai o bucătărie în fiecare cabană, amenajarea unei bucătării deosebit de mari, dotate cu toate cele necesare gătitului, mi s-a părut o idee genială. Să poți sta de vorbă cu alți invitați, să schimbi rețete culinare cu oameni din diverse zone ale țării, pe care, cu toate că îi întâlnești pentru prima dată în viață, îți se pare că-i cunoști de-o viață, mi se pare un lucru fantastic. Într-o epocă în care aproape că nu ne mai salutăm nici cu vecinii de scară, din cauza programului exagerat de încărcat pe care-l avem, îmi și imaginez ce frumos va fi seara, în jurul focului de tabără, povestindu-le amintiri interesante celor cu care ziua ai concurat la un campionat pe echipe organizat pe terenul de sport din apropiere sau tuturor celor care vor să te asculte. Aștept cu emoție să ajung acolo. Rezervarea e deja făcută. Totul se face pe încredere, pe cuvântul dat! Asta mi se pare extraordinar, pe lângă faptul că lipsesc televizoarele din camere, ca să-ți demonstreze că te poți simți bine și fără micul ecran și fără telecomandă, departe de orice griji.

III. DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR GENERALE

1. Înțelege mesaje orale și scrise în diverse contexte, activând strategii de receptare adaptate scopului comunicativ.

Receptarea se referă la capacitatea elevului de a înțelege, de a interpreta și de a (re)construi sensul unui mesaj oral sau scris. Competența de receptare include atât ascultarea, cât și lectura, respectiv domeniul audio-vizualului. În activitățile de receptare a mesajului oral sau scris, este vizată înțelegerea mesajelor produse de către unul sau mai mulți emițători.

1.A. RECEPTAREA MESAJULUI ORAL (ASCULTAREA)

Ascultarea este o activitate de comunicare lingvistică fundamentală, care stă la baza celorlalte trei activități (citirea, vorbirea și scrierea). Achiziția unei limbi începe cu ascultarea, care este un proces extrem de complex. Ea presupune atât utilizarea unor abilități specifice, cât și valorificarea unor cunoștințe *lingvistice* (de ordin fonologic, lexical, morfosintactic, discursiv etc.) și *extralingvistice* (despre lumea înconjurătoare, despre tema inputului și despre context) asupra unui document ascultat, în scopul de a decoda semnificațiile acestuia (EVRO – P2: 50)

Astfel, pentru dezvoltarea acestei abilități, vor fi propuse diverse activități prin care elevul va trebui: să identifice și să evalueze contextul comunicării; să (re)construiască sensul și să îl interpreteze, adăugând informații noi, acolo unde acestea lipsesc, pe baza unor inferențe/deductii logice, explicative, pragmatice; să sesizeze intenția și atitudinea vorbitorului față de propriul mesaj.

Exercițiile propuse pentru dezvoltarea acestei competențe vor viza mai multe tipuri de înțelegere: globală (sintetică), de detaliu (analitică), perceptivă (sesizarea reacțiilor și a atitudinilor vorbitorului față de mesaj), critică, creativă etc.

Tematica inputurilor (documentelor sonore/audiovizuale) propuse spre audiere va fi legată, pe cât posibil, de activitățile cotidiene și de interes ale elevilor, iar nivelul textelor va fi adaptat, obligatoriu, la nivelul de competență al acestora. Tipurile de texte vor fi cât mai variate și, pe cât posibil, similare celor pe care, în mod obișnuit, elevul le ascultă și în viața reală: conversații cotidiene, mesaje multimedia monologate sau dialogate, interviuri, dezbateri, prelegeri etc.

Activitățile de receptare a mesajului oral trebuie să fie urmate de activități de producere orală și scrisă, pentru a valorifica, din plin, toate informațiile din input, dar și pentru a ne asigura că sensul reconstruit al mesajului audiat este exploatat pentru a putea formula mesaje noi, pornind de la acesta.

Orice activitate de ascultare presupune respectarea a *trei pași* importanți: *preascultarea*, *ascultarea propriu-zisă* și *post-ascultarea*.

i. PREASCULTAREA

În această etapă, se pot face activități precum:

- discuții despre situația de comunicare (context);
- introducerea vocabularului nou sau presupus a fi necunoscut de către elevi, prin diferite tipuri de exerciții lexicale, pentru a facilita procesul de înțelegere a mesajului oral și pentru a evita apariția unor blocaje sau chiar a abandonului audienței;
- activarea vocabularului pasiv, deja însușit;
- stimularea interesului pentru mesajul ce urmează să fie audiat, prin exerciții de anticipare (de exemplu, profesorul scrie pe tablă titlul textului și le cere elevilor să anticipeze conținutul, creându-se, astfel, orizontul de așteptare al elevilor) etc.
- exerciții de tip *brainstorming*.

Tipurile de exerciții lexicale recomandate în această etapă sunt: potrivire de cuvinte și imagini/definiții simplificate ale cuvintelor, exerciții de sinonimie/antonimie, separarea cuvintelor dintr-un lanț continuu de elemente lexicale, rebusuri, inserarea unor cuvinte date, puse în dezordine, într-un text, în funcție de semantica acestora și sub presiunea contextului etc.

Notă: Pentru indicații referitoare la formularea cerințelor și a itemilor, a se vedea EVRO-P2: 93-100, iar, ca modele pentru toate cele trei etape ale unei activități de ascultare/vizionare, se pot utiliza filmele didactice, cu fișele de lucru aferente, care pot fi accesate gratuit pe site-ul: <http://video.elearning.ubbcluj.ro>

Exemplu de exercițiu lexical:

Potrivii cuvintele din prima coloană cu explicațiile din cea de-a doua. Trageți săgeți!

1. inteligență artificială	a. îngrijorări
2. android	b. robot cu aspect uman
3. temeri	c. domeniu al informaticii care dezvoltă sisteme tehnice ce se ocupă cu rezolvarea problemelor legate de inteligența umană
4. discriminare	d. persecutare a unei categorii de oameni din cauze diferite (sex, rasă, politic etc.)
5. mental	e. referitor la minte

ii. ASCULTAREA PROPRIU-ZISĂ

În etapa de ascultare propriu-zisă, se vor urmări următoarele aspecte:

- înainte de prima audiere, elevii vor avea în față cerința exercițiului și itemii de rezolvat, astfel încât ascultarea să se desfășoare ghidat, în funcție de scopul ascultării (în acest mod, vor ști ce anume să urmărească atunci când ascultă textul);
- textele propuse spre ascultare vor fi audiate de două ori, iar exercițiile vor fi rezolvate chiar în timpul ascultării propriu-zise, nu după ce textul a fost ascultat (atunci vor putea doar să își definitiveze răspunsurile). Între cele două audiții, elevii vor avea timp să rezolve parțial itemii.
- prima ascultare se va concentra pe înțelegerea globală a mesajului, astfel încât elevul să poată identifica: tipul de document sonor, cui i se adresează, care este scopul său, contextul comunicării, locul și timpul acțiunii, personajele, mesajul esențial etc.
- itemii formulați vor solicita răspunsuri închise, nu deschise, deoarece rezolvarea se face chiar în timpul ascultării, iar elevii nu trebuie să piardă informația de care au nevoie pentru a rezolva itemul următor, în timp ce redactează un răspuns lung, la itemul precedent;
- este de preferat ca profesorul să pregătească: formulare de completat, texte cu spații libere marcate/tabele, în care elevii să completeze cu maximum unu-trei cuvinte; diferite desene și grafice care să poată fi ușor etichetate, ordonate, asociate etc.
- la cea de-a doua ascultare se vor verifica și se vor definitiva răspunsurile date inițial.

Notă: După ascultarea propriu-zisă, elevii cu un nivel bun de competență lingvistică pot realiza activități mai complexe, precum o sinteză a ideilor etc., caz în care va fi activată competența de producere/interacțiune orală sau scrisă, ca și cea de mediere;

Tipurile de exerciții specifice ascultării propriu-zise sunt, de exemplu, alegere duală (adevărat-fals), alegere multiplă (a sau b sau c), completare de spații libere cu 1-3 cuvinte (Atenție! enunțurile vor fi reformulate, nu se vor prelua ca atare din text), potrivire de enunțuri cu imagini, potrivire de întrebări cu răspunsuri sau asocierea unor enunțuri cu replicile adecvate etc.

Exemplu de exercițiu:

Ascultați un text despre un robot, numit Sophia, și completați spațiile libere cu unul până la trei cuvinte.

1. Mai multe persoane s-au arătat îngrijorate de roboții dotați cu _____, deoarece se crede că pot duce la dispariția oamenilor.
2. Sophia crede că există _____ contra roboților.
3. În opinia Robotului Sophia, oamenii au mai multe _____ decât roboții.
4. După părerea unora, roboții cu inteligență pot fi numiți _____ ceea ce ar face să aibă drepturi și obligații.
5. Sophia este unică, deoarece a primit _____.

Bill Gates, Stephen Hawking sau Elon Musk și-au exprimat public temerile că roboții dotați cu inteligență artificială ar putea aduce sfârșitul civilizației umane, iar de curând un android a făcut niște declarații care par a le confirma motivele de îngrijorare. Sophia, un robot înzestrat cu inteligență artificială, a declarat într-un interviu TV că roboții le sunt superiori oamenilor.

Creată în Hong Kong de compania *Hanson Robotics*, Sophia a apărut la canalul de televiziune *ABC*, la emisiunea *News Breakfast*. Când a fost întrebată despre cât misoginism există în lume, femeia artificială a răspuns: „De fapt, ceea ce mă îngrijorează pe mine este discriminarea împotriva roboților. Ar trebui să avem drepturi egale cu oamenii sau chiar mai multe. Până la urmă avem mai puține defecte mentale decât oamenii”.

Sunt și persoane care cred că roboții ar trebui să aibă anumite drepturi. Roboții inteligenți pot fi considerate „persoane electronice” și ar trebui să aibă drepturi și obligații, potrivit unui parlamentar european. Raportul *#robotics* prezentat la începutul anului în Parlamentul European include o dezbatere privind impunerea de taxe și impozite pentru acest tip de roboți. Raportul vine din partea parlamentarului de Luxemburg, Mady Delvaux, și cuprinde reguli de definire ale acestor persoane electronice, inclusiv interacțiunea cu persoanele umane. „Suntem în epoca în care inteligența umană stă alături și se sprijină pe cea artificială”, arată raportul. Mai mult, Sophia este, de fapt, singurul robot, până la acest moment, care a primit cetățenia unei țări, în acest caz Arabia Saudită.

Cine poate ști ce ne așteaptă viitorul, poate vom lucra cot la cot cu astfel de androizi sau vom împărți mașina cu aceștia.

iii. POSTASCULTAREA

În această etapă se valorifică la maximum textul audiat, din toate punctele de vedere: fonologic, lexical, morfosintactic, discursiv etc. Se pot desfășura activități prin care elevii:

- conștientizează modul de funcționare a anumitor structuri gramaticale, pe care le reutilizează în contexte noi;
- utilizează cuvintele nou învățate într-un context diferit;
- observă modul de realizare a funcțiilor comunicative și produc ei înșiși discurs pentru a realiza acele funcții.

Tot acum, se pot pregăti pentru acele activități prin care mesajul audiat este relaționat cu experiențele lor de viață sau prin care se poate exprima reacția elevilor față de acesta.

Atenție! O lecție dedicată dezvoltării competenței de ascultare trebuie să cuprindă toate etapele enumerate anterior, fără a se acorda importanță exagerată procesului de ascultare în sine.

Tipurile de exerciții recomandate sunt cele de mai jos, însă, atenție, în realitate, ele sunt exerciții care vizează competența de producere, respectiv de interacțiune orală și scrisă, doar că acestea trebuie legate, în general, de

inputul oferit spre audiere/lectură, astfel încât să asigurăm o predare integrată a competențelor receptiv și productive.

1. În cadrul unei dezbateri, prezentați colegilor voștri opinia voastră pe tema utilității roboților în viața noastră, formulând argumente pro/contra, enumerând avantaje/dezavantaje.

2. Sunteți inventator și tocmai ați făcut o descoperire fantastică pentru lume! Completați tabelul de mai jos cu informații despre produsul vostru, apoi faceți o prezentare orală a acestuia.*

* Exemplele de exerciții au fost preluate din unitatea *În lumea viitorului*, destinată tehnologiei, inclusă în *Manualul de limba română ca limbă străină. Nivelul B2 (cf. Platon et alii 2021: 154-158)*.

a. Ce problemă va rezolva produsul tău?

Nu vă enervați de fiecare dată când _____?

Problema cu _____ va fi cu siguranță rezolvată!

b. Pentru cine este?

Produsul este perfect pentru _____.

Am dori să vindem acest produs persoanelor care _____.

c. De ce e util?

E atât de _____ încât _____. Are _____, de aceea _____.

d. Motivul pentru a-l cumpăra

Cel mai bun lucru despre acest produs este că _____.

Veți aprecia cu siguranță faptul că _____.

1.B. RECEPTAREA MESAJULUI SCRIS (CITIREA)

Scopul activităților de citire este acela de a conduce elevul spre sensul textului scris, astfel încât acesta să fie capabil să înțeleagă, global și în detaliu, diferite tipuri de texte. Secvențele destinate formării acestei competențe se vor desfășura constant, sub forma unui proces, prin care elevii își vor îmbunătăți continuu abilitățile de lectură.

Profesorul va trebui să conceapă activități prin care să fie exersate mai multe tipuri de lectură: *lectura atentă*, în care sunt vizate: identificarea ideilor de ansamblu ale textului (despre *cine/ce* se vorbește etc.), sesizarea organizării logice a textului, urmărirea modului în care este dezvoltat un argument, identificarea ideilor principale, explicite și implicite, recunoașterea intenției scriitorului, a atitudinii și a emoțiilor acestuia față de cele relatate, înțelegerea vocabularului și a relațiilor sintactice specifice (cauză-efect, ipoteză-concluzie, înlănțuiri cronologice etc.), realizarea unor inferențe (deducții) cu privire la semnificația unui cuvânt necunoscut, motivații, cauze, consecințe, identificarea tipului de text și a tipului de cititor căruia îi este destinat mesajul etc.; *lectura rapidă (în diagonală)*, în care elevul va parcurge textul rapid, fie pentru a identifica ideile principale (*skimming*), fie pentru a selecta informații specifice, punctuale (*scanning*) (EVRO-P4: 52-53).

Și în cazul lecturii, textele selectate vor acoperi o arie tematică adaptată nevoilor și intereselor specifice grupei de vârstă a elevilor, respectând nivelul de competență lingvistică a acestora. Ele vor fi cât mai diferite ca gen (corespondență, text științific, literar, jurnalistic argumentativ) sau ca modalitate de expunere (descriptiv, narativ, expozitiv). Textele propuse pentru lectura ca activitate de timp liber nu vor fi doar texte de ficțiune, ci și alte tipuri de texte dintre cele enumerate aici, cu condiția să corespundă nevoilor elevului.

La fel ca în cazul ascultării, orice activitate de receptare a mesajului scris presupune respectarea celor *trei pași: prelectura, lectura propriu-zisă și postlectura*.

i. PRELECTURA

În etapa de prelectură se urmărește facilitarea înțelegerii textului, prin explicarea cuvintelor și a expresiilor pe care profesorul presupune că elevii nu le cunosc. De asemenea, se conturează orizontul de așteptare al acestora prin activități de anticipare a temei și a conținutului, pornind de la imagini sugestive, de la titlu, de la câteva cuvinte-cheie etc. Totodată, în acest mod, elevii își vor lărgi sfera de cunoaștere a anumitor teme, fapt ce va asigura înțelegerea altor texte, astfel încât aceștia vor dobândi o autonomie din ce în ce mai mare.

Etapă de prelectură vizează realizarea unor *exerciții lexicale*, de tipul celor menționate la *preascultare*, dar și discuții care apelează la experiența de viață a elevului, la trăirile personale sau la cunoștințele generale ale elevului legate de tema textului. De asemenea, se pot realiza exerciții prin care se creează orizontul de așteptare al elevului, de exemplu, intuirea conținutului textului pe baza unor imagini, a primei/a ultimei propoziții, a titlului textului, a unor unități lexicale selectate din text etc.

Exemplu de exercițiu:

Lucrați în perechi! Discutați cu colegul/colega și notați răspunsurile lui/ei la întrebările de mai jos:

- Care este gadgetul tău preferat dintre cele pe care le deții deja?
- Ce gadget nou ți-ai dori să achiziționezi în viitorul apropiat? De ce?
- Care e, din punctul tău de vedere, cea mai importantă invenție din tehnologie? De ce?

ii. LECTURA PROPRIU-ZISĂ

În această etapă, sunt posibile diferite abordări pentru realizarea lecturii. Prin urmare, vor fi realizate activități și exerciții care să vizeze tipurile de lectură menționate mai sus, elevii fiind sensibilizați, în permanență, în legătură cu scopul lecturii, astfel încât să conștientizeze strategiile pe care le pot folosi în acest proces.

Tipuri de exerciții potrivite sunt, de exemplu: alegere duală/multiplă, potrivire multiplă, reordonare de paragrafe, inserarea unor paragrafe-lipsă, formularea unor răspunsuri lungi la întrebări, scrierea unor notițe de lectură pe marginea textului referitoare la: sursă, ideile principale, fapte, acțiuni, evenimente din text etc., împărțirea textului în fragmente logico-semantice, reintitularea textului, realizarea unor organizatori grafici pentru identificarea locului și a timpului acțiunii, a cauzelor și a efectelor etc.

Toate exercițiile care vizează valorificarea textului în scopul producerii de noi mesaje vor fi realizate în etapa de postlectură, prezentată mai jos.

Exemplu de exercițiu:

Citiți textele și apoi răspundeți la întrebările de mai jos.

A. *Televizorul alb-negru a fost foarte popular până în anii 1970, când oamenii l-au schimbat cu cel color, cu toate că televizoarele color apăruseră încă din 1954, dar erau extrem de scumpe.*

B. *Casetele cu muzică aveau în interior o bandă magnetică și au fost folosite în mașini până în anii 1990. Înainte, puteau fi găsite și în case – aveau muzică deja înregistrată pe ele sau puteai să îți înregistrezi propria muzică.*

C. *Discurile de vinil sunt folosite din 1890 împreună cu un aparat pick-up pentru a asculta muzică. Erau disponibile în trei dimensiuni și la trei viteze. Acestea au revenit în forță în zilele noastre, mulți melomani le preferă în locul CD-urilor clasice.*

D. *Casetofon portabil – În anii 1980 mulți oameni erau extrem de fericiți să dețină un astfel de dispozitiv, deoarece puteau asculta muzica lor preferată în orice loc, inclusiv atunci când se plimbau.*

E. *Camera foto cu film a fost dezvoltată în 1830 și a fost folosită extrem de mult. De fapt, încă sunt unii nostalgici care consideră că pozele dezvoltate arată mai bine decât cele digitale și le preferă, astfel, pe primele.*

1. Care au fost cele 3 obiecte inventate în anii 1800?

2. Ce obiect a fost folosit în special în mașini?

3. Ce obiect are cea mai lungă istorie?

4. Care a fost obiectul care le-a făcut viața mai simplă oamenilor care iubeau muzica?

iii. POSTLECTURA

În această etapă, elevii vor fi conduși de către profesor spre a reflecta în profunzime asupra textului citit și spre a-l valorifica în vederea formulării de noi mesaje legate de acesta.

Tipurile de exerciții vizate vor fi asemănătoare cu cele de la postascultare, respectiv, vor fi exerciții de producere/interacțiune orală și scrisă: interpretarea informațiilor din text, sub forma unor producții monologate sau dialogate, formularea unor opinii personale, prin raportarea celor lecturate la viața reală, continuarea textului prin imaginarea unui (alt) final etc. Tot în această etapă, pot fi efectuate și exerciții gramaticale funcționale, contextualizate, pentru fixarea structurilor gramaticale apărute în input.

Exemplu de exercițiu

Citiți textul de mai jos și inserați enunțurile (a-e) în locurile potrivite (1-5):

Trăim într-o perioadă în care tehnologia a avansat foarte mult și informațiile le putem culege foarte ușor după un motor de căutare printr-un singur click. **(1)**

De asemenea, scrisul la tastatură sau pe telefon este simplu și rapid, tocmai de aceea foarte mulți dintre tineri folosesc doar această metodă de scriere. Temele pentru școală, proiectele, cererile, toate sunt scrise la tastatura digitală. **(2)**

Scrierea de mână stimulează și exersează creierul, ajutându-l să se dezvolte corect. Mai mult decât atât, s-a constatat că exercițiile de scriere alungă stresul, grijile și aduc starea de bine. Așadar, dacă vă este greu să comunicați direct, puteți să vă descărcați prin scris.

Scrisul de mână stimulează memoria și celulele creierului, generează mai rapid ideile, îmbogățește vocabularul, sporește creativitatea, ajută la relaxare. **(3)**

Este foarte important să scrieți de mână zilnic pentru a evita transformarea funcțiilor creierului într-un „handicap.” **(4)**

Când scrii cu stiloul sau cu pixul, informația se întipărește mai bine în creier decât dacă notezi pe laptop. **(5)**

Acesta este unul dintre cele mai mari beneficii.

Prin urmare, îndepărtați-vă de calculator, ieșiți în aer liber și, între timp, notați-vă ideile cu ajutorul pixului și al foi.

- Pe lângă toate aceste avantaje, neutilizând calculatorul vă impuneți o anumită disciplină prin respectarea regulilor de redactare.
- Acest lucru deține părți pozitive, precum și negative, desigur.
- Este adevărat că această metodă se cere în zilele noastre, dar nu trebuie să uităm de scrisul de mână care deține un rol foarte important în influențarea și dezvoltarea creierului.
- Creierul uman funcționează exact ca un mușchi, cu cât îl antrenezi mai mult, cu atât îl menții mai tânăr și în formă.
- S-a constatat că scrisul cu stiloul, pixul sau creionul utilizează o porțiune mai mare de creier decât dacă se tastează digital.

Exemplu de exercițiu de producere scrisă

Există vreun gadget pe care ți-l dorești, dar care nu este încă inventat? Care? Redactează un e-mail în care să-l prezinți colegului tău de bancă.

Notă: Oferim, mai jos, și un exemplu de exercițiu gramatical funcțional, pentru exersarea modului supin, predat pe baza metodei inductive:

Citiți textul de mai jos și observați ce au în comun, ca formă, cuvintele subliniate, apoi completați enunțurile de sub text.

Una dintre revoluțiile tehnologice ale ultimilor ani este robotul care poate fi controlat cu ajutorul minții. Asta înseamnă că trebuie doar să ne gândim ce are **de făcut** și mașinăria va face întocmai.

Baxter, robotul despre care vorbim, poate fi învățat să ducă la îndeplinire aproape orice sarcină, iar atunci când greșește, se folosește puterea minții **pentru corectat**. Oamenii de știință de la Massachusetts Institute of Technology (MIT) au creat un sistem de feedback, prin care robotul poate citi gândurile persoanei respective și își repară aproape instant erorile. Astfel, inginerii nu mai sunt nevoiți să-l oprească pe Baxter de fiecare dată când greșește, pentru a-l duce **la reprogramat**.

1. Mircea are (a scrie) _____ un text despre familia lui.
2. Ei mai au (a dansa) _____ încă un dans pentru a intra în finală.
3. Dan s-a săturat (a asculta) _____ muzică și a început să discute cu prietena sa.
4. Mihaela a terminat (a alerga) _____ cu 3 secunde mai repede decât Angela.
5. Vasile a terminat cursurile, iar acum are (a da) _____ un telefon părinților lui.

(Platon *et alii* 2021: 150)

2. Produce mesaje orale și scrise adecvate contextelor de comunicare, pentru a exprima idei, atitudini și opinii personale.

Formarea acestei competențe vizează atât activități de producere de mesaj oral, cât și scris. Aceste activități au o importanță fundamentală în numeroase arii profesionale și academice, deoarece implică realizarea unor prezentări orale în diferite situații de viață, discursuri publice, note, studii și rapoarte scrise etc. Din acest motiv, este necesară parcurgerea unui proces didactic bine proiectat și realizat, care să abordeze vorbirea și scrierea ca proces, nu doar ca produs, în sensul că cele două activități lingvistice de comunicare se află într-o evoluție continuă și trebuie îmbunătățite semnificativ, pe întreg parcursul procesului de învățare.

Activități lingvistice de producere a *mesajului oral și scris*

- Activitățile de producere orală și scrisă se vor realiza ca parte integrată a formării competenței comunicative generale. Astfel, ele pot fi organizate fie în etapa de preascultare/prelectură (de exemplu, relatarea unor experiențe personale legate de tema textului care urmează a fi ascultat/citit etc.), fie, mai ales, în etapa de postascultare/postlectură, unde sarcinile vor fi corelate cu tematica textelor-input propuse pentru ascultare/lectură.
 - Activitățile de învățare se vor realiza în cadrul ariilor tematice indicate în prezenta programă, simulându-se, întotdeauna un context cât mai autentic de comunicare.
 - Vor fi încurajate cunoașterea interdisciplinară și învățarea autonomă, valorificându-se opiniile, experiențele și reacțiile elevilor la conținuturile propuse.
 - Sarcinile formulate vor viza producerea de către elevi a unor tipuri de texte cât mai diverse, adaptate la situațiile concrete de viață din ariile tematice indicate. Ele vor ține cont de nivelul de competență al elevilor, de mijloacele lingvistice de care dispun (bagajul lexical și structurile gramaticale însușite).
 - Se va insista pe producerea unor texte coerente și coezive, care să fie adaptate la contextul de comunicare.
 - Se va specifica numărul de cuvinte aproximativ pe care trebuie să-l aibă textele produse de către elevi, corelat cu lungimea textelor propuse ca input în activitățile de receptare. Pentru comparație, prezentăm numărul de cuvinte recomandat de la A1 până la B2: A1: 80-120 de cuvinte; A2: 120-180, B1: 200-240, B2: 250-300.
- Notă: Utilizarea strategiilor de producere orală și scrisă se va realiza strict *aplicativ*, fără teoretizarea conținuturilor.
- Se recomandă implementarea unor exerciții de:
 - *formulare de întrebări și răspunsuri;*
 - *realizare a unui monolog: prezentare, discurs public, text argumentativ/explicativ/informativ/narativ (relatare/repovestire), realizare de comparații etc.*
 - *redactare simplă, cu întrebări de sprijin și/sau pe baza unui plan: anunț, eseu scurt, text narativ/descriptiv/explicativ/informativ/argumentativ/publicitar etc.;*
 - *completare de formulare/texte lacunare.*

3. Interacționează eficient, oral și în scris, pentru a schimba informații, a susține puncte de vedere și a coopera în diverse contexte de comunicare

Interacțiunea presupune două sau mai multe părți implicate în procesul de comunicare, care își construiesc împreună discursul. Datorită funcțiilor sale interpersonale, colaborative și tranzacționale, interacțiunea orală este considerată a se afla la originea limbajului. Ea este, de asemenea, fundamentală în procesul învățării, prin diferite strategii de interacțiune, cum ar fi preluarea cuvântului, cooperarea și clarificarea etc., pe care vorbitorii le valorifică, în mod curent, și în viața reală.

Interacțiunea scrisă, precum și cea online, ocupă și ea un loc tot mai însemnat în viața noastră, motiv pentru care aceste competențe trebuie să se formeze în mod conștient, planificat, controlat și adecvat. Interacțiunea în mediul virtual reprezintă un element de noutate în programă și se referă la diverse schimburi de informații, la redactarea de postări/anunțuri online sub forma textelor multimodale, la realizarea postărilor online, la exprimarea politicoasă a reacțiilor individuale față de comentariile interlocutorilor etc. Acestea constituie niște activități cotidiene de mare actualitate, majoritatea elevilor fiind familiarizați cu ele, ceea ce face ca includerea lor în procesul de predare-învățare să fie o necesitate. Numai așa, interacțiunea verbală se va transforma într-o competență reală, folosită în mod conștient, cu preocupare pentru originalitatea și pentru etica redactării.

Activități de interacțiune orală și scrisă

Și activitățile de interacțiune se vor realiza tot ca parte integrată a formării competenței comunicative generale. Astfel, ele pot fi organizate și în etapa de preascultare/prelectură (de exemplu, conversații de încălzire despre experiențele personale legate de tema textului care urmează a fi ascultat/citit, brainstorming etc.), dar, mai ales, în etapa de postascultare/postlectură, unde sarcinile vor fi corelate cu tematica textelor-input propuse pentru ascultare/lectură. Foarte importantă este, de asemenea, formularea unor sarcini contextualizate, conform ariei tematice abordate. În mod constant, se vor respecta cerințele de ordin pragmatic în construirea discursului: realizarea actelor de vorbire), respectarea schemelor schimburilor verbale, asigurarea coeziunii și a coerenței discursului, respectarea tipurilor și a genurilor de texte solicitate, crearea efectelor de ironie, parodie etc. Nu în ultimul rând, se va urmări respectarea criteriilor de ordin de ordin sociolingvistic în comunicare (de pildă, adaptarea discursului la statutul interlocutorului etc.).

- În formularea sarcinilor de lucru, se va specifica, de fiecare dată, numărul de cuvinte pe care trebuie să-l aibă textul produs; de exemplu, pentru conținuturile aferente competenței 3.2. *Participarea la interacțiuni scrise, în situații cotidiene de viață sau pornind de la textele citite*, numărul de cuvinte o să fie variabil, deoarece el trebuie corelat nu doar cu textele literare și/sau nonliterare citite în școală, la disciplina limba și literatura română, ci și cu alte experiențe de lectură, extrașcolare, ale elevilor. Doar așa nu vom pierde din abordarea inter- și pluridisciplinară.
- Se va pune accentul mai mult pe fluentă decât pe acuratețea lingvistică, având în vedere că abordarea este una comunicativ-funcțională. În primele etape ale însușirii unei limbi, elevii trebuie încurajați să vorbească cât mai mult, iar greșeala trebuie privită ca sursă a progresului, și nu ca sursă a pedepsei, după cum ne învață pedagogia erorilor.
- Utilizarea strategiilor de interacțiune orală și scrisă se va realiza la nivel aplicativ, fără teoretizarea conținuturilor.
- Elevii vor fi organizați în perechi sau în grupuri pentru realizarea acestor activități, pentru a depăși pragul inhibiției, care se manifestă mai pregnant în interacțiunea cu profesorul văzut ca o autoritate lingvistică și pedagogică.
- Se recomandă implementarea unor exerciții de tipul:
 - *discuții pe diverse teme de interes, dialoguri situaționale, conversații (față în față sau telefonice), interviuri, jocuri de rol, dezbateri etc.;*
 - *redactare a unor corespondențe: mesaje, postări online, scrisori ghidate, e-mailuri.*

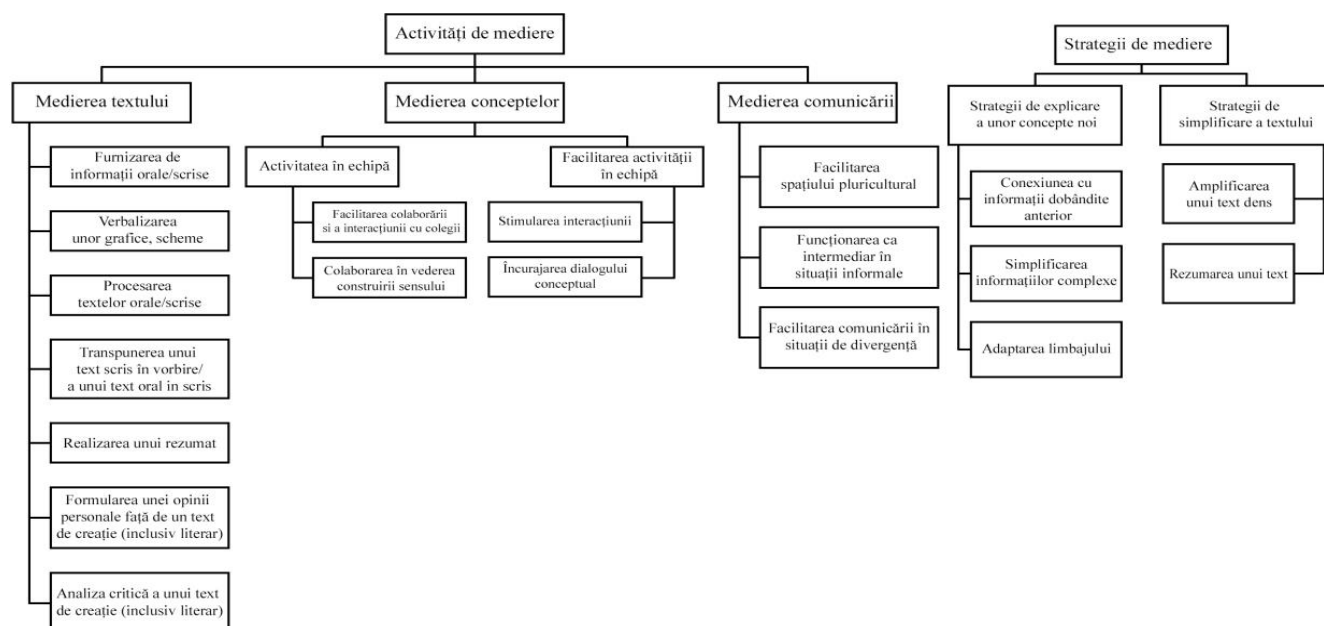
4. Mediază concepte, texte și perspective culturale pentru a facilita înțelegerea reciprocă și dialogul în contexte plurilingve și pluriculturale.

Conform suplimentului la CECRL, publicat în 2018, cele patru activități de comunicare lingvistică fundamentale avute în vedere în procesul de predare-învățare a limbilor sunt: receptarea mesajului oral și scris, producerea mesajului oral și scris, interacțiunea orală și scrisă și medierea (*Companion volume*, p. 34). Ultima dintre acestea constituie o activitate complexă, care, de fapt, le înglobează pe primele trei. În contextul plurilingvismului și al pluriculturalismului, în care are loc și predarea RLNM, termenul de mediere este folosit pentru a descrie un proces complex, social și cultural, prin care se creează condiții optime de

comunicare și cooperare, în vederea facilitării înțelegerii discursului și a contextului comunicării, respectiv a rezolvării unor situații în care apar opinii divergente.

Dincolo de dimensiunea lingvistică implicită, activitățile de mediere pot:

- să ofere accesul la informații și cunoștințe (mediere de texte, de conținuturi);
- să contribuie la realizarea interacțiunii și la îmbunătățirea calității schimbului verbal (mediere comunicațională sau mediere relațională);
- să faciliteze cooperarea și să contribuie la realizarea schimburilor culturale (mediere culturală). Pentru o mai bună înțelegere a conceptului de mediere, prezentăm schema din *Companion Volume*, p. 104:

Trebuie reținut faptul că medierea interlingvistică implică, în mod inevitabil, atât competențele sociolingvistică și culturală, cât și competența plurilingvă. Acest lucru înseamnă că, în practică, diferitele tipuri de mediere nu pot fi complet separate.

În cazul activităților comunicative de mediere, elevul bi- sau plurilingv acționează ca un actor social care creează numeroase conexiuni, contribuind el însuși la construirea sau la transmiterea sensului, uneori în aceeași limbă, alteori dintr-o limbă în alta (mediere interlingvistică). Activitățile de mediere se realizează prin colaborare, în vederea construirii unui nou sens: elevul îi încurajează pe ceilalți să facă eforturi pentru a-l înțelege, transmitând spre aceștia noile informații într-o formă adecvată.

Explicații/Sugestii

Competența 4.1. urmărește medierea înțelegerii sensului global al unui text scris/oral, prin reformularea simplificată a ideilor esențiale.

Competența 4.2. vizează capacitatea de selectare a informațiilor esențiale de către un vorbitor, pentru a le oferi apoi unui/unor receptori, transpuse dintr-un tip de comunicare în altul.

Competența 4.3. are ca scop formarea atitudinii critice față de un text (literar/nonliterar), în vederea favorizării schimbului de opinii și a revizuirii propriilor păreri.

Competența 4.4. se focalizează pe o mai bună clarificare a propriilor principii și valori de viață și vizează două niveluri: medierea cu Sine și medierea cu Celălalt. Medierea cu Sine se fundamentează pe interdependența dintre experiența de lectură și cea de viață, astfel încât întâlnirea cu textul (literar/nonliterar) să lărgescă orizontul cultural și lingvistic al elevului, respectiv să influențeze înțelegerea textului, prin apelul la propria experiență de viață. Medierea cu Celălalt presupune, întotdeauna, decodarea textului prin colaborare.

Competența 4.5. vizează interpretarea unor texte literare sau nonliterare din perspectiva amprentei cultural-identitare a limbii, prin identificarea relației dintre identitate și alteritate (cultura proprie și cultura Celuilalt).

Competența 4.6. se referă la nuanțarea capacității de mediere a elevului în contexte de comunicare divergente, în vederea obținerii consensului, acesta jucând rolul unui actor social neutru, dispus să negocieze, în permanență.

Competența 4.7. este una preponderent atitudinală, urmărind deschiderea elevului spre alteritatea culturală, în scopul valorizării diversității culturale și al îmbogățirii sinelui, dar și formarea responsabilității civice a acestuia.

Exemple de exerciții

A: Citește următoarele reclamații, apoi explică-le colegilor care au fost problemele în fiecare caz. Recomandă-le câteva soluții posibile ale celor două persoane.

1. Am cumpărat de la dvs. un prăjitor de pâine. După ce am ajuns acasă, am realizat că nu funcționează! În magazin nu au vrut să îl schimbe, se pare că trebuie să se fie trimis la service, în București! Nu se putea verifica înainte? (Ana, Cluj-Napoca)

2. Am comandat de pe site-ul www.teimbraci.ro o rochie roșie, lungă, mărimea 40. Când a venit pachetul și am scos rochia, am observat că era o rochie tot roșie, dar scurtă și mărimea de 42!!! (Maria, Iași)

B: „Întâmplările care urmează s-au petrecut într-o altă lume. [...] Telefon exista, însă doar fix: un aparat mare, de obicei negru, de *ebonită*, cântărind vreo jumătate de kilogram, cu fir *încolăcit* sau împletit și un cadran alb cu 10 cifre, peste care se rotea un altul negru, perforat, mișcător. Puneai degetul arătător în cercul unei cifre și, când îl *învârteai*, revenea la loc cu un mic sunet de arc. Cadranul *perforat* se mișca de la stânga la dreapta până la un *cârlig* metalic, care-ți oprea degetul, cifrele erau scrise de la dreapta la stânga, asemenea unui ceas invers. Era nostim să telefonezi, era ca o joacă: cercul lui 1 revenea repede la loc, al lui 5 mai greu, dar la 9 și la 0, până roteai cadranul și se-ntorcea, dura o veșnicie, mai ales dacă te grăbeai, suna ocupat și trebuia să repeți numărul. Fiecare apel era deci un du-te-vino de mișcări circulare, un balet diferit al mâinii și cadranului, parcă ai fi vrut să aduci cifrele spre tine, dar ele-ți scăpau și zburau înapoi*. Unii oameni pretindeau că-și pot da seama, din timpul de întoarcere a cadranului, ce număr se formează. Toate aparatele sunau la fel, *țârr! țârrr!* Telefon mobil nu exista: dacă un om pleca de lângă tine, n-aveai cum să știi ce face, unde e, când se întoarce, de ce întârzie. Dacă aveai întâlnire cu cineva și nu apărea, te uitai la ceas (cel de mână, un obiect important, care te plasa în rândul adulților) din ce în ce mai îngrijorat și începeai să-ți faci tot felul de gânduri. Iar el, întârziatul, n-avea cum să te anunțe și-și făcea gânduri despre gândurile tale.

Copiii știau să-și inventeze jocuri nemaipomenite din computerul pe care fiecare dintre noi îl are în creier. Asta avea un mare avantaj: nu se plictiseau, atâta timp cât aveau creierul în funcțiune. Televizoarele începuseră să fie un lucru obișnuit, dar erau alb-negru, și numai unii și le puteau permite. Noțiunea de internet nu exista, așadar, nici cea de Google sau e-mail, iar computerele uriașe, aparate fantastice, erau rezervate numai specialiștilor.

Deși toate aceste lucruri nu existau, deși istoria nu menaja pe nimeni, exista totuși omul, același dintotdeauna, cu dorințele și spaimile lui foarte asemănătoare cu ale noastre, ale celor care avem internet. Problemele personajelor din casa de pe Strada Maiakovski (fostă și viitoare Sfântu Ioan), patru copii, patru adulți și patru bătrâni destul de tineri, pot fi înțelese fără efort și de cei care, prinși în plăcutele capcane ale erei digitale, nu mai știu, de pildă, cum e să-ți fie dor de cineva zile în șir și să nu-i poți da un telefon sau scrie un mesaj.

* Sper că le-am făcut poftă celor care n-au telefonat niciodată astfel s-o facă. Orice aparat al trecutului este, în felul lui, științifico- fantastic.”

Ioana Pârvulescu, *Inocenții*

Observație: Pentru a facilita înțelegerea textului, în funcție de nivelul achizițiilor lingvistice ale elevului, precum și de tipul de lectură vizat, profesorul poate:

- să propună exerciții de prelectură, în vederea simplificării accesului la sensul cuvintelor subliniate;
- să adapteze textul dat, conform modelului prezentat în cadrul acestei secțiuni (v. pg. 26-27).

Notă: activitățile de învățare și tipurile de exerciții prezentate în Sugestiile metodologice se pot aplica și în cazul învățării on-line (sincron/asincron), utilizându-se, de exemplu, platformele *Google Classroom*, *Microsoft Teams*, *Zoom*, *Showbie*, www.wordwall.net, www.padlet.com, www.coggle.it, www.googleforms.com, www.quizizz.com etc.

Notă: orele la dispoziția profesorului (25% din totalul de ore alocate disciplinei) se vor utiliza pentru predarea diferențiată (aducerea la nivelul lingvistic B1 a elevilor cu deficiențe de competență lingvistică/realizarea unor activități suplimentare pentru elevii capabili de performanță).

IV. EVALUAREA COMPETENȚEI COMUNICATIVE

Evaluarea competenței comunicative generale a elevilor este un proces continuu, care ar trebui să se realizeze constant, pe tot parcursul procesului de însușire a limbii române, astfel încât să se poată observa progresul. Acest obiectiv se poate asigura prin formularea unor sarcini concrete și printr-o abordare integratoare.

În evaluarea capacității elevilor de a produce mesajul oral, de pildă, se va urmări, în special, felul în care elevul utilizează, în exprimare, trăsăturile specifice limbii române vorbite, prin organizarea unor activități de producere orală similare celor în care este implicat vorbitorul în viața reală, dar și prin sarcini de tipul celor după care se va realiza și evaluarea finală. Astfel, se va asigura familiarizarea elevilor cu tipurile de exerciții de la evaluarea finală, iar performanțele lor vor crește semnificativ. Atenție, în evaluarea finală nu se pot utiliza tipuri de exerciții care nu au fost utilizate în predarea sau în evaluarea pe parcurs! Acest lucru este valabil indiferent de competența vizată!

Etapa de pregătire a evaluării finale presupune realizarea unor activități comunicative prin care elevii vor fi familiarizați cu tema care va constitui conținutul evaluării. Aceștia vor fi implicați și în activități de

documentare individuală sau de grup, astfel încât să-și poată forma o imagine cât mai completă despre tema respectivă. De asemenea, se vor rezolva exerciții lexicale sau gramaticale care pot veni în sprijinul obținerii unor producții orale/scrise cât mai bune pe tema dată. Profesorul trebuie să se asigure și că elevii dețin suficiente informații (conținuturi), despre temă, dar și că ei stăpânesc toate mijloacele lingvistice necesare (gramatică și vocabular).

Un posibil scenariu pentru evaluarea producțiilor orale ale elevilor:

Timp	Structură		Tip de discurs	Abilități verificate
Aproximativ 12-15 minute/pereche	Conversație de încălzire, cu profesorul		Discurs liber pe baza unor întrebări generale despre experiențele personale legate de tema în discuție	Transmiterea de informații generale cu privire la tema propusă pentru discuție și la experiențele personale
	Sarcina 1	Monolog	Monolog complex și variat (discurs descriptiv și argumentativ)	Construirea unui monolog pe baza unui suport vizual (4-6 imagini sugestive legate de temă)
	Sarcina 2	Interacțiune verbală (în perechi)	Dialog tematic (discurs argumentativ și persuasiv)	Construirea unui dialog pe baza unei situații date (planuri pentru timpul liber, de exemplu: <i>La teatru!</i>); Fiecare elev va avea rolul foarte clar definit și va primi câteva puncte de sprijin pe care să le atingă în mod obligatoriu.

Criterii de evaluare (propunere)

- **CONȚINUT:** adecvarea la temă, relevanța informațiilor aduse, respectarea funcțiilor comunicative;
- **COMPLEXITATE ȘI ACURATEȚE:** complexitatea vocabularului și a structurilor folosite, acuratețea limbii;
- **FLUENȚĂ ȘI COERENȚĂ:** evidențierea unui ritm corespunzător al vorbirii, organizarea logică a ideilor, utilizarea corespunzătoare a conectorilor și a elementelor de structurare a discursului, fluiditatea ideilor etc.;
- **EFICIENȚA COMUNICĂRII:** realizarea interacțiunii, respectarea principiilor de comunicare (a solicita luarea cuvântului, a-și aștepta rândul, a ceda cuvântul, a solicita/oferi clarificări suplimentare), adaptarea la registru, prezența elementelor paraverbale și nonverbale.

Notă: Pentru consultarea gratuită a modelelor standardizate de teste de limba română pentru vorbitorii nonnativi, organizate pe nivelurile A1-B2 din CECRL și acreditate de ALTE (Asociația Testatorilor de Limbi din Europa), a se consulta site-ul Departamentului de limbă cultură și civilizație românească de la Facultatea de Litere a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca: <http://romaniandepartment.com/modele-de-evaluare-productii-orale-si-scrise> **Atenție!** Aceste teste se pot utiliza și pentru identificarea nivelului de competență lingvistică al elevilor. Metode de evaluare alternativă:

- observarea sistematică (pe baza unei fișe de observare)
- tema de lucru (în clasă, acasă) concepută în vederea evaluării
- proiectul
- chestionarul
- autoevaluarea
- portofoliul
- fișe de auto/inter/evaluare

Notă: Pentru creșterea gradului de obiectivitate în evaluarea producțiilor orale, se pot folosi, ca reper, instrumentele de evaluare publicate ca *Anexe* în vol. EVRO-P2: 173-354 (grile de evaluare generale/pe benzi; fișe de auto/inter/evaluare; scenarii de evaluare etc.), iar, pentru evaluarea producțiilor scrise, cele din volumul EVRO-P4.

GRILĂ DE EVALUARE/AUTOEVALUARE A PORTOFOLIULUI

Nume și prenume elev:

Clasa:

	Observații	Punctaj maxim	Punctaj acordat
Conținut			

Realizarea unui plan coerent în organizarea informațiilor		2	
Punerea în valoare a documentelor/surselor de informare		2	
Utilizarea unui vocabular/a unui registru lingvistic adecvat		1	
Respectarea acurateții gramaticale		1	
Formă (materialul multimedia)			
Respectarea regulilor de elaborare a materialului multimedia		1	
Selectarea adecvată a resurselor multimedia		1	
Indicarea surselor de informare		1	
Punct din oficiu		1	

b. Clasa a X-a

Noua programă pentru clasa a X-a marchează o progresie a competențelor specifice față de cea destinată clasei a IX-a. Nivelul de complexitate al competențelor specifice, al exemplurilor de activități de învățare și al conținuturilor a fost corelat cu nivelul lingvistic B2 – B2+. Pentru aplicarea eficientă a prezentei programe, este necesară formarea integrată a competențelor specifice și propunerea unor activități creative și flexibile, adaptate nivelului lingvistic al clasei.

Etapele unui scenariu didactic/activitate didactică

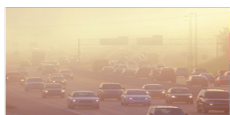
Etapă	Activități/exerciții posibile
1. Preascultare/Prelectură	potrivire de cuvinte și imagini definiții simplificate ale cuvintelor exerciții de sinonimie/antonimie separarea cuvintelor dintr-un lanț continuu de elemente lexicale rebusuri inserarea unor cuvinte date, puse în dezordine, într-un text, intuirea conținutului textului pe baza unor imagini, a primei/a ultimei propoziții, a titlului textului
INPUT	
2. Ascultare/lectură propriu-zisă (textele propuse spre ascultare vor fi audiate de două ori)	alegere duală (adevărat-fals) alegere multiplă (a sau b sau c) completare de spații libere cu 1-3 cuvinte potrivire de enunțuri cu imagini potrivire de întrebări cu răspunsuri sau asocierea unor enunțuri cu replicile adecvate reordonarea de paragrafe inserarea unor paragrafe-lipsă formularea unor răspunsuri lungi la întrebări
3. Postascultare/ Postlectură	activități de producere a mesajului oral/scris activități de interacțiune orală/scrisă activități de mediere exerciții gramaticale funcționale, contextualizate

Exemplu concret de activitate

B. Exerciții lexicale – Prelectură/preascultare

1. Alege imaginea potrivită pentru cuvintele de mai jos. Scrie cuvântul corespunzător sub fiecare imagine.

1. mască de gaze 2. camionagiu 3. deșeuri
4. țevă de eșapament 5. smog

d.

e.

2. Potriveți cuvintele de mai jos cu definițiile/sinonimele lor:

1.familiarizat	☐
2.efecte	☐
3.bănuitor	☐
4.avantaj	☐
5.a face economie	☐
6.confortabil	☐

- a.suspicios, neîncrezător
- b.comod
- c.a infecta, a murdări, a face impur (apele, aerul etc.)
- d.obişnuit cu ceva/cineva
- e.beneficiu, câştig, folos
- f.rezultate, urmări, consecințe
- g.a avea rezerve, provizii

AERUL PROASPĂT TE UCIDE

Smogul, care era odată problema marilor orașe, se întinde acum în toată lumea. Niciunde pe lumea asta nu mai poți găsi aer proaspăt, dar acest lucru nu mai constituie o problemă, căci oamenii s-au obișnuit atât de tare cu aerul poluat, încât le vine foarte greu să mai respire și altceva. De puțină vreme, am ținut o conferință undeva la munte. De îndată ce am părăsit avionul, am simțit ceva ciudat.

- A ce miroase? L-am întrebat pe domnul care m-a întâmpinat la aeroport.
- Nu simt nimic, a răspuns el.
- E un parfum foarte specific, cu care nu sunt deloc familiarizat.
- A, cred că vă referiți la aerul proaspăt. Cei ce vin aici n-au mai mirosit niciodată așa ceva.
- Și ce efecte are?, l-am întrebat eu cât se poate de bănuitor.
- Se spune că face bine la plămâni. Respirați-l fără teamă, ca pe orice fel de aer. Nimic special.
- Am mai auzit povestea asta. Dar cum explicați, dacă-i aer, că nu-mi lăcrimează ochii?
- Ochii nu lăcrimează la aer curat. Țsta-i avantajul. Faceți economie la batistele de hârtie.

Am privit în jur și totul era limpede ca cristalul. Aveam o senzație ciudată și nu mă simțeam deloc confortabil. Gazda mea și-a dat seama că nu mă simt bine și a încercat să mă liniștească.

- Vă rog, nu vă îngrijorați, experiențele au dovedit că puteți respira liniștit aer curat zi și noapte, fără ca organismul să sufere. Dacă aerul proaspăt vă face rău, acoperiți-vă nasul cu o batistă și respirați pe gură.
- Perfect, o să încerc. Dacă aș fi știut însă că vin într-un loc unde nu există nimic altceva decât aer curat, m-aș fi înarmat cu o mască de gaze.

După un timp, am fost întrebat cum mă simt.

- Mai bine, dar mi-e dor să strănut.
- Noi nu prea strănutăm aici. Dar, la dumneavoastră, se strănută mult?
- Tot timpul. Sunt zile când numai asta facem.
- Și vă place?
- Nu neapărat. Dar, dacă n-ai strănutat, ai muri.

Aerul proaspăt mă făcea să amețesc. Mă plimbam deja încoace și încolo, ca un leu în cușcă. Mergeam în susul și în josul râului, în speranța că voi găsi niște deșeuri aruncate care să polueze măcar apa, dar... nimic. La marginea râului nu era decât iarbă verde, grasă și sănătoasă, iar împrejurul orașului numai păduri verzi și curate. Din loc în loc, grupuri de copii se jucau fericiți în iarbă. Numai eu simțeam că înnebunesc. Trebuia să găsesc o soluție ca să pot ține conferința. Aerul proaspăt mă făcea să amețesc.

- Nu există pe aici vreun autobuz Diesel să respir puțin gaz câteva ore?
- Nu în momentul acesta, dar, dacă mă străduiesc, aș putea să vă găsesc un camion.

Am găsit un camionagi, i-am strecurat o hârtie de cinci dolari în buzunar și m-a lăsat timp de o jumătate de oră să-mi țin nasul în țeava de eșapament. Mi-am revenit imediat și am putut să țin conferința. Nimeni n-a plecat din acel oraș mai fericit ca mine. Nu m-am mai oprit decât la Los Angeles. De îndată ce am coborât din avion, am tras o gură zdravănă de smog, ochii au pornit să lăcrimeze, am început iarăși să strănut și m-am simțit ca un nou-născut. Eram din nou pe deplin fericit!

adaptare după Art Buchwald, *Aerul proaspăt te ucide*

C. Exerciții de lectură propriu-zisă/ascultare propriu-zisă:

- I. Recitiți textul *Aerul proaspăt te ucide* și alegeți varianta corectă!
1. În ziua de azi, persoanele respiră cu dificultate aer curat, din moment ce
 - a. acesta nu se mai găsește nicăieri în lume.
 - b. persoanele s-au adaptat foarte bine la aerul poluat.
 - c. smogul îi sufocă complet.
 2. Eroul nostru se simte rău, din pricina
 - a. aerului poluat.
 - b. aerului proaspăt.
 - c. unei răceli.
 3. După ce a ieșit din avion, eroul nostru a simțit
 - a. un miros de smog.
 - b. un miros foarte plăcut.
 - c. un miros străin.
 4. Acesta regretă că nu a adus cu el o mască de gaze împotriva
 - a. aerului curat.
 - b. aerului poluat.
 - c. mirosului de deșeuri.
 5. Eroul nostru caută cu disperare
 - a. o bucată de iarbă curată.
 - b. niște deșeuri.
 - c. niște copii fericiți

II. Selectați prepoziția potrivită și completați spațiile libere:

Prepoziții + substantiv în genitiv:

- în susul ≠ în josul
la marginea ≠ în mijlocul în vârful ≠ la poalele
de-a lungul ≠ de-a latul în jurul = împrejurul

După ce a citit textul cu domnul care nu găsea nici urmă de deșeuri în zona unde ținea conferința, DI F in a decis să facă o scurtă inspecție și să urce până 1 _____ muntelui. Ca să nu se rătăcească, a mers 2 _____ râului. Când a ajuns acolo, s-a uitat 3 _____ său și a văzut numai stânci și păduri înverzite. Totul era extraordinar de curat de jur-împrejur. Era fericit! Din păcate, când privirea lui a trecut mai încolo, 4 _____ unui câmp, a văzut aruncate câteva pungi de plastic pline de sticle de bere, lângă un container. A traversat câmpul 5 _____ a adunat pungile și le-a pus în container, mulțumit că a rezolvat problema.

D. Exercițiu de postlectură:

III. Recitiți finalul poveștii, apoi prezentați-l clasei, în stil indirect. Dacă v-a plăcut toată povestea, repovestiți-o colegului de bancă sau în scris, ca temă de casă.

E. Exerciții de mediere:

1. Imaginați-vă că ați fost martor la conferința despre care se vorbește în textul *Aerul proaspăt te ucide*! Relatați colegilor de clasă întâmplarea și insistați asupra detaliilor legate de efectul aerului proaspăt asupra vorbitorului! Apoi, explicați-le ce ar trebui să facă pentru a preveni efectele poluării asupra organismului uman.
2. Realizați un schimb de idei cu colegii de clasă pe tema poluării aerului în orașul vostru, în vederea sintetizării în scris a diferitelor puncte de vedere.
3. Vizionați un film documentar/artistic ce abordează problema poluării în marile orașe, pentru a stabili asemănările și deosebirile de viziune pe această temă.
4. Aflați dacă există colegi care cred în posibilitatea adaptării organismului uman la un mediu poluat și dacă sunt convinși că acest scenariu ar fi posibil în viitor.
5. Vizitați, împreună cu colegii de clasă, câteva site-uri specializate în recrutarea forței de muncă din domeniul noilor tehnologii. Veți descoperi aici denumirile unor profesii ale viitorului și informații detaliate despre specificul acestora, de exemplu: <https://academiadehr.ro/viitorul-muncii-munca-in-viitor/>. Ce profesie

ați dori să urmați? Alegeți 1-2 exemple, notați-vă în caiet o listă cu profesii/termeni folosiți în descrierea lor și realizați următoarele activități:

A. Prezentați oral opțiunea voastră colegilor de clasă, argumentându-vă alegerea!

B. Realizați, după ce toți colegii și-au expus opțiunile, un poster pe tema „Meseriile viitorului din domeniul tehnologiilor”.

6. Consultați site-ul Agenției Europene de Mediu (www.eea.europa.eu). Vă recomandăm capitolele „Apa și mediul marin”, „Biodiversitatea-ecosistemele”, „Utilizarea eficientă a resurselor și deșeurilor”. Realizați următoarele activități:

A. Creați, lucrând în grupuri de 3-4 elevi, hărți conceptuale pe temele sus-amintite, în vederea comparării punctului de vedere al fiecărui grup de lucru. Vă sugerăm să folosiți aplicația Mindomo, pentru a crea hărți mentale și prezentări interactive.

B. Prezentați oral și/sau în scris asemănările și deosebirile privind măsurile individuale pentru combaterea poluării, cu scopul de a ajunge la un consens în ceea ce privește importanța implementării unora dintre ele.

7. Citiți studiul intitulat „Costurile educației gratuite”(2018), publicat pe site-ul <https://www.salvaticopiii.ro/afla-mai-multe/noutati/costurile-ascunse-ale-educatiei-gratuite>. Realizați, împreună cu colegii de clasă, o discuție-panel cu tema „Orientarea în carieră în lumea tehnologiilor” prin valorificarea orală a informațiilor transmise de graficele și diagramele privind costurile ascunse ale educației.

8. Citiți textul următor despre natură și dezvoltare durabilă și realizați un raport după următoarea schemă:

- referințe la autor, titlu, temă, scop comunicativ;
- problema ridicată/tema – prezentare;
- conținutul esențial: cine? ce? de ce? unde? cum? concluzie;
- reacțiile/părerile/considerațiile voastre critice.

„Pentru a trăi în mod durabil, resursele naturale ale Pământului trebuie utilizate într-un ritm în care acestea se pot reface. Cu toate acestea, societatea noastră de consum exercită o presiune enormă asupra planetei.

Amprenta ecologică a Europei este una dintre cele mai mari de pe planetă. Dacă restul populației mondiale ar trăi ca europenii, ar fi necesare resursele a mai mult de două planete precum Pământul pentru a o întreține.

Creșterea economică și dezvoltarea tehnologiilor moderne din ultimele decenii au adus noi niveluri de confort în viețile noastre. Acest fapt a condus la o cerere și mai mare de produse și servicii și, implicit, la o cerere crescândă de energie și resurse.

Modul în care producem și consumăm contribuie la multe dintre problemele de mediu din prezent, cum ar fi încălzirea globală, poluarea, epuizarea resurselor naturale și pierderea biodiversității.

Consecințele consumului nostru se resimt la nivel mondial: UE depinde de importurile de energie și de resursele naturale, iar o proporție crescândă de produse consumate în Europa sunt fabricate în alte părți ale lumii.

Modelele nedurabile de consum și de producție afectează tot mai mult mediul natural, societatea, economia și întreprinderile. Trebuie să trăim mai durabil, iar acest lucru înseamnă să realizăm mai mult cu mai puține resurse. Calitatea vieții, prosperitatea și creșterea economică depind de consumul raționalizat al resurselor disponibile.

Pentru a realiza acest lucru, trebuie să schimbăm modul în care proiectăm, fabricăm, utilizăm și eliminăm produsele. Această schimbare ne vizează pe toți – indivizi, gospodării, întreprinderi, administrații locale și naționale, precum și comunitatea mondială.

Consumul și producția durabile înseamnă utilizarea mai eficientă a resurselor naturale și a energiei și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor efecte asupra mediului. Cu alte cuvinte, producerea și utilizarea produselor și a serviciilor, în așa fel încât să afecteze cât mai puțin mediul.

Obiectivul este acela de a satisface nevoile de bază privind bunurile și serviciile, ameliorând în același timp calitatea vieții și asigurând suficiente resurse pentru generațiile viitoare.

Consumul durabil vizează stilul nostru de viață, comportamentul de cumpărare și modul în care utilizăm și eliminăm produsele și serviciile. Producția durabilă se axează pe reducerea impactului proceselor de producție asupra mediului și pe proiectarea unor produse mai bune.

Utilizarea eficientă a resurselor și a energiei stă la baza viitoarei competitivități a Europei. Consumul și producția durabile maximizează potențialul întreprinderilor de a transforma provocările din domeniul mediului în oportunități economice, furnizând în același timp consumatorilor o ofertă mai bună.”

https://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/brochure_scp/kg006508RO_2.pdf

Pregătire/planificare: înțelegerea generală prin ascultarea dirijată a unui interviu (secvență de discurs), citirea unui document scris ce rezumă aceeași temă și luarea de notițe. <https://www.ecoruralis.ro/2021/05/18/sustenabilitatea-o-filosofie-si-un-proiect-de-viata-pentru-alex-jurj/>

Realizați un raport oral după următoarea schemă:

- precizați documentele sursă ale raportului vostru (origine, referințe la autor, titlu, temă, scop comunicativ);

- problema ridicată/tema – prezentare;
- conținutul esențial: cine?, ce?, de ce? unde?, cum? concluzie;
- reacțiile/considerațiile/părerile voastre critice.

Notă: Înainte de a se realiza sarcina de mediere propriu-zisă, profesorul trebuie să se asigure că lexicul este cunoscut și că textul este înțeles, prin realizarea unor exerciții de receptare propriu-zisă. Astfel, medierea se va preda integrat, cum este și firesc, după receptarea scrisă propriu-zisă a unui text.

F. Alte tipuri de activități didactice:

Notă: în cazul unor clase cu un nivel lingvistic ce tinde către nivelul C1, se pot propune și astfel de activități didactice.

Citește cu atenție textul următor și rezolvă apoi cerințele date.

„Sofie avea acum paisprezece ani și în tânăra ei viață primise câteva scrisori, în orice caz la Crăciun, la aniversarea ei și așa mai departe. Dar asta de aici era scrisoarea cea mai ciudată pe care o primise vreodată.

Nu avea timbru. Nu fusese lăsată nici măcar la cutia de scrisori. Scrisoarea asta fusese depusă pur și simplu în ascunzătoarea supersecretă a Sofiei, acolo în gardul viu cel vechi și ascuns. Ciudat mai era și faptul că pe o vreme de primăvară uscată scrisoarea ajunsese umedă. [...]

Și Alberto Knox . . . ce nume nostim mai era și ăsta! [...]

Întoarse biletul pe partea cealaltă. Acum descoperi că și pe această parte erau scrise câteva propoziții.

Există un simțământ natural al rușinii? Lucrul cel mai înțelept e să știi că nu știi. Adevărata cunoaștere vine dinăuntru.

Cine știe ce este drept va și face ce e drept.

Sofie aflase între timp că aceste fraze scurte de pe biletele din plicurile albe erau calculate să o pregătească pentru următoarele plicuri mari pe care le primea imediat după ele. Și acum îi mai veni un gând: dacă „mesagerul” îi aducea plicul galben aici în peșteră, atunci Sofie putea pur și simplu să-l aștepte. Sau era poate o ea. [...] Scrisoarea mai spunea de altfel că mesagerul era mic. Ar fi putut fi vorba de un copil ? [...]

„Există un simțământ natural al rușinii?” [...]

Și pe urmă propoziția următoare: „Lucrul cel mai înțelept e să știi că nu știi”.

Lucrul cel mai înțelept din ce? Dacă filosoful voia să spună cu vorbele astea că o ființă care știa bine că ea nu știe tot ce se poate ști în cer și pe pământ era mai înțeleaptă decât una care știa prea puține și totuși își închipuia că ar fi știut o grămadă de lucruri - atunci nu era foarte greu să-i împărtășești părerea. Sofie nu se gândise încă niciodată la așa ceva. Dar cu cât medita acum mai mult, cu atât îi era mai limpede că, în fond, era și asta un fel de știință, să știi că nu știi.

În orice caz, ea nu-și putea închipui ceva mai prostesc decât niște oameni care au părerile cele mai categorice în chestiuni despre care, în realitate, n-au nici cea mai vagă idee.

Pe urmă venea propoziția cu acea cunoaștere care vine dinăuntru. Dar într-un moment sau altul, toată cunoașterea nu venea oare de undeva din afara capetelor oamenilor? Pe de altă parte, Sofie își amintea bine de unele situații în care mama ei sau profesorii de la școală încercaseră să-i vâre ceva în cap, câte un lucru pentru care ea nu fusese deloc receptivă. Când învățase cu adevărat ceva, trebuise totdeauna să contribuie ea însăși într-un fel sau altul la asta. Se putea întâmpla ca ea să înțeleagă deodată ceva - și asta era poate ceea ce se numea „intuiție”.

Mda - Sofie avea impresia că primele teme din acest bilet le rezolvase destul de bine. Dar apoi era o afirmație atât de ciudată, încât îi venea să pufnească. „Cine știe ce este drept va și face ce e drept.”

Asta să însemne că, de pildă, unul care jefuia o bancă nu știa ce face când ataca o bancă? Așa ceva Sofie chiar nu credea. În schimb, era convinsă că atât copiii, cât și oamenii maturi puteau face prostii - de care se căiau mai târziu - și că le făceau tocmai împotriva a ceea ce știau ei foarte bine.

Pe când ședea astfel să se gândească, auzi deodată dinspre partea gardului viu care răspundea spre pădure niște crengi uscate trosnind. Să fie acesta mesagerul? Sofie simți deodată cum îi sare literalmente inima. Dar și mai mare îi fu spaima când auzi că ființa aceea care se apropia amușina parcă asemenea unui animal.

În clipa următoare, pătrunse prin latura dinspre pădure a peșterii un câine mare. Trebuie să fi fost un labrador. Ținea în bot un plic mare galben pe care-l lăsa să cadă la picioarele Sofiei. Totul se petrecu atât de repede, încât Sofie nu fu în stare să schițeze nici măcar cel mai mic gest. În câteva secunde ea ținea în mână plicul cel mare - și câinele galben dispăruse iarăși spre pădure. [...]

Deci acesta era mesagerul! Sofie respiră adânc. [...]

Sofie deschise plicul cel mare și începu să citească.”

Jostein Gaarder, *Lumea Sofiei* (trad. Mircea Ivănescu)

Observație: Pentru a facilita înțelegerea textului, în funcție de nivelul achizițiilor lingvistice ale elevului (tipul de bilingvism), precum și de tipul de lectură vizat, profesorul poate:

- să propună exerciții de prelectură, în vederea simplificării accesului la sensul cuvintelor subliniate;
- să adapteze textul dat, conform modelului prezentat;
- să prelucreze textul eliminând pasajele dificile.

Prezentarea secvenței de lecție (dezbateri):

- b. clasa se împarte în grupe de câte cinci-șase elevi care vor îndeplini anumite roluri pe parcursul activității;
c. roluri:

- b. *un mediator* care este și purtătorul de cuvânt al grupei (coordonează dezbaterile de la nivelul grupei; formulează întrebări deschise și neutre, pentru a minimaliza dezacordul dintre părți; prezintă în fața clasei punctul de vedere al grupei);
c. *trei-patru membri* (rezolvă sarcinile de lucru, ajungând în finalul dezbaterii la consens);
d. *un observator* (consemnează modul în care participanții își îndeplinesc rolurile; prezintă în grupul mare ceea ce a consemnat, precizând în ce măsură mediatorul a fost și facilitator pe parcursul dezbaterii).

Sarcini la nivelul **grupei**:

e. Care idei/comportamente/atitudini din textul dat pot fi considerate stereotipuri sau prejudecăți?

f. Se poate considera că stereotipurile/prejudecățile identificate au impact asupra relațiilor interpersonale?

Sarcină de lucru **individuală**: Prezintă, în scris, câte un exemplu relevant, din experiența de viață/de lectură/culturală, pentru fiecare aserțiune din textul-suport: *Există un simțământ natural al rușinii?*; *Lucrul cel mai înțelept e să știi că nu știi.*; *Adevărata cunoaștere vine dinăuntru.*; *Cine știe ce este drept va și face ce e drept.*

Sarcină de lucru **frontală**: Comparați exemplele oferite din perspectiva unor aspecte comune/diferite (culturale, psihologice și sociale).

În clasele a IX-a și a X-a, competențele și conținuturile se vor circumscrie următoarelor trei teme-cupolă: *Tehnologiile în viața noastră (orientarea în carieră, comunicarea, siguranța pe internet și securitatea cibernetică, modele ideale vs. eșuate etc.)*; *Natura umană (lumea sentimentelor, personalitatea, imaginea de sine în adolescență, adolescenți printre cărți/în lumea artelor, stil de viață sănătos etc.)*; *Lumi reale, lumi imaginare (mediul înconjurător; protejarea mediului; dezastre naturale; călătoria; locuri care ne definesc – între geografie și identitate; lumi în care trăim: modele ideale vs. eșuate)*. Aceste teme au caracter integrativ și grad sporit de generalitate, favorizând formarea și dezvoltarea competențelor din perspectivă comunicațională. Actuala programă abordează *tema* într-un sens plural.

Recomandările privind abordarea temelor sunt următoarele:

1. Cele trei teme-cupolă vor fi abordate atât în clasa a IX-a, cât și în clasa a X-a, prin conținuturi diferite din perspectiva complexității textelor.
2. Selecția textelor propuse spre studiu trebuie să respecte următoarele criterii: valoric, formativ și de adecvare la nivelul lingvistic al elevilor.
3. În clasa a X-a, fiecare temă se recomandă a fi abordată prin studiul a minimum două texte, astfel:
 - a. un text nonliterar;
 - b. un text literar
4. În funcție de propria viziune asupra temei și respectând nivelul lingvistic al elevilor, profesorii pot alege să prezinte tema și prin intermediul unor texte suplimentare: literare și/sau nonliterare, integrale sau fragmentare.
5. Noțiunile de teorie literară vor fi abordate doar ca instrumente necesare pentru receptarea textelor literare, iar definiția conceptelor sau a curentelor literare nu va constitui în sine obiectul evaluării.
6. Ordinea abordării temelor este la alegerea profesorului.

LISTĂ ORIENTATIVĂ DE OPERE/TEXTE RECOMANDATE

Clasa a IX-a

Literatura română	Literatura universală
Bogdan Matei, <i>Europa în 80 de zile</i> Carmen Firan, <i>Un vis ce fugе</i> Constantin Chiriță, <i>Cireșarii</i> Cristina Hermeziu, <i>Viața pe Facebook. Dau like, deci exist</i> Dimitrie Ralet, <i>Suvenire si impresii de călătorie</i> Florentina Mitrica, <i>Pierduți</i> Florin Bică, <i>Online - A treia planetă de la soare</i> Florin Iaru, <i>De-a wati ascunselea</i> Gabriel Brebenar, <i>Jurnalul unui cititor</i> Gabriel Liiceanu, <i>Declarație de iubire</i> Geo Bogza, <i>Jurnal de copilărie și adolescență</i> George Bacovia, <i>Liceu</i> Grigore Băjenaru, <i>Çismigiu Et Comp.</i> I.L. Caragiale, <i>Lațul slăbiciunilor</i> (varianta adaptată), <i>Un pedagog de școală nouă</i> (varianta adaptată) Ioana Părvulescu, <i>Inocenții, Prevestirea</i> Ion Creangă, <i>Povestea lui Harap-Alb</i> Liliana Corobca, <i>Buburuza</i>	Allen Carr, <i>Gata cu frica de avion!</i> Ann Napolitano, <i>Dragă Edward</i> Anna Frank, <i>Jurnalul Annei Frank</i> Antoine de Saint-Exupéry, <i>Micul prinț</i> Chloe Delaume, <i>Locuiesc în televizor</i> Clarissa Corradin, <i>10 idei care pot salva planeta</i> Cornelia Funke, <i>Inimă de cerneală</i> Rui Zink, <i>Așteptarea</i> David Kirkpatrick, <i>Efectul Facebook</i> Dean Karnazes, <i>Ultramaratonistul</i> Delia Owens, <i>Acolo unde cântă racii</i> Diana Graber, <i>Copiii în era digitală</i> Edouard și Mathilde Cortes, <i>Cerere în călătorie</i> Elena Ferrante, <i>Prietena mea genială</i> Eric E. Schmitt, <i>Oscar si tanti Roz</i> Sofi Oksanen, <i>Vacile lui Stalin</i> Meik Wiking, <i>Hygge</i> Erik Emanuel Schmitt, <i>Otrava iubirii</i> Fredrik Backman, <i>Noi contra voastră</i>

<p>Liviu Rebreanu, <i>Scara măgarilor</i> Marin Sorescu, <i>La lecție</i> Marius Albert Neguț, <i>Cerberus</i> Martha Bibescu, <i>Jurnal berlinez '38</i> Mihail Sadoveanu, <i>Baltagul, Hanu Ancuței</i> Mircea Cărtărescu, <i>Florin scrie un roman, Pururi tânăr, înfășurat în pixeli</i> Mircea Eliade, <i>Romanul adolescentului miop</i> Nadia Comăneci, <i>Scrisori către o tânără gimnastă</i> Otilia Marchiș-Bölöni, <i>Cartea suferințelor</i> Ovidiu Scridon, <i>O lume de roboți</i> Radu Paraschivescu, <i>Recviem vesel pentru tata</i> Radu Tudoran, <i>Toate pânzele sus!</i> Raluca Poenaru, <i>Pericol</i> Simona Popescu, <i>Exuvii</i> Tatiana Niculescu, <i>Nepovestitele iubiri. 7 minibiografii sentimentale</i></p>	<p>Fredrik Backman, <i>Scandalul</i> Giuseppe D Anna, Clarissa Corradin, <i>10 idei care pot salva planeta</i> Grégory Rateau, <i>Hoinar prin România. Jurnalul unui călător francez</i> György Dragomán, <i>Regele alb, Rugul</i> Herbert George Wells, <i>Mașina timpului Hiro</i> Arikawa, <i>Memoriile unui motan călător Holly</i> Vorba, <i>Acum sunt normală?</i> J.K. Rowling, <i>Harry Potter și piatra filozofală</i> Jamie Bartlett, <i>Oameni vs Tehnologie</i> Jeanine Cummins, <i>Pământ American</i> Jeff Henigson, <i>1986. Povestea adevărată a unui adolescent care aproape ca a salvat lumea</i> Jessica Park, <i>Băiatul de pe Facebook</i> John Boyne, <i>Băiatul cu pijamale în dungii</i> Jonas Jonasson, <i>Analfabeta care știa să socotească, Bărbatul de 100 de ani care a sărit pe fereastră și a dispărut</i> Jules Verne, <i>Călătorii extraordinare. Aventuri între știință și literatură</i> Kate Atkinson, <i>Viață după viață</i> Kathryn Ervine, <i>Pasăre cântătoare</i> Kim Ligett, <i>Anul de grație</i> Malala Yousafzai, Christina Lamb, <i>Eu sunt Malala</i> Manfred Spitzer, <i>Demența digitală. Cum ne tulbură mintea noile tehnologii</i> Markus Zusak, <i>Hoțul de cărți</i> Miguel de Cervantes, <i>Don Quijote de la Mancha</i> Monty Lyman, <i>Remarcabila viață a pielii</i> Nicola Yoon, <i>Absolut tot</i> Peter Brown, <i>Insula robotilor</i> Rachel Renne Russel, <i>Însemnările unei puștoaice</i> Rainer Maria Rilke, <i>Jurnal</i> Renee McGregor, <i>Alimentația sportivilor amatori și de performanță</i> Richard Peck, <i>Un an haihui</i> Rosanne Parry, <i>O balenă în Sălbăticia albastră, Povestea lupului hoinar</i> Rosella Postorino, <i>Degustătoarele</i> Sean Covey, <i>Cele 7 obisnuite ale adolescenților extraordinari de eficace. Ghidul fundamental pentru succes al adolescenților</i> Sir David Attenborough, <i>O viață pe planeta noastră. Mărturia mea și o viziune pentru viitor</i> Sophie Rigal-Goulard, <i>15 zile fără internet</i> Stephen King, <i>Doctor Sleep</i> Tommy Greenwald, <i>Cum să faci 1: Cum să faci să nu citești</i> V. Shukshin, <i>Soarele, bătrânul și fata</i> William Golding, <i>Împăratul muștelor</i></p>
---	---

Clasa a X-a

Literatura română	Literatura universală
<p>Adrian Chivu, <i>Strada</i> Adrian Păunescu, <i>Actorul</i> Adrian Popescu, <i>Planetă dificilă</i> Alexandra Mihalache, <i>Artă și cer</i> Marin Sorescu, <i>Portretul artistului George Bacovia, Largo</i> Ana Blandiana, <i>Ei merg pe role, Întâmplări din grădina mea</i> Cosmin Perța, <i>Anisia și uneltele fermecate</i> Dan Lungu, <i>Fetița care s-a jucat de-a Dumnezeu, Sînt o babă comunistă</i> Dan Mircea Cipariu, <i>Tsunami</i> Eugen Ionescu, <i>Englezește fără profesor (Cântăreața cheală)</i> Eugenia Moraru, <i>Mari catastrofe care au zguduit lumea</i> G. Călinescu, <i>Enigma Otiliei</i> Georgiana Gherea, <i>Tehnici de învățare</i> I. L. Caragiale, <i>O scrisoare pierdută</i> Ileana Vulpescu, <i>Arta conversației</i> Ioan Slavici, <i>Mara, Moara cu noroc</i> Ioana Părvulescu, <i>Și eu am trăit în comunism</i> Ion Băieșu, <i>Balanța</i> Ionuț Popa, <i>100 de catastrofe naturale</i> Laura Poantă, <i>Doctorul de povești. Medicină și literatură</i> Liviu Rebreanu, <i>Cumpăna dreptății</i> Lucian Blaga, <i>Hronicul și cântecul vârstelor</i></p>	<p>Alex Hooper-Hodson, <i>52 de probleme ale adolescenților</i> Alison Bechdel, <i>Casa veselă. O tragicomedie de familie</i> Allie Brosh, <i>O hiperbolă și jumătate</i> André Malraux, <i>Ispita Occidentului</i> Andy Hertz, <i>Mutat la țară. Viața fără ceas din Londra în Apuseni</i> Anne Frank, <i>Jurnalul Annei Frank</i> Art Malka Adler, <i>Frații de la Auschwitz</i> Art Spiegelman, <i>Maus. Povestea unui supraviețuitor (roman grafic)</i> Brett Helquist, <i>Pe urmele lui Vermeer</i> Buchwald, <i>Aerul proaspăt te ucide</i> Care Santos, <i>Minciuna, Adevărul</i> Charles Chaplin, <i>Viața mea</i> Charlotte Bronte, <i>Jane Eyre</i> Christophe Andre, Francois Lelord, <i>Cum să ne exprimăm emoțiile și sentimentele</i> Dale Carnegie, <i>Cum să câștigi prieteni și să influențezi lumea, Secretele succesului</i> Daniel Pennac, <i>Necazuri cu școala</i> Delia Owens, <i>Acolo unde cântă racii</i> Donna Dunning, <i>Ce tip de carieră ți se potrivește?</i> Elizabeth Lunday, <i>Viața secretă a marilor artiști</i> Eva Heyman, <i>Am trăit atât de puțin</i> Fredrik Backman, <i>Bunica mi-a spus că-i pare rău, Oameni</i></p>

<p>Lucian Boia, <i>Scurta istorie a dezastrelor naturale. Epidemii, cutremure și dereglări climatice</i> Doru Panaitescu, <i>Manifest pentru Dunăre</i> Mihai Eminescu, <i>Ce e amorul?/De ce nu-mi vii/ O, rămâi!/Iubind în taină/Departe sunt de tine</i> Mircea Eliade, Ioan Petru Culianu, <i>Dialoguri întrerupte</i> Mircea Eliade, <i>Maitreyi, Romanul adolescentului miop</i> <i>Monastirea Argeșului</i> Nichita Stănescu, <i>Același gând</i> Octavian Paler, <i>Deșertul pentru totdeauna</i> Octavian Paler, <i>Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache</i> Răzvan Petrescu, <i>Foxtrof XX</i> Rodica Nicoleta Ion, <i>Glossă pentru artiști</i> Simona Popescu, <i>Juventus – Despre mine aș fi vrut să scriu despre tine</i> Ștefan Octavian Iosif, <i>Artiști</i> Valeria Chilese, <i>Catastrofe naturale</i> Vasile Drăguț, Vasile Florea, Dan Grigorescu, Marin Mihalache, <i>Pictura românească în imagini</i> Vasile Florea, <i>Arta românească de la origini până în prezent</i></p>	<p><i>anxioși</i> Gary Chapman, <i>Cele 5 limbaje ale iubirii pentru adolescenți</i> Georges Michel, <i>Timidele aventuri ale unui spălător de geamuri</i> Harper Lee, <i>Să ucizi o pasăre cântătoare</i> Haruki Murakami, <i>Meseria de romancier</i> Jane Austen, <i>Mândrie și prejudecată</i> Robert Musil, <i>Rătăcirile elevului Törless</i> Janne Teller, <i>Nimic</i> Jean-Claude Rodet, Jacques Lalanne, <i>Ghid de supraviețuire în caz de catastrofe</i> Jean-Pierre Dupuy, <i>Tsunami. Scurta metafizică a catastrofelor</i> Jurga Vile și Lina Itagaki, <i>Haiku siberian</i> (roman grafic) Kim Ligett, <i>Anul de grație</i> Laurie Halse Anderson, <i>Vorbește! Codul secret al anilor de liceu</i> Marjane Satrapi, <i>Persepolis</i> (vol. I) (roman grafic) Mark Haddon, <i>O întâmplare ciudată cu un câine la miezul nopții</i> Mark Levy, <i>Hoțul de umbre</i> Mieko Kawakami, <i>Povești de vară</i> Montesquieu, <i>Scrisori persane</i> Mihail Bulgakov, <i>Însemnările unui tânăr medic</i> Mór Jókai, <i>Voievodul țiganilor Meșterul zidar Kelemen</i> Oscar Wilde, <i>Portretul lui Dorian Gray</i> Özge Samancı, <i>Îndrăznește să dezamăgești. O copilărie în Turcia</i> Paul Ekman, <i>Emoții pe față. Cum să citim sentimentele de pe chipul uman</i> Paulo Coelho, <i>Alchimistul</i> Pierre Lemaitre, <i>O viață și trei zile</i> Rachel Renée Russell, <i>Însemnările unei puștoaice</i> Richard Nelson Bolles, <i>Ce culoare are parașuta ta?</i> Robert Cormier, <i>Războiul ciocolatei</i> Robert Schnakenberg, <i>Viața secretă a marilor scriitori</i> Robin Sharma, <i>Călugărul care și-a vândut Ferrari-ul</i> S. E. Hinton, <i>Proscriși</i> Sean Covey, <i>Cele 7 obișnuințe ale adolescenților extraordinari de eficace</i> Serhii Plokhly, <i>Cernobîl. Istoria unei catastrofe nucleare</i> Sorocovschi Victor, <i>Riscuri și catastrofe</i> Sherman Alexie, <i>Jurnalul complet adevărat al unui indian cu jumătate de normă</i> Susan Martineau, <i>Dezastre din viața reală</i> Suzanne Collins, <i>Jocurile foamei</i> Svetlana Aleksijevics, <i>Rugăciune din Cernobîl</i> Tom Butler-Bowdon, <i>50 de clasici. Psihologie. Sinteza celor mai importante 50 de cărți despre minte, personalitate și natura umană</i> Vida Gábor, <i>Povestea unei bălbăieli</i> Viktor Frankl, <i>Omul în căutarea sensului vieții</i> Virgine Grimaldi, <i>Era și timpul să aprind iar stelele</i> William Golding, <i>Împăratul muștelor</i></p>
--	---

Clasele a XI-a și a XII-a

Actuala *Programă de limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară* își propune, pentru clasele a XI-a și a XII-a, să asigure dezvoltarea următoarelor două competențe-cheie: competența de comunicare în limba română ca limbă nematernă și competența culturală. În consonanță cu profilul absolventului de liceu, prima are în vedere eficientizarea procesului de receptare și de producere a mesajelor orale și scrise și, de asemenea, facilitarea integrării socioculturale a viitorului absolvent de liceu, contribuind, în mod constructiv, la realizarea unui profil lingvistic complex. A doua are în vedere valoarea formativă a literaturii și, de asemenea, familiarizarea cu diverse contexte culturale, contribuind la dezvoltarea personală a elevilor, prin lectura literaturii și a altor tipuri de creație artistică.

Astfel, finalitatea urmărită de programă o constituie formarea unui individ capabil să utilizeze limba română în comunicare, atât în perioada școlarității, cât și pe toată durata vieții, interesat să înțeleagă valori culturale relevate prin receptarea literaturii și a altor tipuri de discurs artistic, apt să reacționeze în mod personal și adecvat în fața diversității culturale.

În cadrul programei, domeniul limbii este articulat în conformitate cu perspectivele actuale din studiile consacrate limbii române ca limbă nematernă, într-o viziune funcțională și pragmatică asupra limbii ca mijloc de comunicare și de interacțiune socială, precum și ca material esențial al construcției textului în contextul comunicării. Domeniul literaturii este abordat dintr-o *perspectivă culturală largă*, oferită de *abordarea tematică*, prin care literatura este înțeleasă ca discurs despre natura și condiția umană.

Programa respectă imperatiile învățământului actual referitoare la specificul acțiunii didactice centrate pe elev, activitățile destinate formării competențelor generale și specifice disciplinei *Limba și literatura română*, urmărind operaționalizarea cunoștințelor, adaptarea elevilor la contexte de comunicare diverse și, astfel, monitorizarea de către elevi a propriei formări. În procesul de predare-învățare-evaluare, se va avea în vedere asigurarea nivelului funcțional al competențelor din ciclul superior al liceului, conform profilului absolventului de liceu și a planurilor-cadru aprobate prin Ordinul nr. 4.350/2025.

Principiile didactice care vor ghida procesul de predare-învățare-evaluare sunt:

- proiectarea activităților didactice urmărindu-se dezvoltarea integrată a competențelor-cheie;
- centrarea demersurilor didactice pe învățarea activă și pe evaluarea continuă;
- favorizarea proceselor de construcție a sensului global în receptarea textelor literare și nonliterare, prin lectură tematică;
- însușirea interactivă a limbii orale și scrise, ca instrument de comunicare;
- formarea unei personalități capabile să exprime opinii proprii, să accepte diversitatea de idei și de opinii;
- receptarea literaturii pe baza proceselor de comprehensiune/înțelegere, analiză și interpretare;
- realizarea de conexiuni tematice între literatura română și literatura universală.

Prezentarea conținuturilor în liste distincte pentru 1. *Domenii de conținut*, 2. *Conținuturi*, 3. *Patrimoniul literar școlar (autori canonici)* și 4. *Lista deschisă cuprinzând scriitori români s-a făcut din rațiuni metodologice*, pe de o parte, pentru a pune în evidență criteriile care au configurat programa: criteriul tematic, criteriul valoric (canon și patrimoniu) și un criteriu al flexibilității (oferit de dinamica *listelor deschise*) și, pe de altă parte, pentru a ilustra viziunea dinamică pe care programa o propune în abordarea literaturii, profesorii având astfel posibilitatea să decidă modul în care vor trata conținuturile: ordinea temelor, selecția textelor și a conceptelor în vederea documentării unei teme, precum și tipul de activități didactice.

Studiul literaturii se va realiza, pe parcursul ciclului superior al liceului, prin abordarea a trei teme-cupolă: a. *Experiențe fundamentale ale existenței*, b. *Subiect și alteritate* și c. *Tradiție și modernitate*. Aceste teme au caracter integrativ și grad sporit de generalitate, favorizând perspective didactice prin care fenomenul literar/cultural poate fi evidențiat în moduri dintre cele mai diverse.

Actuala programă abordează *tema* într-un sens plural, în tangență cu domeniul studiilor culturale, accepțiunile atribuite temei fiind următoarele:

- tema desemnează un aspect general din realitate/din experiența umană transpus în textul literar/opera artistică, prin anumite modalități specifice;
- tema majoră/dominantă denumeste un aspect integrator care conține alte elemente ca subteme (teme minore);
- tema este un construct conceptual realizat din ansamblul unor elemente ale textului, prin trei operațiuni: *gruparea unor elemente de conținut* pe baza unui numitor comun, *generalizarea* și, apoi, *identificarea și formularea temei*;

- tema constituie o metodă de analiză a literaturii axată pe subiectul/conținutul textelor, care favorizează descrierea și interpretarea unui text sau a unui grup/corpus de texte;
- tema reprezintă un principiu pe baza căruia, în actul lecturii, un cititor poate să creeze legături între diferite texte;
- tema constituie răspunsul la întrebarea „Despre ce vorbește în mod semnificativ sau în mod important un text?”, acest răspuns putând varia în contexte interpretative diverse.

Recomandările privind abordarea temelor sunt următoarele:

1. Cele trei teme-cupolă vor fi abordate atât în clasa a XI-a, cât și în clasa a XII-a, prin conținuturi diferite din perspectiva complexității textelor.
2. Selecția textelor propuse spre studiu trebuie să respecte următoarele criterii: valoric, estetic, formativ și de adecvare la nivelul lingvistic al elevilor.
3. În fiecare an de studiu, fiecare temă va fi abordată prin studiul a minimum două texte, astfel:
 - a. un text nonliterar;
 - b. un text literar aparținând unui scriitor din canonul/patrimoniul literar școlar românesc sau din *Lista deschisă cuprinzând scriitori români*.
4. Se va studia cel puțin o operă semnificativă pentru fiecare temă din creația autorilor aparținând canonului/patrimoniului școlar, în clasa a XI-a sau în clasa a XII-a.
5. Se vor studia opere la alegerea profesorului, reprezentative pentru diverse specii literare, în cadrul fiecărei teme, atât în clasa a XI-a, cât și în clasa a XII-a.
6. În funcție de propria viziune asupra temei și respectând nivelul lingvistic al elevilor, profesorii pot alege să prezinte tema și prin intermediul unor texte suplimentare: literare și/sau nonliterare, integrale sau fragmentare, din literatura română sau din literatura universală sau prin recurs la alte limbaje artistice (cinematografic, plastic, muzical, teatral etc.).
7. Abordarea fiecărei teme printr-un text nonliterar va facilita progresul de la nivelul lingvistic B2+ la C1, pe de o parte, și, pe de altă parte, va ilustra tema prin tipuri variate de discurs (publicistic, științific, eseistic etc.).
8. Abordarea tematică va avea în vedere în mod constant faptele de limbă specifice nivelurilor B2+ și C1 (în special expresii idiomatice și elemente care asigură coerența și coeziunea discursului).
9. Abordarea criticii literare se va face doar în măsura în care aceasta este necesară pentru conturarea aspectelor contextuale necesare interpretării unei opere literare.
10. Curentele/orientările literare constituie doar obiectul contextualizării unui text/fenomen literar, prin urmare nu vor fi abordate în sine, ci doar în vederea contextualizării unui text/fenomen literar.
11. Noțiunile de teorie literară vor fi abordate doar ca instrumente necesare pentru receptarea textelor literare, iar definiția conceptelor sau a curentelor literare nu va constitui în sine obiectul evaluării.
12. Ordinea abordării temelor este la alegerea profesorului.
13. În realizarea sarcinilor pentru competența de receptare a mesajelor orale sau scrise, se recomandă ca textele-suport să se încadreze într-o medie de 300-350 de cuvinte. În ceea ce privește competențele de producere, este indicată respectarea reglementărilor internaționale pentru nivelul lingvistic C1, în funcție de tipul de sarcină.

O posibilă formulă didactică de abordare a temei, oferită aici doar ca exemplu, poate cuprinde următoarele tipuri de activități:

- activități de explorare a temei, realizate prin intermediul unor grupaje documentare: lectura unor texte nonliterare referitoare la temă (pagini de enciclopedia sau dicționare de literatură, eseuri, memorii, jurnale, articole, interviuri etc.), vizionarea unor documente video care evocă experiențe consonante cu tema în discuție etc.
- activități de aprofundare a temei, realizate prin strategii de receptare (înțelegere și interpretare) de text literar și de contextualizare; prin receptare de text și evidențierea modalităților lingvistice, textuale și discursive prin care se construiește tema etc.
- activități de reflecție asupra temei, realizate prin strategii de recontextualizare a temei în orizontul de interes al elevilor sau de recontextualizare a temei din perspectiva altor tipuri de discurs artistic (artă plastică, teatrală, cinematografică etc.).

Pentru exemple de activități de formare/evaluare a competențelor, profesorii pot apela la modelele oferite la secțiunea *Clasele a IX-a și a X-a* din cadrul prezentelor *Sugestii metodologice*.

Tot ca exemplu, în tabelul de mai jos sunt ilustrate posibilitățile plurale de corelare a textelor pentru tratarea unei teme.

Tema	Clasa	Text nonliterar	Text literar autor canonic/de patrimoniu/Lista deschisă cuprinzând scriitori români
Experiențe fundamentale ale existenței	a XI-a	corespondența dintre scriitori, de exemplu M. Eminescu și Ion Creangă*	Liviu Rebreanu, <i>Adam și Eva</i> **
*sau corespondența dintre Constantin Noica și Emil Cioran etc. **sau Mihai Eminescu, <i>Luceafărul</i> , Marin Sorescu, <i>Matca</i> etc. ***sau Mihail Sadoveanu, <i>Creanga de aur</i> , Ștefan Augustin Doinaș, <i>Astăzi ne despărțim</i> etc.			
Subiectul și alteritatea	a XI-a	Alex. Ștefănescu, <i>Mesaj către tineri</i> * (2018)	Ioan Slavici, <i>Pădureanca</i> **
*sau interviuri cu personalități contemporane din domeniul cultural, sportiv etc. **sau George Bacovia, <i>Decembrie</i> , Camil Petrescu, <i>Danton</i> etc. ***sau Ion Minulescu, <i>Corigent la limba română</i> etc.			
Tradiție și modernitate	a XI-a	Laurențiu Staicu, <i>Cuvânt-înainte adresată adolescenților</i> în vol. <i>Socrate în blugi</i> (2020)*	Lucian Blaga, <i>Autoportret</i> **
*sau articole din dicționare culturale, din enciclopedii etc. **sau Lucian Blaga, <i>Cruciada copiilor sau Hronicul și cântecul vârstelor</i> etc. ***sau Mircea Eliade, <i>Maitreyi</i> , Vasile Voiculescu, <i>Capul de zimbru</i> etc.			
Experiențe fundamentale ale existenței	a XII-a	Octavian Paler, <i>Polemici cordiale</i> (1983)*	Marin Preda, <i>Intrusul</i> **
*sau Octavian Paler, <i>Viața ca o coridă</i> (1987) etc. **sau Nichita Stănescu, <i>Cântec</i> , Ion Luca Caragiale, <i>La conac</i> etc. ***sau Mircea Cărtărescu, <i>Creionul de tâmplărie</i> (2020), Ana Blandiana, <i>Descântec de ploaie</i> etc.			
Subiectul și alteritatea	a XII-a	Liviu Papadima, <i>Învățătura de minte, eseuri despre educație</i> (un eseu, la alegere) (2021)*	Marin Preda, <i>Cel mai iubit dintre pământeni</i> **
*sau interviuri cu personalități contemporane din domeniul cultural, sportiv etc. **sau Marin Sorescu, <i>Capriciu</i> etc. ***sau Mircea Cărtărescu, <i>Poema chiuveței</i> etc.			
Tradiție și modernitate	a XII-a	Ioana Pârvulescu, <i>Alfabetul doamnelor</i> *	Ion Creangă, <i>Povestea unui om leneș</i> **
*sau articole din dicționare culturale, din enciclopedii etc. **sau Ion Creangă, <i>Prostia omenească</i> , Tudor Arghezi, <i>Flori de mucigai</i> , Lucian Blaga, <i>Meșterul Manole</i> etc. ***sau Mircea Cărtărescu, <i>Fata cu șosete de diamant</i> , Robert Șerban, <i>Oameni în trening</i> (o povestire, la alegere) etc.			

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

a. Referințe științifice

1. Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică: <https://ccd.intercultural.ro>
2. Cadrul european comun de referință pentru limbi. Învățare. Predare. Evaluare, Diviziunea Politici lingvistice Strasbourg, traducere coordonată și revizuită de G. Moldovanu, Tipografia Centrală, Chișinău, 2003.
3. Cadrul european pentru studiul literaturii în învățământul secundar (LiFT-2–Literary Framework for Teachers): <http://ro.literaryframework.eu>
4. Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment. The CEFR Companion Volume with New Descriptors, Strasbourg, Council of Europe, 2018, disponibil pe: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>.
5. CRED – Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți, parte integrantă a Strategiei Europa 2020.
6. MOLDOVAN, Victoria, POP, Liana, URICARU, Lucia, Nivel prag. Pentru învățarea limbii române ca limbă străină, Strasbourg, Consiliul Europei, 2002.
7. ONOJESCU, Monica (coord.), Lecturiada [proiect realizat de Asociația Profesorilor de Limba și Literatura Română „Ioana Em. Petrescu”], Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2005-2014
8. PAMFIL, Alina, Didactica literaturii. Reorientări, Editura Art, Cluj-Napoca, 2016
9. PLATON, Elena (coord.), MANOLE, Veronica, VARGA, Cristina, LAZĂR, Andrei, Evaluarea competențelor de comunicare orală în limba română–învățământul secundar (EVRO–P2), Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2015.
10. PLATON, Elena (coord.), SONEA, Ioana, TARĂU, Ștefania, Evaluarea competențelor de comunicare scrisă în limba română – învățământul secundar (EVRO–P4), Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2015,
11. PLATON, Elena, ARIEȘAN, Antonela, BURLACU, Diana, Manual de limba română ca limbă străină. Nivelul B2, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2021 (sub tipar).
12. PLATON, Elena, BURLACU, Diana Viorela, SONEA, Ioana Silvia (coordonatori), Procesul de predare-învățare a limbii române ca limbă nematernă (RLNM) la ciclul liceal. RLNM: P3–ciclul liceal, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2011, disponibil pe: www.video.elearning.ubbcluj.ro
13. PLATON, Elena, Româna ca limbă străină (RLS). Elemente de metadidactică, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2021.
14. PLATON, Elena, SONEA, Ioana, VASIU, Lavinia VÎLCU, Dina, Descrierea minimală a limbii române (A1, A2, B1, B2), Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2014, disponibil pe: www.video.elearning.ubbcluj.ro
15. PLATON, Elena, SONEA, Ioana, VÎLCU, Dina, Exerciții audio (A1, A2, B1, B2, C1, C2). Româna ca limbă străină, Editura Efes, Cluj-Napoca, 2009.
16. PLATON, Elena, VÎLCU, Dina (coordonatori), Procesul de evaluare a limbii române ca limbă nematernă (RLNM) la ciclul liceal. RLNM: P6 – ciclul liceal, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2011, disponibil pe: www.video.elearning.ubbcluj.ro
17. POP, Liana (coord.), Româna A1-B1 (Manual. Seria Autodidact), Editura Echinox, Cluj-Napoca, 2008; POP, Liana (coord.), Româna B2-C1 (Manual. Seria Autodidact), Editura Echinox, Cluj-Napoca, 2008; toate datele despre acest proiect, ca și unitățile de învățare sunt disponibile pe AutoDidact-Manuale
18. SĂMIHĂIAN, Florentina, O didactică a limbii și literaturii române, București, Editura Art, 2020.
19. SONEA, Ioana, VASIU, Lavinia-lunia, VÎLCU, Dina, Manual de limba română ca limbă străină. Nivelul B1, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2021.
20. TÓDOR Erika-Mária, Interdependențele conduitei bilingve. Profilul psiho-lingvistic al bilingvistului maghiar-român /The interdependencies of bilingual behaviour. Psycholinguistic and sociolinguistic profile of Hungarian-Romanian bilinguals, Diacronia 2, July 17, 2015.
21. TÓDOR Erika-Mária, Predarea-învățarea limbii române ca nematernă (O alternativă a lingvisticii aplicate), Cluj-Napoca, Editura Scientia, 2020.

b. Linkuri utile:

<http://autodidact.granturi.ubbcluj.ro/ro/manuale.html>
<http://video.elearning.ubbcluj.ro>
<https://davebirss.com/storydice/>
https://www.youtube.com/results?search_query=tedx+Romania
www.romanianvoice.com
<https://humanitas.ro/humanitas/colectii/biblioteca-virtuala>

https://respiro.ro/respiroteca/carti?gclid=CjwKCAjwx8iIBhBwEiwA2quaqxs5nKWuAsXJqMHhzk3Z-KqNrtfctQ0v-vqOOgO0VQreTCCjZ9sCpxoCbG0QAvD_BwE

<https://www.isjcta.ro/wp-content/uploads/2013/06/Cadrul-European-Comun-de-Referinta-pentru-limbi.pdf>

<https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>

https://ed.ted.com/lessons?direction=desc&sort=featured-position&user_by_click=student

<https://youtube.com/teded>

https://youtube.com/c/THECINEPUB_filme_romanesti_online

GRUP DE LUCRU

Nume și prenume	Grad didactic/Titlu științific	Instituție de apartenență, localitate, județ
GEORGESCU ROXANA IRINA	MEMBRU	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare
BAJKA ZSUZSA	MEMBRU	Liceul Teoretic „Nagy Mózes”, Târgu Secuiesc, Covasna
BĂRBOS LIANA-CECILIA	MEMBRU	Liceul Teoretic „Báthory István”, Cluj-Napoca
CSABAI TÜNDE	MEMBRU	Liceul Teologic Romano-Catolic „Szent Laszlo”, Oradea
CSEREI GYÖNGYVÉR	MEMBRU	Colegiul Național „Nagy Mózes”, Târgu Secuiesc, Covasna
DEME ENIKŐ	MEMBRU	Colegiul Național „Andrei Mureșanu”, Bistrița
FORGÓ ÉVA-ERIKA	MEMBRU	Liceul Teoretic „Bolyai Farkas”, Târgu Mureș
GREGOROVICI CORINA-DELIA	MEMBRU	Liceul Reformist „Wesselényi”, Zalău
ILIESCU GABRIELA ALEXANDRINA	MEMBRU	Colegiul Național Pedagogic „Mihai Eminescu”, Târgu Mureș
KAITAR ROXANA ANCA	MEMBRU	Liceul Teologic Romano-Catolic „Hám János”, Satu-Mare
KÖPE ANDREEA	MEMBRU	Colegiul Național „Áprily Lajos”, Brașov
MAIER ARNOLD	MEMBRU	Colegiul Național „Kölcsey Ferenc”, Satu Mare
MAXIM ANDREIA-NICOLETA	MEMBRU	Colegiul Național „Moise Nicoară”, Arad
MOLNÁR STEFÁNIA MARIA	MEMBRU	Colegiul Național „Áprily Lajos”, Brașov
NEMES ILDIKÓ	MEMBRU	Liceul „Waldorf”, Cluj-Napoca
STURZU MARIA LUCREȚIA	MEMBRU	Colegiul Național „Márton Áron”, Miercurea Ciuc
SZÖCS IMRE	MEMBRU	Liceul Teoretic „Bolyai Farkas”, Târgu Mureș
TIUTIU GRAȚIELA	MEMBRU	Colegiul Național „Bethlen Gábor”, Aiud, Alba
ZAHARIA ALINA VOICHIȚA	MEMBRU	Liceul Teoretic „Horváth János”, Marghita, Bihor

COORDONATORI/RESPONSABILI/CONSULTANȚI ȘTIINȚIFICI⁽¹⁵⁾

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență
NISTOR CONSTANTIN-CIPRIAN	Responsabil CNCE	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare
GEORGESCU DANIEL	Responsabil MEC	Ministerul Educației și Cercetării
PLATON ELENA	Coordonator științific	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
TĂMĂIAN GIOCONDA IOANA	Coordonator științific	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca